

วารสารบรรณศาสตร์ มศว

Library and Information Science Srinakharinwirot University

วารสารบรรณศาสตร์ มศว ปีที่ 15

ฉบับที่ 2 : กรกฎาคม – ธันวาคม 2565

Journal of Library and Information Science Srinakharinwirot
University Vol. 15 No. 2 July – December 2022

JLIS SWU

ISBN: 0125- 2836
E-ISBN: 2651-0707

วารสารบรรณศาสตร์ มศว ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 : กรกฎาคม – ธันวาคม 2565

ISSN: 0125-2836 E-ISSN: 2651-0707

ผู้จัดทำ	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สำนักงานกองบรรณาธิการ	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี จันทรเสม คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์วิศาล มหาสิทธิวัฒน์ ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รองศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์ไทย รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
บรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุสิต สี่วงศ์คำ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
กองบรรณาธิการ	ศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ท้วมสุข, มหาวิทยาลัยขอนแก่น ศาสตราจารย์ ดร.ภุชงค์ วัฒนารณรงค์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ วิภาวิน, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช รองศาสตราจารย์ ดร.จุฑารัตน์ ศรีวณะ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รองศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา วิริยเวชกุล, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงพันธ์ เจริมประยงค์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิพัทธ์ จงสวัสดิ์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิมศักดิ์ เอ็งฉ้วน, มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทัย นิ่มน้อย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรัชมา วิเชียรปัญญา, มหาวิทยาลัยรังสิต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิพิมล ประพินพงศกร, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์ ดร.ศุภรชตรา แสนวา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์ ดร.วิภากร วัฒนสินธุ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์ ดร.อรรถสิทธิ์ บุญสวัสดิ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
บรรณาธิการฝ่ายจัดการ	อาจารย์ ดร.ดิษฐ์ สุทธิวงศ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์จิตติ คำหอมกุล, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์โชติมา วัฒนะ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยบรรณาธิการฝ่ายจัดการ	นางสาวปณณิสา ยงศรีปัญญาฤทธิ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นางสาวณานิศา ลากุล, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นางสาวประภาวัลย์ ตันตระกูล, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นายทรงยศ ชันบุตรศรี, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กำหนดเผยแพร่	2 ฉบับต่อปี (เดือนมกราคม-มิถุนายน และเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม)
การเผยแพร่	เผยแพร่ทางออนไลน์ที่เว็บไซต์วารสาร มอบให้ห้องสมุดของสถาบันการศึกษาในประเทศ
ข้อมูลการติดต่อ	กองบรรณาธิการวารสารบรรณศาสตร์ มศว คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 114 ถนนสุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 โทรศัพท์ 02-649-5000 ต่อ 16292 E-mail: dussadee@swu.ac.th
เว็บไซต์วารสาร	https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JLIS_SWU

นโยบายการจัดพิมพ์

วารสารบรรณศาสตร์ มศว จัดทำโดยคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นวารสารวิชาการ ราย 6 เดือน 2 ฉบับต่อปี (เดือนมกราคม-มิถุนายน และเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม) จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนคณาจารย์ บรรณารักษ์ นิสิต/นักศึกษา ข้าราชการ และนักวิจัย/นักวิชาการทั่วไปในการนำเสนอผลงานวิชาการทางสาขา บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ สารสนเทศศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้านสารสนเทศศึกษา ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

เกณฑ์การรับพิจารณาบทความ

1. ผู้นิพนธ์สามารถส่งผลงานทางวิชาการเพื่อเข้ารับการพิจารณาตีพิมพ์ได้ตลอดทั้งปี หรือตามระยะเวลาที่วารสารกำหนดทางระบบวารสารออนไลน์
2. ผลงานทางวิชาการที่นำเสนอต้องอยู่ในรูปแบบของบทความวิชาการ (Academic article) บทความวิจัย (Research article) หรือ บทวิจารณ์หนังสือ (Book review)
3. วารสารบรรณศาสตร์ มศว ขอรับพิจารณาเฉพาะบทความที่ปฏิบัติตามแนวทางหรือเงื่อนไขที่วารสารกำหนดเท่านั้น
4. บทความทุกเรื่องที่ได้รับการตีพิมพ์จะต้องผ่านการประเมินความถูกต้องทางวิชาการ (Peer reviewed) จากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 ท่าน โดยเป็นการประเมินแบบปกปิดข้อมูลทั้งสองทาง (Double – blinded) และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ
5. ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่าบทความที่ส่งมาพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารบรรณศาสตร์ มศว ต้องเป็นต้นฉบับที่ไม่เคยตีพิมพ์ เผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน รวมทั้งไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น และหากบทความของผู้นิพนธ์ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่าจะไม่นำบทความไปตีพิมพ์เผยแพร่ที่อื่นได้อีก และหากมีความเสียหายใด ๆ เกิดขึ้นผู้นิพนธ์ยินยอรับผิดชอบความเสียหายนั้น และผู้นิพนธ์ยินยอมให้บรรณาธิการแก้ไขบทความเพื่อความสมบูรณ์ได้ในขั้นตอนสุดท้ายก่อนเผยแพร่
6. กรณีที่ผลงานเป็นการศึกษาวิจัยและทำการทดลองในคนหรือสัตว์ทดลอง โดยการทดลองในคนอาจส่งผลกระทบต่อ ศักดิ์ศรี สิทธิ ความเป็นส่วนตัว และสุขภาพของคน ขอให้แนบหนังสือรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย ในมนุษย์หรือสัตว์ทดลอง ทั้งนี้ การอนุมัติให้ลงตีพิมพ์ขึ้นอยู่กับพิจารณาจากกองบรรณาธิการวารสารฯ ถือเป็นขั้นสุดท้าย

การตอบแทนผู้นิพนธ์

กองบรรณาธิการจะจัดส่งวารสารฉบับที่ผลงานของผู้นิพนธ์ได้รับการตีพิมพ์ท่านละ 1 ฉบับ ในกรณีที่ผู้นิพนธ์ร่วม กองบรรณาธิการขอจัดส่งให้กับผู้นิพนธ์ชื่อแรก

เกี่ยวกับลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์ของบทความที่ปรากฏในวารสารบรรณศาสตร์ มศว เป็นของผู้นิพนธ์และคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้งนี้ บทความทุกเรื่องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ ข้อความ และข้อมูลของบทความในวารสารฯ เป็นแนวคิดของผู้นิพนธ์ มิใช่เป็นความคิดเห็นของกองบรรณาธิการและมิใช่ความรับผิดชอบของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไม่สงวนลิขสิทธิ์การนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการ แต่ต้องอ้างอิงแหล่งที่มาและที่อยู่ขอบเขตของกฎหมายลิขสิทธิ์

Journal of Library and Information Science Srinakharinwirot University

Vol. 15 No. 2 (July – December 2022)

ISSN: 0125-2836 E-ISSN: 2651-0707

Publisher	Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University
Editorial Office	Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University
Consulting Editors	Assistant Professor Dr. Anchalee Jansem, Dean, Faculty of Humanities Srinakharinwirot University Assistant Professor Visan Mahasitthiwat, MD., Director, Central Library Srinakharinwirot University Associate Professor Dr. Nuntana Wongthai, Associate Dean for Academic Affairs and research, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University
Editor-in-Chief	Assistant Professor Dr. Dussadee Seewungkum, Srinakharinwirot University
Editorial Board	Professor Dr. Kulthida Tuamsuk, Khon Kaen University Professor Dr. Krismant Whattananarong, King Mongkut's University of Technology North Bangkok Associate Professor Dr. Namtip Wipawin, Sukhothai Thammathirat University Associate Professor Dr. Chutarat Sarawanawong, Kasetsart University Associate Professor Dr. Chantana Viriyavejakul, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang Assistant Professor Dr. Songphan Choemprayong, Chulalongkorn University Assistant Professor Dr. Nipat Jongsawat, Rajamangala University of Technology Thanyaburi Assistant Professor Dr. Peemasak Angchun, Ramkhamhaeng University Assistant Professor Dr. Ruethai Nimnoi, Mahasarakham University Assistant Professor Dr. Jiracha Vicheanpanya, Rangsit University Assistant Professor Dr. Sasipimon Prapinpongsakorn, Srinakharinwirot University Dr. Vipakorn Wattanasin, Srinakharinwirot University Dr. Sumattra Saenwa, Srinakharinwirot University Dr. Attasith Boonsawasd, Srinakharinwirot University
Managing Editor	Dr. Dit Sutthiwong, Srinakharinwirot University Miss Chotima Wattana, Srinakharinwirot University Mr. Thiti Khamhomkun, Srinakharinwirot University
Assistant Managing Editor	Miss Punyisa Yongsripanyarit, Srinakharinwirot University Miss Yanisa Lakool, Srinakharinwirot University Miss Prapawan Tantrakul, Srinakharinwirot University Mr. Songyot Khanbutsri, Srinakharinwirot University

Publication	Bi-annually (January - June and July – December)
Distribution	Free distribution to a selected list of libraries in Thailand and on the website
Contact	Journal of Library and Information Science Srinakharinwirot University Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University 114 Sukhumvit 23 Road, Wattana District, Bangkok 10110 Tel. 662-649-5000 ext. 16292 E-mail: dussadee@g.swu.ac.th
Website	https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JLIS_SWU

Notice to Contributors

Journal of Library and Information Science Srinakharinwirot University aims to promote and encourage the exchange of knowledge in the field of Library and Information Sciences, Information Studies, Information and Innovation Technology, Education Technology, and related subjects, as well as to be as the intimate exchange of knowledge and opinion among researchers, instructors, librarians, students, and others. Contributions may be articles, reports of empirical studies, or review articles. All articles are considered for publication with the understanding that they have not been published elsewhere and are not currently being submitted for consideration in any other journals. All articles are assessed by specialists in their relevant fields by three expert reviewers via the double – blinded review system and must be approved by the editorial board before being accepted for publication.

Manuscripts

Authors can see guidelines for preparing manuscripts and submitting articles for publication and reference writing examples and table/ illustration presentations. Can be at the back of the journal and the journal website (MANUAL menu)

Copyright Notice

Copyright of articles in the journal of Journal of Library and Information Science Srinakharinwirot University is the author's and the Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University. All articles submitted for publication will be assessed by a group of distinguished reviewers. The Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University and the editorial board claim no responsibility for the contents or views expressed by the authors of Individual articles. Copying is allowed freely, provided acknowledgement is made thereof, and within the scope of copyright law.

บทบรรณาธิการ

วารสารบรรณศาสตร์ มศว ฉบับนี้เป็นปีที่ 15 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคม – ธันวาคม 2565 สำหรับเนื้อหาของบทความในฉบับนี้ มีเนื้อหารสาระที่เกี่ยวข้องกับสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ สารสนเทศศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา โดยมีบทความวิจัยจำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ 1) เรื่อง การพัฒนาคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี 2) เรื่อง การใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมของหอสมุดแห่งชาติ 3) เรื่อง กระบวนการสื่อสารเชิงนวัตกรรมเพื่อสร้างสรรค์การท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรสงครามในยุคการหลอมรวมสื่อ และ 4) เรื่อง กระบวนการสื่อสารเชิงนวัตกรรมเพื่อสร้างสรรค์การท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรสงครามในยุคการหลอมรวมสื่อ รวมถึงบทวิจารณ์หนังสือจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ 1) Paradoxes of Media and Information Literacy: The Crisis of Information และ 2) Information and Knowledge Organisation in Digital Humanities โดยทุกบทความได้ผ่านการกลั่นกรองจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรงสาขาเพื่อตรวจสอบคุณภาพของบทความก่อนลงตีพิมพ์

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่านทุกท่าน และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาเป็นผู้ประเมินบทความอย่างมีคุณภาพให้กับวารสารบรรณศาสตร์ มศว

วารสารบรรณศาสตร์ มศว ขอเชิญชวนคณาจารย์ บรรณารักษ์ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิตและนักศึกษา ตลอดจนผู้สนใจ เสนอบทความเข้ารับการพิจารณาการตีพิมพ์เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะและนำไปสู่การใช้ประโยชน์ต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุติ สิวังคำ

บรรณาธิการ

Contents

Research Articles

- The Development of Professor Silpa Bhirasri's Personal Digital Archives Repository 1-15
Narisa Tubtim, Sasipimol Prapinongsakorn, Wawta Techataweewan
- The use and problems in using Cultural Heritage Information by the National Library of Thailand 16-32
Supakiti Musirach, Sasipimol Prapinongsakorn, Sumattra Saenwa
- Innovative communication process to create cultural tourism in Samut Songkhram province in the media convergence era 33-42
Wiroj Srihirun, Suwimol Apapol, Punrapha Praditpong
- A Cloze Test, Readability Indexes, and Developing a Cloze Test for Matthayomsuksa 6 Students 43-57
Thoseporn Sophitthammakun

BOOK REVIEW

- Paradoxes of Media and Information Literacy: The Crisis of Information 58-59
Benjamart Saenluang
- Information and Knowledge Organisation in Digital Humanities 60-61
Chatsiporn Wasasiri

สารบัญ

บทความวิจัย

การพัฒนาคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี นาริสา ทับทิม, ศศิพิมล ประพินพงศกร, แววดา เตชาทวีวรรณ	1-15
การใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมของหอสมุดแห่งชาติ สุภกิติ มุสิราข, ศศิพิมล ประพินพงศกร, ศุภรรัชตรา แสนวา	16-32
กระบวนการสื่อสารเชิงนวัตกรรมเพื่อสร้างสรรค์การท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรมของจังหวัด สมุทรสงครามในยุคการหลอมรวมสื่อ วิโรจน์ ศรีหิรัญ, สุวิมล อาภาผล, ปุณรภา ประดิษฐ์พงษ์	33-42
แบบทดสอบโคลซ ดัชนีวัดความยากง่ายของแบบทดสอบ และการพัฒนาแบบทดสอบโคลซ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทศพร ไศภิชฐธรรมกุล	43-57

บทวิจารณ์หนังสือ

Paradoxes of Media and Information Literacy: The Crisis of Information เบญจมาศ แสนหลวง	58-59
Information and Knowledge Organisation in Digital Humanities ฉัตรสิภรณ์ วะศิริ	60-61

การพัฒนาคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี
The Development of Professor Silpa Bhirasri's Personal Digital Archives Repository ¹

นาริสา ทับทิม (Narisa Tubtim) ²
ศศิพิมล ประพินพงศกร (Sasipimol Prapinpongsakorn) ³
แววตา เตชาทวีวรรณ (Wawta Techataweewan) ⁴

Received: 2022-06-13

Revised: 2022-07-13

Accepted: 2022-08-10

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี โดยใช้วงจรการพัฒนาระบบ SDLC ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาขั้นต้น 2) การวิเคราะห์ระบบ 3) การออกแบบและพัฒนาระบบ และ 4) การนำระบบไปใช้และการประเมินผล กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 13 คน ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และผู้ใช้ จำนวน 70 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินคุณภาพคลังจดหมายเหตุดิจิทัลฯ ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินคุณภาพคลังจดหมายเหตุดิจิทัลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี มีการศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการ 2 ด้าน คือ 1) ด้านระบบ ได้แก่ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และข้อมูล และ 2) ด้านผู้ใช้ ได้แก่ การออกแบบหน้าจอ การค้นหาข้อมูล การแสดงผลการค้นหา และการใช้งานและการนำไปใช้ประโยชน์ และผลการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนผลการประเมินคุณภาพของคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี โดยผู้ใช้ พบว่า มีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ด้านการใช้งานและการนำไปใช้ประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก สำหรับคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรีที่พัฒนาขึ้นนี้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา

¹ บทความจากปริญญาานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2564 : Article from the Master's thesis in Information Studies, Srinakharinwirot University in academic year 2021

² นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: Master's degree student, Information Studies Program, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University, E-mail: narisatubtim@gmail.com

³ ค.ต., ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: Ph.D., Assistant Professor, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University, E-mail: sasipimol@g.swu.ac.th

⁴ ประ.ด., รองศาสตราจารย์, คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: Ph.D., Association Professor, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University, E-mail: walta@g.swu.ac.th

ค้นคว้าที่ให้บริการผ่านอินเทอร์เน็ตได้อย่างกว้างขวาง รวมทั้งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของห้องสมุด หอจดหมายเหตุ และองค์กรสารสนเทศอื่นได้

คำสำคัญ: ลังจดหมายเหตุดิจิทัล, ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี, วงจรการพัฒนาระบบ

Abstract

This research aims to develop and evaluate the personal digital archives repository of Professor Silpa Bhirasri using the system development cycle (SDLC), which consists of four steps: (1) preliminary study; (2) system analysis; (3) system design and development; and (4) system implementation and evaluation. The target groups used in the research were divided into three groups: 13 key informants, five experts, and 70 users. The research tools used in the research were interview forms and a digital archive quality assessment form which analyzes the interview data by means of content analysis and analyzes the digital archive quality assessment data with mean and standard deviation. The results showed that in the development of the personal digital archives repository of Professor Silpa Bhirasri, two aspects were studied and analyzed: (1) the system aspects, i.e., hardware, software and data; and (2) the user side, including screen design, searching for information, the display of the search results and their use and utilization. In addition, the experts assessed the overall quality of system was at high level. As for the quality assessment results of the personal digital archives repository of Professor Silpa Bhirasri by users, it was found that the overall quality was at a high level. When considering each aspect, it was found that use and utilization had the highest mean at a high level the personal digital archives repository of Professor Silpa Bhirasri. This developed Bhirasri is useful for a wide range of studies that are available through the internet. It can also be used as a guideline for the development of personal digital archives of libraries, archives and other information organizations.

Keywords: Digital archives, Professor Silpa Bhirasri, Systems development life cycle

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบันส่งผลให้ทุกภาคส่วนหันมาสนใจการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรม ข้อมูลและทรัพยากรอื่น ๆ รวมทั้งการพัฒนาทักษะในด้านเทคโนโลยีแก่คนทุกภาคส่วน ทุกสาขาวิชาชีพ ทุกวัย เพื่อสามารถสร้างสรรค์และใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาดและเหมาะสมกับการใช้ในชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ การทำงาน การบริการ ในส่วนภาครัฐได้มีการนำเทคโนโลยีมาปฏิรูปการบริหารจัดการ การทำงานตามพันธกิจและการบริการแก่สาธารณชนเพื่อความสะดวก รวดเร็ว แม่นยำ สนองความต้องการและเหมาะสมกับพันธกิจความรับผิดชอบของส่วนงาน เพิ่มความโปร่งใส ผลพวงหนึ่งที่สำคัญจากการใช้เทคโนโลยี คือ เกิดข้อมูลและเอกสารดิจิทัลอย่างมหาศาล และทุกภาคส่วนมีแนวโน้มที่จะใช้เทคโนโลยีมากขึ้น การปรับตัวให้พร้อมและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงเป็นความจำเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ (Prudtikul, 2018)

การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในการจัดเก็บข้อมูลและให้บริการข้อมูล ส่งผลให้บทบาทการให้บริการของห้องสมุดในปัจจุบันจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบการให้บริการจากรูปแบบเดิม โดยมุ่งพัฒนาเทคโนโลยี

สารสนเทศเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการที่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้สารสนเทศและมีความรู้โดยเทคโนโลยีเป็นสื่อกลาง ห้องสมุดจึงใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดังกล่าวในการจัดระบบข้อมูลของห้องสมุดในรูปแบบ “ห้องสมุดดิจิทัล” โดยจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายรูปแบบให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล มีการออกแบบการเข้าถึงเนื้อหาที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้ และมีเครื่องมือหรือวิธีการในการช่วยค้นหาสารสนเทศในระบบเครือข่ายที่เชื่อมโยงกันทั่วโลก ประโยชน์จากการดำเนินงานของห้องสมุดดิจิทัล ส่วนใหญ่เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และอารยธรรม เช่น หนังสือโบราณ หนังสือหายาก เป็นต้น รวมถึงทรัพยากรสารสนเทศที่มีคุณค่าและอาจชำรุดเสียหายง่าย โดยปรับเปลี่ยนให้เป็นทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลที่ผู้ใช้สามารถใช้ประโยชน์ได้ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาในด้านของข้อจำกัดในการเข้าถึงสารสนเทศทั้งด้านเวลาและสถานที่ นอกจากนี้ยังประหยัดพื้นที่ในการจัดเก็บและให้บริการ รวมทั้งยังสามารถสืบค้นสารสนเทศได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว แนวโน้มของห้องสมุดในยุคปัจจุบันจึงหันมาให้ความสำคัญต่อการจัดการสารสนเทศให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลมากขึ้น เพื่อรวบรวมสารสนเทศที่กระจัดกระจายให้สะดวกในการค้นหาและการเข้าถึงของผู้ใช้ โดยการจัดสร้างเป็นคลังสารสนเทศดิจิทัล ด้วยเหตุนี้ห้องสมุดส่วนใหญ่จึงใช้ประโยชน์ของนวัตกรรมดังกล่าวเพื่อเป็นแหล่งความรู้เผยแพร่องค์ความรู้ขององค์กร (Buachthaisong, 2014a)

ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี (15 กันยายน พ.ศ. 2435 - 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2505) นามเดิม คอร์ราโด เฟโรซี (Corrado Feroci) ชาวอิตาลีสัญชาติไทย เป็นประติมากรจากเมืองฟลอเรนซ์ที่เข้ามารับราชการในประเทศไทยตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ถือเป็นปูชนียบุคคลคนหนึ่งของไทยที่ได้สร้างคุณูปการในทางศิลปะและมีผลงานที่เป็นที่กล่าวขานจนเป็นที่รู้จักกว้างขวาง ทั้งยังเป็นผู้ก่อตั้งและอาจารย์สอนวิชาศิลปะในมหาวิทยาลัยศิลปากร และดำรงตำแหน่งอธิการบดีคนแรกของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ยังเป็นผู้วางรากฐานที่เข้มแข็งให้แก่วงการศิลปะไทยสมัยใหม่จากการที่ได้พร่ำสอนและผลักดันลูกศิษย์ให้มีความรู้ความสามารถในวิชาศิลปะทั้งงานจิตรกรรมและงานช่าง โดยมีจุดประสงค์ให้คนไทยมีความรู้ความเข้าใจในศิลปะและสามารถสร้างสรรค์งานศิลปะได้ด้วยความสามารถของตนเอง การก่อตั้งมหาวิทยาลัยศิลปากรจึงเปรียบเสมือนการหว่านเมล็ดพันธุ์ให้แก่คนไทยเพื่อที่จะออกไปสร้างศิลปะเพื่อแผ่นดินของตน นอกจากนี้จะเริ่มรากฐานของความรู้ด้านศิลปะตะวันตกในประเทศไทยแล้ว ในขณะเดียวกันศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้ศึกษาศิลปะไทยอย่างลึกซึ้งด้วย เนื่องจากต้องการให้คนไทยรักษาความงามของศิลปะไทยเอาไว้ จึงสร้างลูกศิษย์ที่มีความรู้ทั้งงานศิลปะตะวันตกและศิลปะไทยออกไปเป็นกำลังสำคัญแก่วงการศิลปะไทยเป็นจำนวนมาก จนเกิดรูปแบบงานศิลปะไทยสมัยใหม่ในที่สุด ด้วยคุณูปการนี้ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี จึงได้รับการยกย่องให้เป็นปูชนียบุคคลของมหาวิทยาลัยศิลปากรและของประเทศไทย โดยเฉพาะในงานประติมากรรมที่มีผลงานโดดเด่นมากมายที่ท่านสร้างไว้แก่ประเทศไทย ได้แก่ พระพุทธรูปประธานที่พุทธมณฑล อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช พระบรมราชานุสาวรีย์ของกษัตริย์ไทยอีกหลายพระองค์ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ศาสตราจารย์ศิลป์จึงได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งศิลปะสมัยใหม่ของไทยและเป็นบิดาแห่งมหาวิทยาลัยศิลปากร (Faculty of Painting Sculpture and Graphic Arts, 2020) จากการได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งศิลปะร่วมสมัยของไทยผู้วางรากฐานมหาวิทยาลัยศิลปากร ทำให้เอกสารจดหมายเหตุของท่านเป็นเอกสารที่ได้รับการประเมินคุณค่าว่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุที่ควรค่าซึ่งการเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้เนื่องจากสารสนเทศที่บันทึกไว้มีคุณค่าต่อวงการศิลปะของไทยและมหาวิทยาลัยศิลปากรที่ควรค่าซึ่งการเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ เพื่อเผยแพร่เกียรติคุณและรำลึกถึงรวมถึงเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะชนและผู้ที่สนใจ (Tul, 2009)

หอสมุดวังท่าพระ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นแหล่งจัดเก็บหนังสือ วารสาร เอกสาร บทความ ตลอดจนภาพถ่าย ฟิล์มสไลด์ และวีดิโอจำนวนมากเกี่ยวกับประวัติและผลงานของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี นอกจากนี้ผลงานของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ยังปรากฏอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ได้แก่ หอจดหมายเหตุแห่งชาติและหอประติมากรรม

ต้นแบบ ของกรมศิลปากร และที่อื่น ๆ ทำให้เอกสารประวัติและผลงานของท่านอยู่กระจัดกระจาย และยังไม่พบการรวบรวม เพื่อจัดทำเป็นระบบคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี โดยเฉพาะ ทำให้การเข้าถึงและใช้งานไม่สะดวก อีกทั้งเผยแพร่อยู่ในวงจำกัด ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของการจัดเก็บองค์ความรู้ที่มีคุณค่านี้ให้เป็นระบบและได้มาตรฐาน จึงสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ในรูปแบบดิจิทัล เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงเอกสารประวัติและผลงานดังกล่าวผ่านระบบออนไลน์ ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องการใช้เอกสารเหล่านี้ในการศึกษา ค้นคว้าและอ้างอิงข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ การเมือง และวัฒนธรรม อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่เกียรติคุณและรำลึกถึงศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ผู้ซึ่งเป็นทั้งปวงชนียบุคคล ผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัย ผู้บริหารและอาจารย์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร ตลอดจนการใช้ข้อมูลเกี่ยวกับศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรีในวงกว้างและสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก และรวดเร็วเพื่อเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติต่อไป

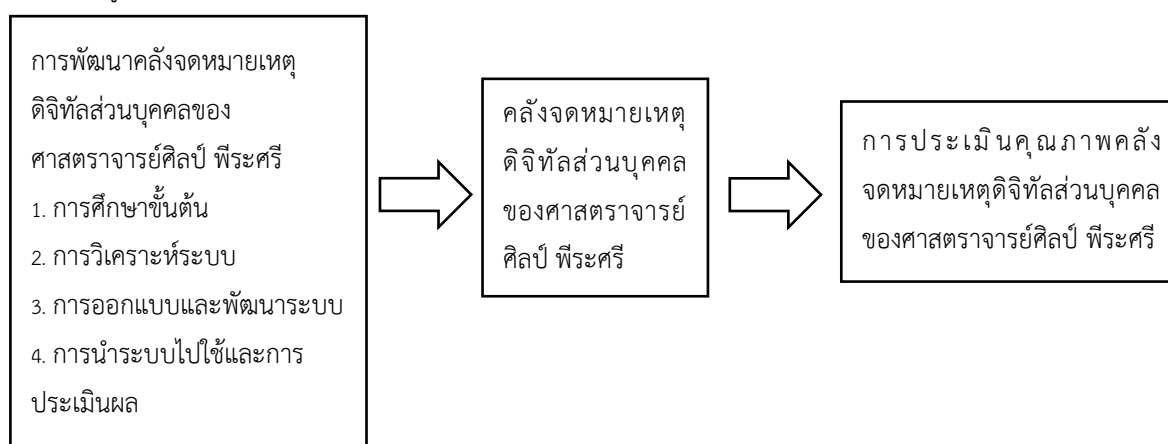
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี
2. เพื่อประเมินคุณภาพคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ของผู้ใช้นัก

หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี โดยใช้วงจรการพัฒนากระบวนการ (System development life cycle : SDLC) ในการพัฒนาคลังจดหมายเหตุดิจิทัล ซึ่งแบ่งการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้ คือ

การวิจัยระยะที่ 1 ดำเนินตามขั้นตอนวงจรการพัฒนากระบวนการ ขั้นตอนที่ 1 - 3 ได้แก่ การศึกษาขั้นต้น การวิเคราะห์ระบบ และการออกแบบและพัฒนาระบบ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มเป้าหมาย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้ใช้และบุคลากรของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 13 คน ประกอบด้วย ผู้ใช้ จำนวน 10 คน (อาจารย์จำนวน 4 คน นักศึกษา จำนวน 4 คน และศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 2 คน) บุคลากรสำนักหอสมุดกลาง จำนวน 3 คน (บรรณารักษ์ จำนวน 2 คน และนักคอมพิวเตอร์ จำนวน 1 คน) ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากผู้ใช้ที่เข้าใช้ห้องสมุดเป็นประจำหรือทุกสัปดาห์ และบุคลากรผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี และ 2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วยอาจารย์ด้านสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ และด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 3 คน นักวิชาการคลังข้อมูล จำนวน 1 คน และบรรณารักษ์ จำนวน 1 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบประเมิน

2.1 แบบสัมภาษณ์ความต้องการของผู้ใช้เกี่ยวกับคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี แบ่งข้อคำถามเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นข้อคำถาม ประกอบด้วย รหัสผู้ให้สัมภาษณ์ สถานะ/ตำแหน่ง และวัน/เวลาสัมภาษณ์ และตอนที่ 2 ความต้องการของผู้ใช้เกี่ยวกับคุณลักษณะของคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี แบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบโครงสร้างหน้าจอ ด้านการเข้าถึงข้อมูล ด้านการค้นหาข้อมูล ด้านการแพร่กระจายข้อมูล ด้านการสงวนรักษาและบำรุงรักษา และด้านประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ แบบสัมภาษณ์ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านสารสนเทศศาสตร์และด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 3 คน ข้อคำถามส่วนใหญ่ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruency: IOC) ระหว่าง 0.66-1.00 ซึ่งมากกว่า 0.50 แสดงว่า แบบสัมภาษณ์ว่ามีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้ สำหรับข้อคำถามที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ผู้วิจัยคงไว้และแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.2 แบบประเมินคุณภาพของคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี สำหรับผู้เชี่ยวชาญ แบ่งข้อคำถามเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับตำแหน่งงานและระดับการศึกษาของผู้เชี่ยวชาญ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อระดับคุณภาพของคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบหน้าจอ ด้านการค้นหาข้อมูล ด้านการแสดงผลการค้นหา และด้านการใช้งานและการนำไปใช้ประโยชน์ เป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด แบบประเมินผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ จำนวน 3 คน ข้อคำถามส่วนใหญ่ได้ค่าความสอดคล้องของเนื้อหา ระหว่าง 0.66-1.00 ซึ่งมากกว่า 0.50 แสดงว่า แบบประเมินว่ามีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้ สำหรับข้อคำถามที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ผู้วิจัยคงไว้และแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

3. การเก็บและรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รหัสโครงการวิจัย SWUEC-G-303/2563X ได้รับผลการพิจารณาว่าเป็นโครงการวิจัยที่เข้าข่ายยกเว้น (Research with Exemption from SWUEC) เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2563 จากนั้นติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการให้ความเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงมหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 รอบ รอบแรก เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 13 คน ในเดือนมีนาคม ถึง เมษายน พ.ศ. 2564 โดยติดต่อนัดหมายล่วงหน้าทางโทรศัพท์ และสัมภาษณ์ทั้งแบบเผชิญหน้าและทางโทรศัพท์ ใช้เวลารายละ 30 – 60 นาที ซึ่งมีการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์โดยได้รับอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคน รอบที่สอง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบประเมินคุณภาพของคลังจดหมายเหตุดิจิทัลฯ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนเมษายน พ.ศ. 2565 โดยส่งไฟล์แบบประเมินคุณภาพของคลังจดหมายเหตุ

เหตุดิจิทัลฯ และยูอาร์แอลที่อยู่ของคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรีทางอีเมล ซึ่งได้รับคืนไฟล์แบบประเมินที่มีคำตอบครบถ้วนสมบูรณ์ทั้งหมด

4. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาถอดเทปบันทึกเสียง จัดบันทึกแยกตามประเด็นความต้องการของผู้ใช้ใน 6 ด้าน เพื่อจัดกลุ่มข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อให้ได้ข้อสรุปความต้องการของผู้ใช้จากนั้นเขียนบรรยายผลการวิเคราะห์ข้อมูลและผลวิจัยในเชิงพรรณนา ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบประเมินคุณภาพของคลังจดหมายเหตุดิจิทัลฯ นำมาหาคะแนน ได้แก่ ระดับมากที่สุด (5 คะแนน) ระดับมาก (4 คะแนน) ระดับปานกลาง (3 คะแนน) ระดับน้อย (2 คะแนน) และระดับน้อยที่สุด (1 คะแนน) จากนั้นนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคำนวณสำเร็จรูป โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งใช้เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย ดังนี้ (Srisa-ard, 2013)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การวิจัยระยะที่ 2 เป็นการดำเนินการตามขั้นตอนที่ 4 ของวงจรพัฒนาระบบ ได้แก่ การนำระบบไปใช้และการประเมินผล ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ใช้สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 70 คน ประกอบด้วย นักศึกษา จำนวน 35 คน อาจารย์ จำนวน 10 คน บรรณารักษ์ จำนวน 5 คน และศิษย์เก่า จำนวน 20 คน โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling)

2. การสร้างเครื่องมือวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี สำหรับผู้ใช้ ซึ่งข้อคำถามเหมือนแบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญแต่แตกต่างกันในส่วนขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบประเมิน เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ใช้ แบ่งเป็น นักศึกษาระดับปริญญาตรี นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ บรรณารักษ์ และศิษย์เก่า มหาวิทยาลัยศิลปากร

3. การเก็บและรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบประเมินคุณภาพของคลังจดหมายเหตุดิจิทัลฯ จากกลุ่มเป้าหมายในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565 เนื่องจากยังอยู่ในช่วงการป้องกันการระบาดของโรคโควิด 19 จึงเชิญชวนผู้ใช้ห้องสมุดเข้าใช้งานคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ผ่านทางเฟซบุ๊กหอสมุดวังท่าพระ มหาวิทยาลัยศิลปากร และประเมินคุณภาพในการใช้งานคลังจดหมายเหตุดิจิทัลฯ ด้วยแบบประเมินออนไลน์ ซึ่งมีผู้ตอบแบบประเมินกลับมา จำนวน 70 คน เมื่อตรวจสอบพบว่า แบบประเมินมีคำตอบที่สมบูรณ์ทุกฉบับ

4. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบประเมินคุณภาพของคลังจดหมายเหตุดิจิทัลฯ นำมาหาคะแนน ได้แก่ ระดับมากที่สุด (5 คะแนน) ระดับมาก (4 คะแนน) ระดับปานกลาง (3 คะแนน) ระดับน้อย (2 คะแนน) และระดับน้อยที่สุด (1 คะแนน) จากนั้นนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคำนวณสำเร็จรูป โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งใช้เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย เช่นเดียวกับการวิจัยระยะที่ 1

สรุปผลการวิจัย

ผลการพัฒนาคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ทำให้ได้คลังจดหมายเหตุดิจิทัลสำหรับจัดเก็บและเผยแพร่เอกสารจดหมายเหตุของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ให้บริการบนเว็บไซต์ ที่ยูอาร์แอล

<http://silpa.su.ac.th/> ผู้วิจัยพัฒนาคล้งจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรีขึ้นตามวงจรการพัฒนา ระบบ SDLC แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ซึ่งใน 3 ขั้นตอนแรก สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิเคราะห์วรรณกรรม การ สัมภาษณ์ และการประเมินคุณภาพของคล้งจดหมายเหตุดิจิทัลของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเบื้องต้น และขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระบบ พบผลการศึกษา ดังนี้

1. การพัฒนาระบบคล้งจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ซึ่งได้จากการศึกษา วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและการสำรวจความต้องการของผู้ใช้ พบว่า มีความต้องการที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบ 4 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านฮาร์ดแวร์ พบว่า อุปกรณ์คอมพิวเตอร์สำหรับใช้ในการพัฒนาคล้งจดหมายเหตุดิจิทัลฯ ประกอบด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับงานกราฟิก และเครื่องสแกนเนอร์สำหรับแปลงเอกสารจดหมายเหตุ ต้นฉบับเป็นเอกสารจดหมายเหตุดิจิทัล

1.2 ด้านซอฟต์แวร์ พบว่า ซอฟต์แวร์ที่เหมาะสมในการพัฒนาคล้งจดหมายเหตุดิจิทัลฯ คือ โปรแกรม AtoM (Access to Memory) สำหรับเก็บและให้บริการเอกสารจดหมายเหตุดิจิทัล โปรแกรม Adobe Photoshop และ Adobe Illustrator ที่ใช้สำหรับสร้างและตกแต่งภาพ และโปรแกรม Adobe Acrobat ที่ใช้แปลงไฟล์เอกสารเป็นไฟล์ดิจิทัลหรือ PDF และระบบปฏิบัติการ Windows 10

1.3 ด้านข้อมูล พบว่า เมทาดาทาที่เหมาะสมสำหรับข้อมูลของคล้งจดหมายเหตุดิจิทัลฯ คือ มาตรฐานการจัดระบบและให้ข้อมูลจดหมายเหตุไอเซ็ด (จี) ISAD(G) (General International Standard Archival Description)

1.4 ด้านความต้องการของผู้ใช้ พบว่า ผู้ใช้ต้องการการพัฒนาคล้งจดหมายเหตุดิจิทัลฯ แบ่งเป็น 6 ประเด็น ดังนี้

1.4.1 การออกแบบโครงสร้างหน้าจอ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลต้องการหน้าจอเว็บเพจที่เรียบง่ายและแฝงความเป็นเอกลักษณ์ของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี โดยเฉพาะหน้าจอ Homepage นอกจากนี้มีการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ เป็นหมวดหมู่ที่ชัดเจน มีการใช้โทนสีเรียบง่ายไม่ฉูดฉาด ตัวอักษรมีขนาดและรูปแบบที่อ่านง่าย สามารถแสดงได้ชัดเจนบนทุก อุปกรณ์ ส่วนหน้าจอแสดงผลการค้นหาค้นหา ต้องการการแสดงผลการค้นหาค้นหาได้ทั้งคำอธิบายหรือบรรณานุกรมของจดหมายเหตุ เช่น ชื่อผู้ครอบครอง คำอธิบายเนื้อหาของเอกสาร ชื่อเรื่อง หมายเลขทะเบียน แหล่งจัดเก็บเอกสารจดหมายเหตุต้นฉบับ เป็นต้น ซึ่งนำมาใช้ในการอ้างอิงได้ รวมทั้งแสดงภาพประกอบด้วย

1.4.2 การเข้าถึงข้อมูล พบว่า ผู้ใช้ต้องการให้ทุกคนเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเสรีและไม่จำกัดประเภทของผู้ใช้ โดยไม่ต้องลงทะเบียนเป็นสมาชิก และมีสิทธิ์เข้าถึงเนื้อหาฉบับเต็มของจดหมายเหตุ ซึ่งให้สิทธิ์ในการอ่าน พิมพ์ และดาวน์โหลดเอกสารได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่ควรจำกัดการใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ห้ามดัดแปลงแก้ไข และหากนำไปใช้จำเป็นจะต้องอ้างอิงแหล่งที่มาด้วย

1.4.3 การค้นหาข้อมูล พบว่า ผู้ใช้ต้องการการค้นหาค้นหาแบบไล่เรียง (Browse search) โดยสามารถค้นหาได้จากชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง หัวเรื่อง เลขทะเบียน และคำหรือวลีที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการค้นหาค้นหาด้วยคำสำคัญ (Keyword search) ซึ่งรูปแบบการค้นหาค้นหาเป็นรูปแบบเดียวกับการค้นในโปรแกรมเสิร์ชเอนจิน เช่น กูเกิล เป็นต้น

1.4.4 การแพร่กระจายข้อมูล พบว่า ผู้ใช้ต้องการให้ระบบมีความต้องการให้มีคุณลักษณะที่ระบบรองรับ และอนุญาตให้กลไกการเก็บเกี่ยวข้อมูลจากโปรแกรมประเภทเสิร์ชเอนจิน และสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือเชื่อมโยงกับแหล่งสารสนเทศออนไลน์อื่น เพื่อค้นหาข้อมูลได้หลากหลายและครบถ้วนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการแสดงผลสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อแสดงความเป็นเจ้าของและป้องกันการนำใช้โดยไม่ชอบ เช่น สร้างลายน้ำดิจิทัลที่มองเห็นด้วยตาเปล่า และการตั้งรหัสสำหรับเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ

1.4.5 การสงวนและบำรุงรักษา จากการสัมภาษณ์บรรณารักษ์และนักคอมพิวเตอร์ผู้ดูแลระบบ พบว่า ผู้ปฏิบัติงานต้องการนโยบายและแนวทางปฏิบัติในการสงวนรักษาและรักษาความปลอดภัยของคลังจดหมายเหตุดิจิทัลโดยมีการสำรองข้อมูลและวางมาตรการรักษาความปลอดภัยเพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายระบบ นอกจากนี้ให้มีการกำหนดมาตรฐานการจัดเก็บข้อมูลด้วยเมทาดาทา ตลอดจนการตั้งชื่อไฟล์ กำหนดขนาดของไฟล์และการแฟ้มเอกสารให้เป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างคลังข้อมูลในอนาคต

1.4.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ พบว่า ผู้ใช้เห็นด้วยและต้องการให้มีการจัดทำคลังจดหมายเหตุดิจิทัล เพราะจะเป็นประโยชน์กับผู้สนใจศึกษาข้อมูลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ซึ่งสามารถค้นหาและเข้าถึงได้จากช่องทางออนไลน์ และยังเป็นการอนุรักษ์เอกสารโบราณที่เป็นเอกสารต้นฉบับทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบและพัฒนาระบบ ผู้วิจัยนำข้อมูลความต้องการของผู้ใช้ที่ได้จากการวิเคราะห์ระบบมาออกแบบและพัฒนาระบบ จากนั้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ และเทคโนโลยีการศึกษา ประเมินคุณภาพของคลังฯ เพื่อปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการออกแบบและพัฒนาคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี โดยดำเนินการออกแบบแบนเนอร์ (Banner) กราฟิก และตัวอักษร ด้วยโปรแกรม Adobe Photoshop CS3 ผู้วิจัยใช้โปรแกรม AtoM ในการจัดการเนื้อหาบนเว็บไซต์ เลือกรูปแบบของเว็บไซต์จากแผ่นแบบ (Template) ของโปรแกรม กำหนดโทนสีหลักของเว็บไซต์ สี ขนาดและรูปแบบตัวอักษร ในส่วนของเนื้อหาภายในเว็บไซต์ มีการรวบรวม คัดเลือกเนื้อหาจากแหล่งที่มาต่าง ๆ พร้อมทั้งขออนุญาตเผยแพร่จากเจ้าของเนื้อหา จัดแบ่งเนื้อหาเป็นหมวดหมู่ รูปแบบนำเสนอเป็นไฟล์รูปภาพ และไฟล์พีดีเอฟ (PDF) ที่จัดเก็บบนเว็บเซิร์ฟเวอร์ จากนั้นนำเสนอคลังจดหมายเหตุดิจิทัลฯ ที่พัฒนาแก่ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินคุณภาพของคลังจดหมายเหตุดิจิทัลฯ ซึ่งพบว่า คุณภาพคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้งานและการนำไปใช้ประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการค้นหาข้อมูล ด้านการแสดงผลการค้นหา และด้านการออกแบบหน้าจอ ตามลำดับ

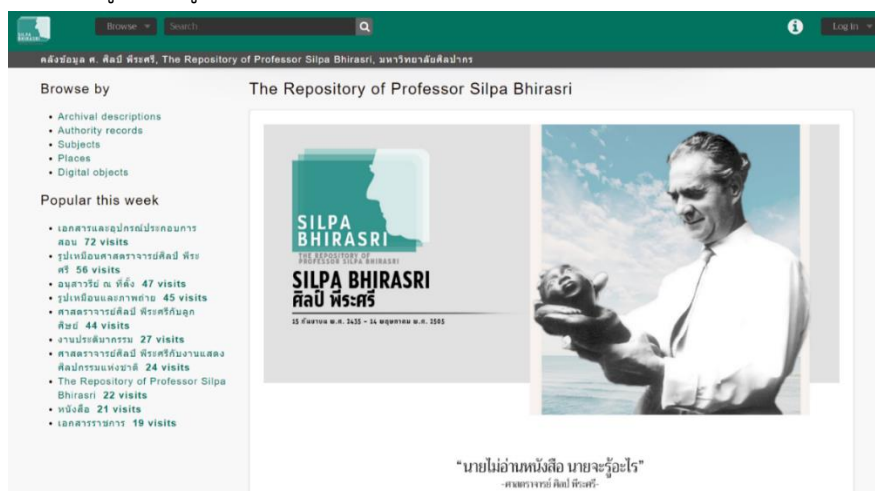
2. ผลการประเมินคุณภาพคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรีของผู้ใช้สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินตามวงจรพัฒนาระบบ ในขั้นตอนที่ 4 การนำไปใช้และประเมินผล พบว่า ผู้ใช้มีความคิดเห็นต่อคุณภาพของคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้งานและการนำไปใช้ประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการออกแบบหน้าจอ ด้านการแสดงผลการค้นหา และด้านการค้นหาข้อมูล ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้านของแต่ละด้านพบผลการประเมิน ดังนี้

ด้านการออกแบบหน้าจอ พบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเหมาะสมในการเลือกใช้สีของตัวอักษรและรูปภาพอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ความเหมาะสมในการเลือกใช้โทนสีที่เรียบง่ายอยู่ในระดับมาก การออกแบบหน้าจอหลักมีความเป็นเอกลักษณ์น่าสนใจอยู่ในระดับมาก การจัดวางรูปแบบที่ง่ายและสะดวกต่อการใช้งานอยู่ในระดับมาก ความเหมาะสมของเมนูการใช้งานอยู่ในระดับมาก ความเหมาะสมในการวางตำแหน่งของส่วนประกอบบนหน้าจออยู่ในระดับมาก และความเหมาะสมในการเลือกรูปแบบ และขนาดตัวอักษรอยู่ในระดับมาก

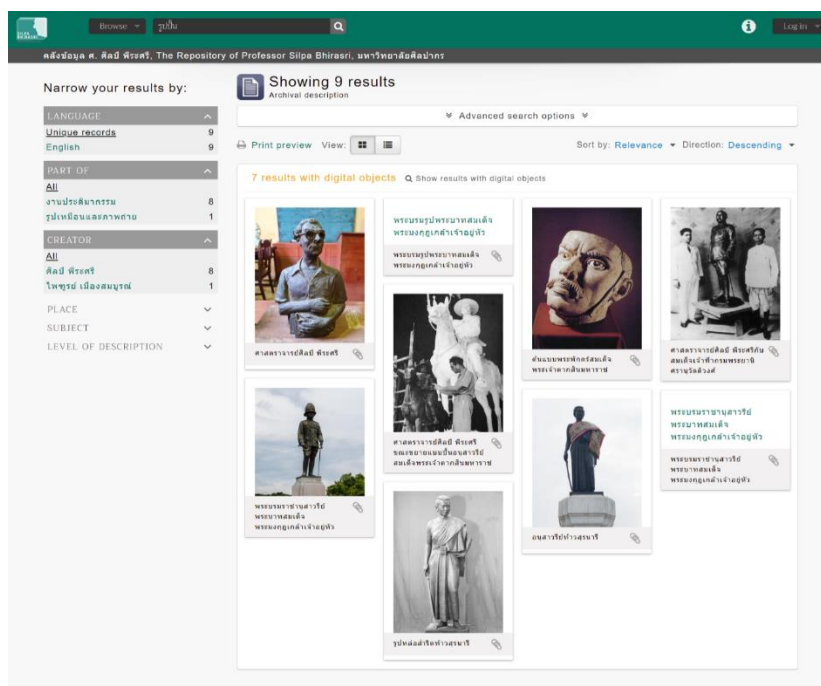
ด้านการค้นหาข้อมูล พบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบของการค้นหามีความเหมาะสม เช่น มีเมนู Browse และ Advanced search เพื่อให้ผู้ใช้ค้นหาได้หลายช่องทางอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การค้นหามีประสิทธิภาพ ถูกต้อง แม่นยำอยู่ในระดับมาก ได้ผลลัพธ์การค้นหาที่รวดเร็วอยู่ในระดับมาก และได้ผลลัพธ์การค้นหาตรงตามความต้องการอยู่ในระดับมาก

ด้านการแสดงผลการค้นหา พบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบการแสดงผลรายการค้นหาสามารถอ่านได้ง่ายอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ รูปแบบการแสดงผลเมื่อเข้าไปยังรายการที่ต้องการสามารถอ่านได้ง่าย แสดงภาพประกอบรายการนั้น ๆ ได้อย่างชัดเจนอยู่ในระดับมาก และข้อมูลคำอธิบายรายการที่ค้นพบมีความครบถ้วน และสามารถสื่อความหมายที่ชัดเจนของคำอธิบายเอกสารอยู่ในระดับมาก

ด้านการใช้งานและการนำไปใช้ประโยชน์ พบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าความคิดเห็นในระดับมากคือ การมีระบบนี้ช่วยเผยแพร่เอกสารเอกสารจดหมายเหตุและผลงานของศาสตราจารย์ศิลป์ให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางมากขึ้น รองลงมาคือ การมีระบบนี้ทำให้สามารถเข้าถึงเอกสารจดหมายเหตุของศาสตราจารย์ศิลป์ได้สะดวก รวดเร็วขึ้น ระบบการใช้งานที่ง่าย ไม่ซับซ้อน ระบบเหมาะสมที่จะนำมาใช้งานได้จริงและเกิดประโยชน์กับผู้ใช้ และระบบมีการจัดหมวดหมู่ของข้อมูล ทำให้สะดวกต่อการค้นหา และเข้าถึง เช่น ตามประเภทเอกสาร หัวเรื่อง เป็นต้น

ภาพประกอบ 2 หน้าเว็บของคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี

ภาพประกอบ 3 หน้าแสดงผลการค้นหาจากเมนู Search

SILPA BHIRASRI
THE REPOSITORY OF
PROFESSOR SILPA BHIRASRI

Holdings Quick search

- Fonds SILPA SCULP - งานประติมากรรม...
- Subfonds 01 - อนุสาวรีย์ ณ ที่ตั้ง
- Series 04 - อนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช...
- Item 01 - ต้นแบบพระพุทธรูปสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช...
- Item 02 - แบบร่างประติมากรรมม้าทรง...
- Item 03 - ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ...
- Item 04 - ย้ายมาทรงอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ภาพที่ 1
- Item 05 - ย้ายมาทรงอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ภาพที่ 2
- Item 06 - ย้ายมาทรงอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ภาพที่ 3
- Item 07 - ย้ายมาทรงอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ภาพที่ 4
- 7 more...

Item 04 - ย้ายมาทรงอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ภาพที่ 1

งานประติมากรรม > อนุสาวรีย์ ณ ที่ตั้ง > อนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช > ย้ายมาทรงอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช...

Clipboard

[Add](#)

Explore

[Reports](#)

[Browse as list](#)

[Browse digital objects](#)

Export

[Dublin Core 1.1 XML](#)

[EAD 2002 XML](#)

Related subjects

ตากสินมหาราช, สมเด็จพระเจ้า, 2277-2325 -- อนุสาวรีย์

Related people and organizations

ศิลป์ พีระศรี (Creator)

Related genres

Portraits

Related places

อนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

Identity area	
Reference code	SILPA SCULP-01-04-04
Title	ย้ายมาทรงอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ภาพที่ 1
Date(s)	• 2494 (Creation)
Level of description	Item
Extent and medium	ภาพถ่าย จำนวน 1 ภาพ
Context area	
Name of creator	ศิลป์ พีระศรี (2435-2505) Biographical history: ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี มีนามเดิมว่า คอร์ราโด เฟโรซี (Professor Corrado Feroci) เป็นชาวอิตาลี ประเทศอิตาลี เกิดเมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2435 ณ ตำบล San Giovanni บิลาซิอู นาย Arturo Feroci และมารดาชื่อ นาง Santina Feroci มีอาชีพค้าขาย เข้าศึกษาใน...
Repository	The Repository of Professor Silpa Bhirasri
Content and structure area	
Scope and content	ภาพถ่ายเคลื่อนย้ายมาทรงอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชไปยังวงเวียนใหญ่
Conditions of access and use area	
Conditions governing access	ปฏิบัติตามระเบียบมหาวิทยาลัยศิลปากรว่าด้วยการใช้หอสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2562
Conditions governing reproduction	ห้ามนำไปดัดแปลงหรือทำซ้ำเพื่อการจำหน่าย
Allied materials area	
Existence and location of originals	ไม่ระบุข้อมูลสถานที่เก็บเอกสารต้นฉบับ
Existence and location of copies	ประติมากรรม แสงพระยา
Access points	
Subject access points	• ตากสินมหาราช, สมเด็จพระเจ้า, 2277-2325 -- อนุสาวรีย์
Place access points	• อนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
Genre access points	• Portraits
Digital object metadata	
Media type	Image

ภาพประกอบ 4 หน้าแสดงผลรายละเอียดของเอกสารจดหมายเหตุ

อภิปรายผล

การพัฒนาคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี มีการศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการ 2 ด้าน คือ 1) ด้านระบบ ได้แก่ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และข้อมูล และ 2) ด้านผู้ใช้ ได้แก่ การออกแบบหน้าจอ การค้นหาข้อมูล การแสดงผลการค้นหา และการใช้งานและการนำไปใช้ประโยชน์ เนื่องจากการวิจัยนี้ดำเนินการพัฒนาลังจดหมายเหตุดิจิทัลตามขั้นตอนวงจรพัฒนาระบบ SDLC ในขั้นตอนแรกใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกในการศึกษาขั้นต้นและการวิเคราะห์ระบบ ซึ่งเป็นวิธีแบบวิจัยตลาดที่สามารถยืดหยุ่นหรือปรับเปลี่ยนการพูดคุยซักถามตามบริบทที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งการได้สัมผัสสภาพจริงและใช้วิธีสังเกตการณ์ร่วมด้วย ทำให้ได้รายละเอียดของข้อมูลเชิงลึกที่ตรงความต้องการหรือวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ (Best, 1977) ทำให้ทราบความต้องการในการพัฒนาระบบทั้งด้านระบบและด้านความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลจัดเป็นระบบสารสนเทศที่มีฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และข้อมูล เป็นองค์ประกอบสำคัญ (Iamsiriwong, 2017) โดยกระบวนการจัดทำคลังจดหมายเหตุดิจิทัลจำเป็นต้องมีการแปลงหรือเปลี่ยนเอกสารและวัตถุเป็นไฟล์ดิจิทัลด้วยเครื่องสแกนเนอร์หรือกล้องถ่ายภาพดิจิทัล จากนั้นจัดเก็บไฟล์เอกสารจดหมายเหตุดิจิทัลในเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย ซอฟต์แวร์สำหรับพัฒนาลังจดหมายเหตุดิจิทัลที่สำคัญ คือ ซอฟต์แวร์จัดการข้อมูลจดหมายเหตุดิจิทัล ซึ่งงานวิจัยนี้ใช้โปรแกรม AtoM เนื่องจากเป็นโปรแกรมแบบเปิดเผยแพร่ (Open source) ที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการนำมาใช้และปรับเปลี่ยน ได้ตามความต้องการ (Customization) เป็นซอฟต์แวร์ที่เหมาะสมสำหรับจัดเก็บเอกสารจดหมายเหตุ สามารถรองรับมาตรฐานการลงรายการเอกสารจดหมายเหตุได้หลายมาตรฐาน โดยเฉพาะมาตรฐานการจัดระบบและให้ข้อมูลจดหมายเหตุไอซีดี (จี) ISAD(G) (General International Standard Archival Description) เป็นมาตรฐานการจัดระบบและอธิบายข้อมูลจดหมายเหตุที่ได้รับการยอมรับจากของสมาคมจดหมายเหตุสากล (International Council on Archives, 2018; Sookprasert, 2017) รวมทั้งรองรับมาตรฐาน OAI-PMH (Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting) ที่ช่วยในเรื่องการเก็บเกี่ยวเมตาดาตา (Metadata harvesting) (Artefactual, 2019) ซึ่งงานวิจัยนี้ใช้คำอธิบายข้อมูล ISAD(G) ดังกล่าว นอกจากนี้โปรแกรม AtoM ยังรองรับเพิ่มข้อมูลที่มีความหลากหลาย เช่น จดหมายเหตุส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ที่จัดแบ่งเนื้อหาตามรูปลักษณะของจดหมายเหตุ (Yamsaka, 2012; Prudtikul, 2013) เป็น 6 ประเภท ได้แก่ รูปเหมือนและภาพถ่าย หนังสือ บทความ เอกสารราชการ เอกสารและอุปกรณ์ประกอบการสอน และงานประติมากรรม โดยคุณสมบัติของโปรแกรม AtoM สนับสนุนความหลากหลายของประเภทจดหมายเหตุดังกล่าวได้เป็นอย่างดีด้วยการจัดเก็บแบ่งเป็นแฟ้มเอกสารแต่ละประเภท ส่วนการศึกษาผู้ใช้จากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบการออกแบบหน้าจอ การค้นหาข้อมูล การแสดงผลการค้นหา และการใช้งานและการนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นส่วนต่อประสานกับผู้ใช้ (User interface) ที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานของผู้ใช้โดยตรง

ผลการวิจัยการพัฒนาลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhao, Duan, & Yang (2019) ที่ศึกษาแนวทางปฏิบัติในการเก็บจดหมายเหตุส่วนบุคคล (Personal digital archiving: PDA) และสอดคล้องกับการวิจัยของ Buachthaisong (2014a, 2014b) Theeradetaupatam (2010) Tipjak & Jaikaew (2018) ที่ศึกษาการพัฒนาฐานข้อมูลดิจิทัลจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phetwong (2012) Supwilai (2016) Kokaew (2016) Inlek (2016) Mahasuk (2017) Hengsudphol (2017) และ Gunchuri (2018) ที่ใช้ขั้นตอนการพัฒนาระบบ SDLC ในการพัฒนาลังจดหมายเหตุดิจิทัลหรือคลังสารสนเทศระดับสถาบัน ผลการวิจัยความต้องการด้านระบบเกี่ยวกับฮาร์ดแวร์สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hengsudphol (2017) และ Sutradhar (2006) ที่พบว่าการพัฒนาระบบจำเป็นต้องมีเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายและเครื่องสแกนเนอร์ ผลการวิจัยความต้องการด้านระบบเกี่ยวกับซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการพัฒนาลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phetwong (2012) Gunchuri (2018) Supwilai (2016) Vinitketkumnuan (2013) Mahasuk (2017) Kokaew (2016) Hengsudphol (2017) Inlek (2016)

Buachthaisong (2014a, 2014b) Hameed (2015) และ Sutradhar (2006) ซึ่งล้วนใช้ซอฟต์แวร์อื่น ได้แก่ IR PLUS, Drupal, DSpace, Greenstone, Omeka และ Yii Framework ทั้งนี้เนื่องจากซอฟต์แวร์สำหรับพัฒนาค้นหาข้อมูล เหตุดิจิทัลหรือคลังสารสนเทศระดับสถาบันมีจำนวนมากและถูกพัฒนาเป็นโปรแกรมเปิดเผยแพร่ ทำให้สามารถเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสมของแต่ละหน่วยงาน เช่นเดียวกับผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้เมทาตาหาสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kaewnai (2007) Churasri (2012) และ Suporntham (2013) ที่ใช้เมทาตาหาโอเช็ด(จี) (ISAD(G)) แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Supwilai (2016) Mahasuk (2017) Buachthaisong (2014a, 2014b) Tipjak & Jaikaew (2018) และ Hameed (2015) ที่ใช้เมทาตาหาดับลินคอร์ (Dublin Core) รวมทั้งงานวิจัยของ Hengsudphol (2017) วีอาร์เอ คอร์ เนื่องจากความแตกต่างของวัสดุสารสนเทศดิจิทัลและวัตถุประสงค์การจัดเก็บและให้บริการ ส่วนผลการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการด้านผู้ใช้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mahasuk (2017) และ Hengsudphol (2017) ที่มีรายงานผลเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใช้ในกระบวนการพัฒนาค้นหาข้อมูลดิจิทัลหรือคลังสารสนเทศระดับสถาบัน

ผลการประเมินคุณภาพของคลังหาข้อมูลดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ทั้งโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้งาน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากคลังหาข้อมูลดิจิทัลส่วนบุคคลพัฒนาตามขั้นตอนการพัฒนาแบบ SDLC ที่มีการศึกษาความต้องการด้านระบบของผู้ใช้ ทำให้ผู้พัฒนารับความต้องการที่แท้จริงของผู้ใช้และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา จากนั้นมีการประเมินจากการใช้งาน 2 รอบ รอบแรกประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ และเทคโนโลยีการศึกษา ทำให้ได้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องของคลังหาข้อมูลดิจิทัลส่วนบุคคล จากนั้นจึงนำมาใช้งานจริงกับผู้ใช้งาน ซึ่งเป็นการประเมินรอบสอง และสร้างความพึงพอใจแก่ผู้ใช้งานส่วนใหญ่ เพราะสามารถใช้งานได้ตรงความต้องการในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรีและเรื่องที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Buachthaisong (2014a, 2014b) Theeradetaupatam (2010) Tipjak & Jaikaew (2018) Phetwong (2012) Vinitketkumnuan (2013) Supwilai (2016) Inlek (2016) Mahasuk (2017) และ Hengsudphol (2017) ที่พบว่าผลการประเมินคลังหาข้อมูลดิจิทัลหรือคลังสารสนเทศระดับสถาบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Matusiak (2022) และ Kokaew (2016) ที่พบว่าผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดีมากหรือมากที่สุด ซึ่งเกิดจากบริบทของระบบที่พัฒนาและประเด็นการประเมินที่แตกต่างกัน

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาผลการประเมินคุณภาพของคลังหาข้อมูลดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี รายงานพบว่า ด้านการใช้งานและการนำไปใช้ประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้ใช้ ได้แก่ นักศึกษา อาจารย์ ศิษย์เก่า และผู้ทั่วไปของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความสนใจศึกษาค้นคว้าด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะและประติมากรรม จึงเห็นประโยชน์ของการใช้งานคลังหาข้อมูลดิจิทัลส่วนบุคคลนี้ เพราะศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี เป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งศิลปะร่วมสมัยของไทย และเป็นผู้วางรากฐานมหาวิทยาลัยศิลปากร (Tul, 2009) ผลงานของท่านมีความโดดเด่นด้านศิลปะแขนงประติมากรรมและจิตรกรรม (Yimsiri, 2002) ซึ่งคลังหาข้อมูลดิจิทัลส่วนบุคคลดังกล่าวรวบรวมประวัติและผลงานของท่าน มีการแสดงผลในรูปแบบดิจิทัลที่เข้าถึงแบบออนไลน์ได้อย่างสะดวก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhao, Duan, & Yang (2019) พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่ตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการเก็บหาข้อมูลส่วนบุคคล โดยเห็นว่า หาข้อมูลเป็นหลักฐานสำหรับการวิจัยในอนาคต เป็นการเก็บความทรงจำส่วนบุคคลและครอบครัว

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 หอจดหมายเหตุ หอสมุด และองค์กรสารสนเทศสามารถนำแนวทางการพัฒนาระบบ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาขั้นต้น การวิเคราะห์ระบบ การออกแบบและพัฒนาระบบ และการนำระบบไปใช้และการประเมินผล ไปใช้ในการพัฒนาลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลอื่น ๆ

1.2 การศึกษาขั้นต้น เพื่อพัฒนาลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคล ควรมีการศึกษาทั้งความต้องการด้านระบบ และความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งรวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ของระบบทั้งหมด เช่น บรรณารักษ์ นักคอมพิวเตอร์ นักจดหมายเหตุ เจ้าของหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเอกสารจดหมายเหตุส่วนบุคคล เป็นต้น

1.3 การประเมินคลังจดหมายเหตุดิจิทัลหรือคลังสารสนเทศระดับสถาบันอื่น ๆ ควรมีการประเมินทั้งจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ใช้งานจริง จากนั้นนำผลการประเมินมาปรับปรุงระบบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเพื่อออกแบบและพัฒนาส่วนต่อประสานกับผู้ใช้บนเว็บ (Web interface) สำหรับการเข้าถึงและใช้งานคลังจดหมายเหตุดิจิทัล ที่อำนวยความสะดวก ใช้งานง่าย และตรงความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด

2.2 ควรศึกษาเพื่อพัฒนาระบบคลังจดหมายเหตุดิจิทัล ให้อยู่ในรูปแบบโมบายแอปพลิเคชันที่อำนวยความสะดวกในการใช้งานผ่านอุปกรณ์มือถือและเหมาะสมกับพฤติกรรมการใช้สารสนเทศในปัจจุบัน

2.3 ควรศึกษาการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบสารสนเทศของคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคล เพื่อสงวนรักษาจดหมายเหตุส่วนบุคคลดิจิทัลให้มีการใช้อย่างยั่งยืน

2.4 ควรศึกษาเพื่อพัฒนาลังจดหมายเหตุดิจิทัลประเภทอื่น นอกเหนือจากจดหมายเหตุส่วนบุคคล เช่น สถานที่หรือเหตุการณ์สำคัญ โบราณสถาน โบราณวัตถุ เป็นต้น

2.5 ควรศึกษาเพื่อกำหนดโครงสร้างเมทาดาตาของจดหมายเหตุส่วนบุคคลที่เหมาะสมในการจัดเก็บและค้นคืนตามประเภทของคอลเล็กชันนั้น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

งานนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ขอขอบคุณหลักสูตร ศศ.ม. สารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้ทุนสนับสนุนการตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- Artefactual. (2019). *Access to Memory*. Retrieved from <https://www.accesstomemory.org/en/>
- Best, J. (1977). *Research in Education*. New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Buachthaisong, S. (2014a). Development of a digital archive database system. Mahasarakham University (Phase 1). *Journal of Vocational and Technical Education*, 4(7), 67-75. (In Thai)
- Buachthaisong, S. (2014b). *Development of digital archives database system of Rambhaibarni Rajabhat University* (Master's thesis). Burapha University, Chonburi. (In Thai)

- Churasri, S. (2012). *The creation of archival description of the records of Prince Mahidol of Songkla in the national archives of Thailand* (Master's thesis). Silpakorn University, Bangkok. (In Thai)
- Faculty of Painting Sculpture and Graphic Arts. (2020). *Silp Bhirasri Day, 15 September of every year*. Retrieved from http://www.finearts.su.ac.th/portfolio_detail.php?id=11. (In Thai)
- Gunchuri, k. (2018). *Development of a digital information repository for research at Phibunsongkhram Rajabhat University with open source tools*. Phitsanulok: Phibunsongkhram Rajabhat University. (In Thai)
- Hameed, N. B. B. (2015). Digital repositories in the Arab universities: A comparative analytical study. *Procedia Computer Science*, 65, 768-777.
- Hengsudphol, S. (2017). *The Development of Antique and Art Objects Digital Library, H.M.K. Bhumibol Adulyadej Building Bovoranyes Temple* (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok. (In Thai)
- Iamsiriwong, O. (2017). *System Analysis and Design* (Revised ed.). Bangkok: SE-ED. (In Thai)
- Inlek, P. (2016). *The development of institutional repository of student project, the Faculty of Music, Silpakorn University* (Master's thesis). Silpakorn University, Nakhon Pathom. (In Thai)
- International Council on Archives. (2018). *What are archives*. Retrieved from <https://www.ica.org/en/what-archive>
- Matusiak, K. K. (2022). *Evaluating a digital community archive from the user perspective: The case of formative multifaceted evaluation*. *Library and Information Science Research*, 44, 1-8.
- Kaewnai, P. (2007). *The creation of archival description of Mahidol University archives: a case study of dean's meeting minutes and personal papers* (Master's thesis). Silpakorn University, Bangkok. (In Thai)
- Kokaew, P. (2016). *Development of Digital Repository of The Faculty of Veterinary Science, Mahidol University* (Master's thesis). Silpakorn University, Nakhon Pathom. (In Thai)
- Mahasuk, S. (2017). *Development of Institutional Repository for Research Publication of the Faculty of Arts Silpakorn University* (Master's thesis). Silpakorn University, Nakhon Pathom. (In Thai)
- Phetwong, W. (2012). *Development of institutional repositories for research publications of Raja Mangala University of Technology* (Doctoral dissertation). Khon Kaen University, Khon Kaen. (In Thai)
- Prudtikul, S. (2018). *Guidelines for document management of digital archives in Principles and Practices for Digital Archives Management* (p. 77). Nonthaburi: Bureau of Information Records. Sukhothai Thammathirat University. (In Thai)
- Sookprasert, T. (2017). *Managing personal archives with the ISAD(G) system. Field records management experience. anthropological archives database*. Retrieved from <https://www.sac.or.th/databases/anthroarchive/article.php>
- Srisa-ard, B. (2013). *Preliminary research*. Bangkok: Suwiriyan. (In Thai)

- Suporntham, A. (2013). *Archival arrangement and description: A case study of interior section 1933-1975 Chanthaburi Group* (Master's thesis). Silpakorn University, Bangkok. (In Thai)
- Supwilai, T. (2016). *Development of Digital Repository for Teachers of St. Francis Xavier Convent School* (Master's thesis). Silpakorn University, Nakhon Pathom. (In Thai)
- Sutradhar, B. (2006). Design and development of an institutional repository at the Indian Institute of Technology Kharagpur. *Program: electronic library and information systems*, 40(3), 244-255.
- Tipjak, S & Jaikaew, S (2018). Development of Digital Archives Database of University of Phayao. *PULINET Journal*, 5(3), 25-30. (In Thai)
- Theeradetaupatam, S (2010). *Development of Archive Database System of Bansomdejchaopraya Rajabhat University* (Master's thesis). Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok. (In Thai)
- Tul, (2009). *September 15, Silp Bhirasri Day, father of Thai contemporary art and great philosopher of Rattanakosin*. Retrieved from <https://www.artbangkok.com/?p=6232> (In Thai)
- Vinitketkumnuan, M. (2013). *Develop an open institutional document archive of the Faculty of Humanities*. Chiang Mai University (Master's thesis). Chiang Mai University, Chiang Mai. (In Thai)
- Yamsaka, N. (2012). *Standards for archiving documents of the Office of the National Archives*. Bangkok: Office of the National Archives, Fine Arts Department. (In Thai)
- Yimsiri, K. (2002). Biography of Professor Silpa Bhirasri in *Articles, writings and artworks of Professor Silpa Bhirasri* (p.9-23), Bangkok: Art Gallery, Silpakorn University. (In Thai)
- Reyes, V. (2016). Understanding the fundamental processes of personal information management, a comparison of academic's personal archiving methods to the dcc digital curation lifecycle model. In X. Lin & M. Khoo (Eds.). *IConference 2016 Proceedings*, Philadelphia, PA, USA, March 20-23, 2016 (pp. 1-6). Retrieved from <https://www.ideals.illinois.edu/handle/2142/89401>
- Zhao, Y., Duan, X., & Yang, H. (2019). Postgraduates' personal digital archiving practices in China: Problems and strategies. *The Journal of Academic Librarianship*, 45, 1-11.

การใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมของหอสมุดแห่งชาติ¹
The use and problems in using Cultural Heritage Information
by the National Library of Thailand

สุภกิติ มุสิราช (Supakiti Musirach)²
ศศิพิมล ประพินพงศกร (Sasipimol Prapinpongsakorn)³
ศุภรรษตรา แสนวา (Sumattra Saenwa)⁴

Received: 2022-06-15

Revised: 2023-01-07

Accepted: 2023-12-07

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมของผู้ใช้บริการหอสมุดแห่งชาติ รวมทั้งเปรียบเทียบการใช้และปัญหาในการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม จำแนกตามอายุ อาชีพ และระดับการศึกษา โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ใช้บริการสำนักหอสมุดแห่งชาติและหอสมุดแห่งชาติ สาขา 12 แห่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 518 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วย สถิติ One-way ANOVA และ t-test แบบ Independent ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บริการมีการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้านพบว่า ผู้ใช้บริการมีวัตถุประสงค์เพื่อหาความรู้ในสิ่งที่สนใจและเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง เลือกใช้ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล ภาษาของสารสนเทศที่ใช้คือภาษาไทย เนื้อหาที่ใช้คือด้านวรรณกรรมพื้นบ้านและวรรณคดี มีวิธีการค้นหาค้นหาฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศและฐานข้อมูลอื่น ๆ ที่มีให้บริการ ใช้แหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต ตลอดจนใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ส่วนปัญหาการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

¹บทความจากปริญญานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2564: Article from the Master's thesis in Information Studies, Srinakharinwirot University in academic year 2021

²นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: Master's degree student, Information Studies Program, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University, E-mail: supakitimusi23@gmail.com

³ค.ด., ผู้ช่วยศาสตราจารย์. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: Ph.D., Assistant Professor, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University, E-mail: sasipimol@g.swu.ac.th

⁴ปร.ด., อาจารย์ประจำ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (Lecturer, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University) E-mail: sumattra@g.swu.ac.th

ผู้ให้บริการมีปัญหาการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมด้านการเข้าถึงและการค้นหามากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบการใช้และปัญหาการใช้โดยรวม พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีอาชีพต่างกันมีการใช้และปัญหาการใช้แตกต่างกัน ในขณะที่ผู้ให้บริการที่มีอายุและระดับการศึกษาต่างกันมีการใช้แตกต่างกันแต่มีปัญหาการใช้ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การใช้สารสนเทศ สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม หอสมุดแห่งชาติ

Abstract

This research aims to study the use of and the problems with information use in terms of the cultural heritage of the country and users of the National Library, as well as comparing the use and the issues related to the use of heritage information. The cultural differences were classified by age, occupation, and educational level using quantitative research methods. The samples in this research were as users of the National Library and National Library Branch 12. A total of 518 people were selected using the stratified random sampling method. The tools used to collect the data was a questionnaire. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation and the hypothesis testing was one-way statistics, ANOVA, and an independent t-test. The results showed that the service users used information about cultural heritage as a whole and at a high level, when considering the items with the highest mean in each aspect. The purpose of the service users is to find out knowledge about things of interest, increase knowledge and choosing digital information resources. The language of information use was Thai. The content used was folk literature and literature. There is a way to search information resource databases and other databases. Available Use Internet resources were also used to answer questions and assist in the research. The problem with using cultural heritage information as a whole is that at a moderate level when considering each aspect, it was found that service users had problems using cultural heritage information. When comparing the usage and overall usage problems, it was found that users with different occupations had different usage and usage problems. While service users of different ages and educational levels used different-different, there were no different usage problems.

Keyword: Information use, Cultural heritage, National Library of Thailand

บทนำ

มรดกทางวัฒนธรรมกำลังเป็นที่สนใจและมีแนวโน้มเป็นต้นทุนที่สำคัญของชาติ แต่ละประเทศพยายามนำมรดกทางวัฒนธรรมมาใช้ประโยชน์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มศักยภาพเพื่อพัฒนาเป็นนวัตกรรม สินค้าหรือบริการ ส่งผลให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นบนพื้นฐานจากความรู้ที่สั่งสมมา ภูมิปัญญา ประเพณี หรือวัฒนธรรม แล้วนำมาผสมผสานกับประสบการณ์ การสังเกตพฤติกรรม ความคิดสร้างสรรค์ ส่งผลให้เกิดการใช้ความรู้ความสามารถในการเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่นเกิดเป็นผลผลิตใหม่เรียกว่า เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative economy) สร้างผลผลิตใหม่ให้แก่ระบบเศรษฐกิจ องค์การเพื่อการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational Scientific and Cultural Organization: UNESCO) ได้ประกาศอนุสัญญาระหว่างประเทศ ในด้านการปกป้องรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ทำให้ขอบเขตของมรดกทางวัฒนธรรมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ และมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (UNESCO World Heritage Centre, 2021) ในขณะที่ “สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม” (Cultural heritage information) หมายถึง สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับตัวมรดกทางวัฒนธรรม เช่น ชื่อ แนวคิด ขนาด วัสดุ ผู้สร้างสรรค์ ชื่อผู้ผลิต แหล่งผลิต แหล่งที่มา แหล่งที่เกี่ยวกับการจัดการมรดกทางวัฒนธรรม ลักษณะมรดกทางวัฒนธรรม และข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการมรดกทางวัฒนธรรม เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์ การเคลื่อนย้าย การจัดนิทรรศการ การค้นคว้าวิจัย รวมไปถึงการบริหารจัดการแหล่งสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับสารานุกรม การเคลื่อนย้าย การจัดนิทรรศการ การค้นคว้าวิจัย รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถาบันมรดกทางวัฒนธรรมนั้นด้วย การบันทึกด้วยภาพ ลายลักษณ์อักษร และเสียงลงในวัสดุต่าง ๆ ในอีกความหมายก็คือ ทรัพยากรสารสนเทศที่ได้รับการประเมินคุณค่าให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรม เช่น เอกสารโบราณ เอกสารจดหมายเหตุ เอกสารประวัติศาสตร์ เอกสารต้นฉบับ หนังสือหายาก ภาพถ่าย แผนที่ โบราณ ภาพยนตร์ สารสนเทศเหล่านี้ นอกจากที่จะต้องมีการจัดเก็บ การจัดระบบ การจัดทำคำอธิบาย และการให้บริการแล้ว ยังจะต้องมีการอนุรักษ์และสงวนรักษาเพื่อส่งต่อจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งด้วย (Chaichuay, 2017) จากข้อมูลดังกล่าวจึงสรุปความหมายของสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ว่าหมายถึง ทรัพยากรสารสนเทศที่ได้รับการประเมินคุณค่าให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรม เป็นสารสนเทศที่รวบรวมความคิด ประสบการณ์ ภูมิปัญญา โดยสะท้อนให้เห็นความหลากหลายของความคิดริเริ่มและวัฒนธรรมของชนชาติ แสดงให้เห็นวิวัฒนาการของความคิดการค้นพบ และผลงานของสังคมมนุษย์ ซึ่งเป็นมรดกตกทอดจากสังคมในอดีตให้กับสังคมปัจจุบัน และเป็นเอกสารมรดกความทรงจำประเภทหนึ่งที่แสดงถึงความหลากหลายทางด้านอารยธรรม และวัฒนธรรมอันเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาสังคมในปัจจุบัน รวมไปถึงในอนาคตบนพื้นฐานของความแตกต่างของประชากร สังคม วิทยา ภาษา และวัฒนธรรมโดยเน้นความสำคัญไปที่การดูแลรักษามรดกทางวัฒนธรรมเพื่อให้สามารถสืบทอดแก่นุชนรุ่นหลังได้เรียนรู้และศึกษาต่อไป

แผนงานมรดกความทรงจำแห่งโลกขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโกระบุว่า คือ มรดกเอกสารที่บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับมรดกวัฒนธรรมแห่งโลกที่แสดงให้เห็นวิวัฒนาการของความคิดการค้นพบ และผลงานของสังคมมนุษย์ซึ่งเป็นมรดกตกทอดจากสังคมในอดีตให้กับสังคมปัจจุบัน เพื่อที่จะสืบสานให้แก่สังคมในอนาคตเพื่อให้ทั่วโลกได้ตระหนักถึงการอนุรักษ์มรดกเอกสาร และเผยแพร่มรดกภูมิปัญญาของโลกที่บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือสื่อผสม เช่น หนังสือตัวเขียน สิ่งพิมพ์ สื่อทัศนวัสดุ ซึ่งเก็บอยู่ในห้องสมุดและหอจดหมายเหตุทั่วโลก โดยถือเป็นแหล่งสารสนเทศในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ โดยยูเนสโกได้เชิญชวนให้ประเทศสมาชิกพิจารณาสำรวจและขึ้นทะเบียนมรดกความทรงจำเป็นมรดกที่สมควรจะอนุรักษ์และสืบทอด รวมทั้งส่งเสริมให้คนในชาติศึกษาเรียนรู้คุณค่าและเผยแพร่ให้กว้างขวางด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ โดยมีพื้นฐานมาจากความตระหนักที่เกี่ยวกับสถานะการอนุรักษ์ และการเข้าถึง มรดกทางความทรงจำในส่วนต่าง ๆ ของโลกที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาต่าง ๆ ที่ล้วนเป็น

ภัยในการทำลายทรัพยากรสารสนเทศที่สำคัญทั่วโลก เช่น จากการปล้น การค้าที่ผิดกฎหมาย การอนุรักษ์อย่างไม่ถูกวิธีและเหมาะสม ซึ่งมีมานานหลายศตวรรษและจะมียิ่งขึ้น จากปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ทรัพยากรมรดกความทรงจำนั้นสูญหายไปตลอดกาล (Bureau of International Cooperation, Ministry of Education, 2020) โดยสถาบันมรดกความทรงจำมีส่วนและเป็นปัจจัยในการสร้างความรุ่งเรือง ทำหน้าที่เป็นแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้ ธุรกิจ การท่องเที่ยว และเติมเต็มความต้องการส่วนบุคคล ทำให้เกิดแนวคิดที่ว่าสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมควรถูกบูรณาการเข้าด้วยกันและเอื้อให้ผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ แม้ว่าจะจัดเก็บอยู่ในหน่วยงานใดก็ตาม โดยถือว่าหอสมุด หอจดหมายเหตุ หอศิลป์ และพิพิธภัณฑ์ เป็นองค์การในกลุ่มเดียวกันเพราะต่างก็เป็นแหล่งที่เก็บรักษาวัตถุมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural heritage objects) และสารสนเทศเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมนั้น อีกทั้งกลุ่มผู้ใช้งานยังใกล้เคียงกัน เรียกโดยรวมว่าสถาบันความทรงจำ (Memory institutions) หรือ สถาบันมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural heritage institutions) เรียกเป็นคำย่อว่า GLAM (Galleries, Libraries, Archives, Museums) หรือ LAM (Libraries, Archives, Museums) ในขณะเดียวกันกรมศิลปากร เป็นหน่วยงานที่ให้บริการการด้านมรดกทางวัฒนธรรมให้แก่ ประชาชนไทย และเผยแพร่อารยธรรมแก่ชาวต่างชาติ โดยเป็นสถาบันหลักในการสร้างทุนทางปัญญาแก่คนไทยมีหน้าที่และภารกิจเกี่ยวกับการคุ้มครอง ป้องกันอนุรักษ์ บำรุงรักษา พิธีกรรม ส่งเสริม สร้างสรรค์ เผยแพร่ ศึกษาค้นคว้า วิจัย พัฒนา สืบทอด ศิลปะและทรัพย์สินมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ เพื่อธำรงคุณค่าและเอกลักษณ์ของความเป็นชาติอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของสังคมและความมั่นคงของชาติ โดยจุดมุ่งหมายว่ามรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติจะต้องได้รับการพัฒนาสร้างสรรค์บนหลักความถูกต้องทางวิชาการที่มีคุณภาพ และมาตรฐานแก่สังคมและประเทศ มีการพัฒนาศึกษาค้นคว้าวิจัย อย่างต่อเนื่องข้อมูลทางวิชาการและสร้างผลผลิต เป็นแหล่งสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมโดยมีสถาบันทางวัฒนธรรมที่อยู่ภายใต้การบริหารงานของกรมศิลปากรครอบคลุมในทุก ๆ ด้านอันได้แก่ หอสมุดแห่งชาติ หอจดหมายเหตุ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ และพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ (หอศิลป์แห่งชาติ ถนนเจ้าฟ้า) ซึ่งแหล่งสารสนเทศดังกล่าวมี ทั้งสารสนเทศทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย เช่น สิ่งของ เครื่องใช้ เอกสาร ต้นฉบับเอกสารทาง ประวัติศาสตร์ ภาพถ่าย แผนที่ ซึ่งมีคุณค่ากับทางวัฒนธรรมของชาติ (Chaichuay, 2017; Bureau of International Cooperation, Ministry of Education, 2020)

สำนักหอสมุดแห่งชาติเป็นหน่วยงานหนึ่งที่สังกัดกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม มีภารกิจหลักในการดำเนินการสำรวจจัดหา รวบรวม จัดเก็บ พัฒนารักษาทรัพยากรสารสนเทศ ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย ดำเนินงานตามหลักมาตรฐานสากล สงวนรักษามรดกภูมิปัญญา และให้บริการโดยเป็นแหล่งเรียนรู้แก่ประชาชนโดยไม่จำกัด อายุ เพศ การศึกษา ส่งเสริมการอ่าน การศึกษาค้นคว้าวิจัย การเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาตามอัธยาศัยแก่ประชาชน สำนักหอสมุดแห่งชาติมีการดำเนินการมากกว่า 114 ปี เก็บสะสมและรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ ที่ผลิตขึ้นในชาติอาทิ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเอกสารโบราณที่มีคุณค่าอย่างยาวนานเพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ สำนักหอสมุดแห่งชาติมีแผนงานที่จะพัฒนารักษามรดกทางภูมิปัญญาอันล้ำค่าของชาตินี้ให้คงอยู่และสืบทอดต่อไป เพื่อให้ทุกคนในชาติมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศอย่างเท่าเทียมรวมทั้งสะดวกต่อการนำข้อมูลออกมาใช้ ก่อให้เกิดการต่อยอดและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ อีกทั้งส่งต่อไปยังอนุชนรุ่นถัดไปโดยได้ดำเนินโครงการจัดเก็บ อนุรักษ์ สำเนาดิจิทัลแทนเอกสารต้นฉบับ จัดระบบ เป็นศูนย์กลางในการค้นคว้าวิจัย และจัดบริการ เพื่อให้บริการสะดวกรวดเร็ว ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการและการใช้บริการของประชาชน (The Fine Arts Department, 2020; National Library of Thailand, 2020)

การใช้สารสนเทศเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมสารสนเทศ โดยพฤติกรรมสารสนเทศมีจุดเริ่มต้นจากผู้ใช้งาน มีความต้องการสารสนเทศ จากนั้นแสวงหาและค้นหาสารสนเทศผ่านช่องทางและแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ และนำสารสนเทศไปใช้ตามวัตถุประสงค์ (Wilson, 2000) ซึ่งการศึกษาการใช้สารสนเทศของผู้ใช้มีความสำคัญมากเพราะทำให้เข้าใจลักษณะของผู้ใช้

ความต้องการสารสนเทศ สภาพการใช้ รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อการปรับปรุงบริการให้เหมาะสม เพราะการศึกษาจะทำให้สะท้อนถึงปัญหาจากมุมมองของผู้ใช้ ทำให้องค์การสารสนเทศสามารถจัดบริการให้ตรงกับความต้องการสารสนเทศ จัดหาหรือรวบรวมสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการสารสนเทศได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากที่สุด (Puttapithakporn, 2018) จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมเบื้องต้น พบว่ามี งานวิจัยที่ศึกษาเชิงปริทัศน์วรรณกรรมอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม (Chaichuay, 2017) แต่ยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมในภาพรวมทั้งหมดโดยตรง มีเพียงงานวิจัยที่ศึกษาเฉพาะเจาะจงถึงประเภทของสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมแบบใดแบบหนึ่งโดยเฉพาะเท่านั้น เช่น เอกสารโบราณ หนังสือหายาก คัมภีร์ใบลาน และจารึก ฯลฯ (Juntalun & Arayaphan, 2018; Unnankat, 2017; Baleeket, 2002; Lerdarunratn, 1989) จากงานวิจัยดังกล่าวจึงยังไม่ครอบคลุมในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา โดยเฉพาะในบริบทของหอสมุดแห่งชาติ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นความจำเป็นที่จะศึกษาการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมของหอสมุดแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานหลักของชาติในการให้บริการสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมแก่ประชาชน ตามที่กล่าวมาข้างต้น โดยผลการวิจัยที่ได้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมของหอสมุดแห่งชาติ และเป็นประโยชน์กับหน่วยงานอื่นที่มีการให้บริการในขอบข่ายของสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมให้สามารถจัดการบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงต่อความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมของผู้ใช้บริการหอสมุดแห่งชาติ
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้และปัญหาในการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมของผู้ใช้บริการหอสมุดแห่งชาติ จำแนกตามอายุ อาชีพ และระดับการศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม
1.1 อายุ 1.1.1 อายุไม่เกิน 20 ปี 1.1.2 อายุ 21-40 ปี 1.1.3 อายุ 41 ปีขึ้นไป 1.2 อาชีพ 1.2.1 กลุ่มข้าราชการพนักงานของรัฐ เจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ หรือ ผู้ปฏิบัติงาน หน่วยงานรัฐอื่น ๆ ผู้เกษียณอายุการทำงาน หรือ ข้าราชการบำนาญ 1.2.2 กลุ่มนักเรียน นักศึกษา 1.2.3 กลุ่มพนักงานบริษัท ลูกจ้างเอกชน อาชีพอิสระฟรีแลนซ์ เจ้าของกิจการ ผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัว 1.3 ระดับการศึกษา 1.3.1 สูงสุดระดับปริญญาตรี 1.3.2 สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป	2.1 การใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ 2.1.1 ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม 2.1.2 ด้านประเภทของสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมที่ใช้ 2.1.3 ด้านภาษาของสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมที่ใช้ 2.1.4 ด้านเนื้อหาของสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมที่ใช้ 2.1.5 ด้านวิธีการค้นหาสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม 2.1.6 ด้านแหล่งสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมที่ใช้ 2.1.7 ด้านบริการสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมที่ใช้ 2.2 ปัญหาการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม 2.2.1 ด้านทรัพยากรสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม 2.2.2 ด้านการบริการ กฎและระเบียบการใช้บริการ 2.2.3 ด้านการเข้าถึงและการค้นหา 2.2.4 ด้านผู้ใช้บริการ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผู้ใช้บริการที่มีอายุต่างกันมีการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน
2. ผู้ใช้บริการที่มีอาชีพต่างกันมีการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน
3. ผู้ใช้บริการที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน
4. ผู้ใช้บริการที่มีอายุต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน
5. ผู้ใช้บริการที่มีอาชีพต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน
6. ผู้ใช้บริการที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัย คือ ผู้ใช้บริการหอสมุดแห่งชาติ รวมจำนวนทั้งหมด 12 แห่ง ได้แก่ สำนักหอสมุดแห่งชาติ หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก กาญจนบุรี หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก จันทบุรี หอสมุดแห่งชาติ ชลบุรี หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก เชียงใหม่ หอสมุดแห่งชาติ เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นครพนม หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร.9 นครราชสีมา หอสมุดแห่งชาติกาญจนาภิเษก สงขลา หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ สงขลา หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ตรัง หอสมุดแห่งชาตินครศรีธรรมราช รวมทั้งสิ้น 699,704 คน (The Fine Arts Department, 2020) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ใช้บริการที่สุ่มจากประชากรข้างต้น รวมจำนวน ทั้งสิ้น 518 คน ซึ่งมากกว่าจำนวนขั้นต่ำที่กำหนดไว้ในตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified sampling) ตามอายุ อาชีพ และระดับการศึกษา
2. การสร้างเครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ ตอนที่ 2 การใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมประกอบด้วย ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้ ด้านประเภทของสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมที่ใช้ ด้านภาษาของสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมที่ใช้ ด้านเนื้อหาของสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมที่ใช้ ด้านวิธีการค้นหาสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม ด้านแหล่งสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมที่ใช้ ด้านบริการสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมที่ใช้ ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านการบริการ กฎและระเบียบการใช้บริการ ด้านการเข้าถึงและการค้นหา และด้านผู้ให้บริการ โดยมีลักษณะแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด) และตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะแบบปลายเปิด

สำหรับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดำเนินการโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยด้านความตรงตามเนื้อหา (Content validity) จากนั้นนำผลการประเมินมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ผลประเมินได้ค่าระหว่าง 0.67-1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้ใช้บริการหอสมุดแห่งชาติที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำมาตรวจสอบคุณภาพโดยคำนวณค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.961 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอโครงการวิจัยต่อคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รหัสโครงการวิจัย SWUEC-G-318/2563 โดยได้รับผลการพิจารณาว่าเป็นโครงการวิจัยที่เข้าข่ายยกเว้น (Research with Exemption from SWUEC) เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2563 จากนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนสิงหาคม-กันยายน 2564 ซึ่งในขณะนั้นอยู่ในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 จึงใช้แบบสอบถามออนไลน์จากเครื่องมือ Google form ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 518 ชุด และเป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ทั้งหมด

4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคำนวณสำเร็จรูป โดยมีรายละเอียดของการวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 ใช้การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศมรดกทาง

วัฒนธรรม

4.3 ใช้สถิติ One-way ANOVA เปรียบเทียบการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมจำแนกตามอายุและอาชีพ

4.4 ใช้สถิติใช้สถิติ t-test แบบ Independent เปรียบเทียบการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศมรดกทาง

วัฒนธรรมจำแนกตามระดับการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 21-40 ปี จำนวน 191 คน (ร้อยละ 36.90) เป็นกลุ่มนักเรียน นักศึกษา จำนวน 220 คน (ร้อยละ 42.50) มีระดับการศึกษาปริญญาตรีจำนวน 340 คน (ร้อยละ 65.60) โดยมีช่วงเวลาในการค้นหาไม่แน่นอนตามความสะดวกและความต้องการค้นหาข้อมูล จำนวน 364 คน (ร้อยละ 70.27)

การใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมของผู้ใช้บริการหอสมุดแห่งชาติ พบว่า ผู้ใช้บริการมีการใช้โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{x} = 3.53$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ผู้ใช้มีการใช้สารสนเทศในด้านต่าง ๆ คือ ด้านวัตถุประสงค์ พบว่า ผู้ใช้บริการ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความรู้ในสิ่งที่สนใจและเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27$) ด้านประเภทของสารสนเทศที่ใช้ พบว่า มีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล เช่น ไฟล์เอกสารโบราณ ไฟล์หนังสือพิมพ์เก่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ไฟล์เสียง ไฟล์เพลง ฯลฯ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$) ด้านภาษา พบว่า ผู้ใช้บริการมีการใช้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$) ด้านเนื้อหาของสารสนเทศที่ใช้ พบว่า ผู้ใช้บริการมีการใช้เนื้อหาวรรณกรรมพื้นบ้าน และวรรณคดี ได้แก่ วรรณคดี นิทาน ตำนานพื้นบ้าน บทร้องพื้นบ้าน บทสวด หรือ บทกล่าวนิพจน์กรรมสำนวน ภาษิต ปริศนาคำทายคำร่ำต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.87$) ด้านวิธีการค้นหา พบว่าผู้ใช้บริการค้นหาจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของ สำนักหอสมุดแห่งชาติ และหอสมุดแห่งชาติสาขา (OPAC) และฐานข้อมูลฉบับเต็มและฐานข้อมูลอื่น ๆ ที่มีให้บริการมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.09$) ด้านแหล่งสารสนเทศที่ใช้ พบว่า ผู้ใช้บริการ มีการใช้แหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์ บล็อก สื่อสังคมออนไลน์ ฯลฯ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) และด้านการบริการสารสนเทศ พบว่าผู้ใช้บริการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้ามามีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$) ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 การใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมของผู้ใช้บริการหอสมุดแห่งชาติ

การใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้			
1. เพื่อหาความรู้ในสิ่งที่สนใจ และเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง	4.27	0.84	มาก
2. เพื่อการศึกษา และการค้นคว้าวิจัย	3.90	1.22	มาก
3. เพื่อการทำผลงานเลื่อนตำแหน่ง	3.13	1.44	ปานกลาง
4. เพื่อการปฏิบัติงาน หรือใช้ในการประกอบอาชีพ	3.77	1.30	มาก
5. เพื่อการยึดเหนี่ยวจิตใจ ผ่อนคลาย และความบันเทิง	3.53	1.23	มาก
รวม	3.72	0.84	มาก

ด้านประเภทของสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมที่ใช้			
1. หนังสือ เช่น หนังสือเก่า หนังสือหายาก เป็นต้น	3.86	1.10	มาก
2. วารสาร เช่น วารสารล่วงหน้า วารสารฉบับปฐมฤกษ์ ฯลฯ	3.60	1.07	มาก
3. หนังสือพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์เก่าที่มีการบันทึกเหตุการณ์ใน	3.57	1.10	มาก
อดีต เป็นต้น			
4. สิ่งพิมพ์กรมศิลปากร เช่น หนังสือ วารสาร และเอกสารองค์	3.86	1.05	มาก
ความรู้กรมศิลปากร ที่จัดพิมพ์โดยกรมศิลปากร			
5. สิ่งพิมพ์รัฐบาล เช่น สิ่งพิมพ์หน่วยงานราชการ	3.21	1.22	ปานกลาง
ราชกิจจานุเบกษา เอกสารที่หน่วยงานราชการจัดพิมพ์เผยแพร่ เป็นต้น			
6. เอกสารท้องถิ่น คือ เอกสารที่มีการจัดทำขึ้นในท้องถิ่น เช่น	3.85	1.08	มาก
เอกสารองค์ความรู้ในท้องถิ่น เอกสารทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น			
เป็นต้น			
7. จารึก เช่น จารึกไม้ ศิลาจารึก เป็นต้น	2.80	1.24	ปานกลาง
8. หนังสือตัวเขียนโบราณ เช่น คัมภีร์ใบลาน สมุดไทย สมุด	3.19	1.34	ปานกลาง
ข่อย กระดาษเพล่า ใบจุ่ม ใบบอก เป็นต้น			
9. หนังสือตัวเขียนยุคใหม่ เช่น เอกสารต้นฉบับลายมือเขียน	3.57	1.23	มาก
เอกสารการบันทึก โน้ตเพลง เป็นต้น			
10. วัสดุจัดแสดง เช่น ตู้พระธรรม หีบพระธรรม และวัสดุจัด	3.06	1.23	ปานกลาง
แสดงอื่น ๆ เป็นต้น			
11. ไมโครฟิช ไมโครฟิล์ม	3.01	1.27	ปานกลาง
12. ภาพถ่าย	3.71	1.14	มาก
13. วิดีทัศน์ เช่น ซีดี วีซีดี ดีวีดี เป็นต้น	3.56	1.23	มาก
14. แผนที่ เช่น แผนที่เก่า หรือ แผนที่โบราณ เป็นต้น	3.05	1.27	ปานกลาง
15. ฐานข้อมูลฉบับเต็ม เช่น ฐานข้อมูล D-library ที่ให้บริการ	3.91	1.07	มาก
เอกสารโบราณ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ของหอสมุดแห่งชาติ			
คลังดิจิทัลของกรมศิลปากรที่ให้บริการ หนังสือ วารสารสิ่งพิมพ์			
กรมศิลปากร เอกสารทางจดหมายเหตุ			
16. ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล เช่น ไฟล์เอกสารโบราณ ไฟล์	3.94	1.15	มาก
หนังสือพิมพ์เก่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ไฟล์เสียง ไฟล์เพลง เป็นต้น			
รวม	3.48	0.82	ปานกลาง
ด้านภาษาของสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมที่ใช้			
1. ภาษาไทย	4.51	0.78	มากที่สุด
2. ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส	3.00	1.14	ปานกลาง
ภาษาจีน เป็นต้น			
3. ภาษาไทยถิ่นแต่ละภูมิภาค เช่น ภาษาล้านนา ภาษาอีสาน	3.36	1.29	ปานกลาง
เป็นต้น			
4. ภาษาโบราณ เช่น ภาษาขอม ภาษาบาลี ภาษาฮินดู เป็นต้น	2.86	1.36	ปานกลาง
รวม	3.43	0.85	ปานกลาง

ด้านเนื้อหาของสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมที่ใช้			
1. วรรณกรรมพื้นบ้าน และวรรณคดี ได้แก่ วรรณคดี นิทาน ตำนานพื้นบ้าน บทร้องพื้นบ้าน บทสวด หรือบทกล่าวนิพนธ์กรรม สำนวน ภาษิต ปริศนาคำทายตำราต่าง ๆ	3.87	1.06	มาก
2. ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาไทยถิ่น ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ ภาษา สัญลักษณ์ ภาษาที่ใช้ติดต่อสื่อสารด้วยภาษามือ ท่าทาง อักษร ต่าง ๆ	3.75	1.11	มาก
3. ศิลปะการแสดง ดนตรี การบรรเลง นาฏศิลป์ การขับร้อง การ รำร่าย ละคร โขน ลิเก การเต้น เพลง การขับร้อง ละคร	3.74	1.19	มาก
4. แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี งานเทศกาล	3.74	1.08	มาก
5. ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ได้แก่ อาหารและโภชนาการ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ	3.72	1.04	มาก
6. การแพทย์แผนไทย และการแพทย์พื้นบ้าน สมุนไพร ตำรายา	3.53	1.11	มาก
7. โหราศาสตร์และดาราศาสตร์ ความเชื่อที่เกี่ยวข้อง	3.45	1.25	ปานกลาง
8. งานช่างฝีมือดั้งเดิม หรืองานที่สร้างสรรค์ขึ้นจากภูมิปัญญา ทักษะฝีมือช่าง ได้แก่ ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า เครื่องจักสาน เครื่อง รักปิดทอง รดน้ำ ประดับมุก ประดับกระจกเครื่องปั้นดินเผา เครื่อง โลหะ เครื่องไม้ เครื่องหนัง เครื่องประดับ และงานช่างฝีมือที่ไม่ สามารถจัดอยู่ใน 8 ประเภทที่กล่าวมาข้างต้น	3.64	1.12	มาก
9. การละเล่น กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว เช่น จ้ำจี้ รี้ริ้วซำสาร งูกินหาง มอญซ่อนผ้า หมากเก็บ อีตัก มวยดัดจากปิด	3.49	1.15	ปานกลาง
10. ประวัติศาสตร์ พงศาวดาร คำให้การ คำบอกเล่า	3.69	1.13	มาก
11. กฎหมาย กฎมณเฑียรบาล พระราชศาสตร์ เช่น กฎหมายตรา สามดวง มนุสราจารย์	3.36	1.18	ปานกลาง
12. ศาสนา เช่น พุทธศาสนา พระไตรปิฎก เป็นต้น	3.46	1.20	ปานกลาง
รวม	3.62	0.88	มาก
ด้านวิธีการค้นหาสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม			
1. ค้นหาด้วยการเดินสำรวจเลือกดูทรัพยากรฯ ประเภทที่สนใจ	3.89	0.97	มาก
2. สอบถามบรรณารักษ์ หรือเจ้าหน้าที่ให้บริการ	3.81	1.04	มาก
3. ค้นหาจากบัตรรายการ เช่น บัตรรายการหัวเรื่อง	3.44	1.18	ปานกลาง
4. ค้นหาจากสมุดทะเบียน เช่น สมุดทะเบียนสืบค้นคัมภีร์ใบลาน	3.34	1.27	ปานกลาง
5. ค้นหาจากหนังสือบรรณานุกรม และสาระสังเขป	3.26	1.18	ปานกลาง
6. ค้นหาจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของสำนักหอสมุด	4.09	1.07	มาก
รวม	3.64	0.82	มาก
ด้านแหล่งสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมที่ใช้			
1. สำนักหอสมุดแห่งชาติกรุงเทพฯ	3.69	1.31	มาก
2. หอสมุดแห่งชาติสาขาส่วนภูมิภาค เช่น หอสมุดแห่งชาติ รัชกาลจักราช กาญจนบุรี หอสมุดแห่งชาติรัชกาลจักราช เชียงใหม่	3.22	1.55	ปานกลาง
3. ศูนย์สารสนเทศ เช่น ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร	3.01	1.47	ปานกลาง

4. หอจดหมายเหตุ เช่น สำนักหอจดหมายเหตุ และหอจดหมายเหตุแห่งชาติสาขา เช่น หอจดหมายเหตุแห่งชาติจันทบุรี	3.04	1.41	ปานกลาง
5. พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ (หอศิลป์เจ้าฟ้า) เป็นต้น	3.32	1.42	ปานกลาง
6. แหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล เช่น สอบถามผู้รู้ หรือผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศวัฒนธรรม เช่น อาจารย์สัมฤทธิ์ ลือชัย นักวิชาการอิสระผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม อนุชาเนย์ เป็นต้น	3.10	1.44	ปานกลาง
7. สถานที่ เช่น โบราณสถานอุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์) เป็นต้น	3.32	1.34	ปานกลาง
8. แหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์ บล็อก สื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น	4.08	1.17	มาก
รวม	3.35	1.00	ปานกลาง
ด้านบริการสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมที่ใช้			
1. บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า	3.83	1.06	มาก
2. บริการถ่ายเอกสาร	3.51	1.12	มาก
3. บริการทำสำเนาดิจิทัล	3.47	1.26	ปานกลาง
4. บริการอ่าน และแปลเอกสารโบราณ	3.03	1.33	ปานกลาง
5. บริการแนะนำการสืบค้นฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ	3.78	1.18	มาก
6. บริการแนะนำทรัพยากรสารสนเทศของหอสมุดแห่งชาติ และ นำชมวัสดุจัดแสดง	3.27	1.25	ปานกลาง
รวม	3.48	0.93	ปานกลาง
รวมทั้งหมด	3.53	0.73	มาก

3. ปัญหาในการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมของหอสมุดแห่งชาติ พบว่ามีปัญหาการใช้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.50) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ผู้ใช้มีปัญหาด้านการเข้าถึงและการค้นหามีมากเป็นลำดับแรกอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.62) โดยผู้ใช้บริการมีปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรบางประเภทถูกจำกัดการเข้าถึง ทำให้ไม่สามารถใช้บริการได้ เช่น กรณีที่มีทรัพยากรนั้นรายการเดียว ฯลฯ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.76) รองลงมาคือด้านทรัพยากรสารสนเทศมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.49) โดยผู้ใช้บริการมีปัญหาทรัพยากรสารสนเทศชำรุด เสื่อมสภาพ เสียหาย ส่งผลให้ข้อมูลลบเลือนหายไป ไม่สามารถอ่านได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.64) และมีปัญหาด้านการบริการ กฎระเบียบการใช้บริการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.46) โดยผู้ใช้บริการมีปัญหากฎระเบียบและขั้นตอนการใช้บริการที่ยุ่งยาก เข้มงวด ไม่สะดวกในการใช้บริการ เช่น ต้องกรอกแบบฟอร์มขออนุญาตใช้และรออนุมัติ ทรัพยากรบางประเภทต้องทำหนังสือขออนุญาตเพื่อทำสำเนา การจำกัดจำนวนการใช้เอกสารต่อครั้ง การห้ามถ่ายรูปตัวทรัพยากรสารสนเทศ ฯลฯ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.79) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 การใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมของผู้ใช้บริการหอสมุดแห่งชาติ

ปัญหาการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านทรัพยากรสารสนเทศ			
1. ทรัพยากรสารสนเทศชำรุด เสื่อมสภาพ เสียหาย ส่งผลให้ข้อมูลลบเลือนหายไปไม่สามารถอ่านได้	3.64	1.10	มาก
2. ทรัพยากรสารสนเทศมีรูปแบบไม่หลากหลาย ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ	3.42	1.06	ปานกลาง
3. ทรัพยากรสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมบางชิ้นขาดความครบถ้วนต่อเนื่อง	3.50	1.11	ปานกลาง
รวม	3.49	0.96	ปานกลาง
ด้านการบริการ กฎระเบียบการใช้บริการ			
1. ทรัพยากรสารสนเทศถูกจัดเก็บแบบชั้นปิดทำให้ไม่สะดวกในการใช้บริการ	3.69	1.13	มาก
2. มีกฎระเบียบและขั้นตอนการใช้บริการที่ยุ่งยาก เข้มงวดไม่สะดวกในการใช้บริการ เช่น ต้องกรอกแบบฟอร์ม ขออนุญาตใช้และรออนุมัติ ทรัพยากรบางประเภทต้องทำหนังสือขออนุญาตเพื่อทำสำเนา มีการจำกัดจำนวนการใช้ทรัพยากรสารสนเทศต่อครั้ง การห้ามถ่ายรูปทรัพยากรสารสนเทศ เป็นต้น	3.79	1.14	มาก
3. การกำหนดให้ใช้บริการประกอบการค้นคว้าเฉพาะ ภายในหอสมุดเท่านั้นทำให้ผู้ใช้บริการไม่สะดวกในการค้นคว้าเมื่อทรัพยากรที่ต้องการมีจำนวนมาก	3.62	1.05	มาก
4. ขาดการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมและการส่งเสริมการใช้บริการสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	3.46	1.09	ปานกลาง
5. บรรณารักษ์ หรือเจ้าหน้าที่ ที่ให้บริการไม่มีความรู้และความชำนาญเฉพาะด้าน	2.98	1.22	ปานกลาง
6. เจ้าหน้าที่หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมีจำนวนไม่เพียงพอทำให้บริการได้ล่าช้า เช่น นักภาษาโบราณที่ให้บริการอ่านแปล การทำสำเนาแบบดิจิทัลโดยผู้เชี่ยวชาญด้านช่างภาพ เป็นต้น	3.24	1.25	ปานกลาง
รวม	3.46	0.93	ปานกลาง
ด้านการเข้าถึงและการค้นหา			
1. ทรัพยากรบางประเภทถูกจำกัดการเข้าถึงทำให้ไม่สามารถใช้บริการได้ เช่น กรณีที่มีทรัพยากรนั้นรายการเดียว เป็นต้น	3.76	1.06	มาก
2. มีรายการที่ต้องการปรากฏในระบบฐานข้อมูลแต่ไม่พบทรัพยากรที่จะใช้บริการได้จริง	3.74	1.09	มาก

3. ทรัพยากรสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมแต่ละประเภท มีการจัดเก็บ และจัดระบบที่แตกต่างกัน ทำให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงและค้นหาสารสนเทศได้ยาก	3.67	1.08	มาก
4. ไม่มีเอกสารหรือคู่มือแนะนำให้ทราบว่า จะค้นหาสารสนเทศได้อย่างไร	3.47	1.14	ปานกลาง
5. เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมไม่ทันสมัย ใช้งานยาก ไม่สะดวกในการใช้งาน ยังใช้การค้นหาด้วยมือ (manual) เช่น การค้นหาด้วยสมุดทะเบียน เป็นต้น	3.66	1.15	มาก
6. การจัดเก็บสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมประเภทเดียวกัน โดยแยกไว้ให้บริการหลากหลายจุด ทำให้เกิดความสับสนในการค้นหา	3.50	1.10	ปานกลาง
7. ฐานข้อมูลไม่เชื่อมโยงกันทำให้ค้นหาสารสนเทศที่ต้องการไม่พบในจุดเดียวกัน เช่น มีในฐานข้อมูลฉบับเต็ม (D-library) แต่ไม่มีในฐานข้อมูลทรัพยากร (OPAC) เป็นต้น	3.66	1.15	มาก
8. เครื่องมือช่วยค้นมีหลากหลายประเภทมากเกินไป ทำให้เกิดความสับสน และเสียเวลาในการค้นหาสารสนเทศที่ต้องการในแต่ละครั้ง	3.50	1.14	ปานกลาง
รวม	3.62	0.97	มาก
ด้านผู้ใช้บริการ			
1. มีข้อจำกัดด้านเวลาและการเดินทางมาใช้บริการที่หอสมุดแห่งชาติ	3.66	1.05	มาก
2. มีข้อจำกัดด้านค่าใช้จ่าย เช่น ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาใช้บริการ ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการ อาทิ ค่าทำสำเนาดิจิทัล (ราคาแผ่นละ 30 บาท) เป็นต้น	3.52	1.14	มาก
3. ไม่มีความรู้ทางภาษาโบราณ และอักษรโบราณ ซึ่งต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในการอ่าน แปล หรือถ่ายทอดสารสนเทศ	3.56	1.07	มาก
4. ขาดทักษะทางด้านเทคโนโลยี เช่น ไม่มีประสบการณ์ หรือ ความรู้ในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อค้นหา หรือ เข้าถึงสารสนเทศในรูปแบบออนไลน์ เป็นต้น	2.94	1.22	ปานกลาง
5. ไม่ทราบว่า จะค้นหาสารสนเทศที่ต้องการจากเครื่องมือใด หรือ จากแหล่งใด	3.37	1.18	ปานกลาง
รวม	3.41	0.83	ปานกลาง
รวมทั้งหมด	3.50	0.82	ปานกลาง

4. การเปรียบเทียบการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมของหอสมุดแห่งชาติ จำแนกตามอายุ อาชีพ และระดับการศึกษา

4.1 ผลการเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีอายุต่างกันมีการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 โดย ผู้ใช้บริการที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี และผู้ให้บริการที่มีอายุ 21-40 ปี มีการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมสูงกว่าผู้ให้บริการที่มี อายุ 41 ปีขึ้นไป ส่วนปัญหาการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีอายุต่างกันมีปัญหา

ในการใช้สารสนเทศรดกทางวัฒนธรรมโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศรดกทางวัฒนธรรม จำแนกตามอายุ

การใช้/ปัญหา	อายุไม่เกิน 20 ปี		อายุ 21-40 ปี		อายุ 41 ปีขึ้นไป		F	P
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
การใช้	3.67 ^a	0.73	3.54 ^a	0.73	3.33 ^b	0.68	9.46	.000*
ปัญหา	3.51	0.82	3.56	0.77	3.39	0.86	1.85	.158

*p < .05

a, b หมายถึงอักษรที่กล่าวกำกับค่าเฉลี่ยใด แสดงว่าค่าเฉลี่ยคู่นั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยที่อักษร a กำกับค่าเฉลี่ยที่มีค่าสูงกว่า

4.2 ผลการเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศรดกทางวัฒนธรรม จำแนกตามอาชีพ พบว่าผู้ใช้บริการที่มีอาชีพต่างกันมีการใช้สารสนเทศรดกทางวัฒนธรรมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 ส่วนปัญหาการใช้สารสนเทศรดกทางวัฒนธรรม จำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีอาชีพต่างกันมีปัญหาในการใช้สารสนเทศรดกทางวัฒนธรรมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5 โดยผู้ใช้บริการที่เป็น กลุ่มพนักงานบริษัท ลูกจ้างเอกชน อาชีพอิสระ ฟรีแลนซ์ เจ้าของกิจการ ผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัว และกลุ่มนักเรียน นักศึกษา มีปัญหาการใช้สารสนเทศรดกทางวัฒนธรรมสูงกว่าผู้ใช้บริการกลุ่มข้าราชการ พนักงานของรัฐ ผู้เกษียณอายุการทำงาน ข้าราชการบำนาญ ดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศรดกทางวัฒนธรรม จำแนกตามอาชีพ

การใช้/ปัญหา	กลุ่มข้าราชการ พนักงานของรัฐ ผู้เกษียณอายุการ ทำงาน ข้าราชการบำนาญ		กลุ่มนักเรียน นักศึกษา		กลุ่มพนักงานบริษัท ลูกจ้างเอกชน อาชีพ อิสระ ฟรีแลนซ์ เจ้าของกิจการ ผู้ประกอบธุรกิจ		F	P
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
การใช้	3.38 ^b	0.75	3.67 ^a	0.71	3.57	0.62	9.15	.000*
ปัญหา	3.35 ^b	0.84	3.55 ^a	0.82	3.71 ^a	0.69	7.00	.001*

*p < .05

a, b หมายถึงอักษรที่กล่าวกำกับค่าเฉลี่ยใด แสดงว่าค่าเฉลี่ยคู่นั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยที่อักษร a กำกับค่าเฉลี่ยที่มีค่าสูงกว่า

4.3 ผลการเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศรดกทางวัฒนธรรม จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการใช้สารสนเทศรดกทางวัฒนธรรมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 โดยผู้ใช้บริการที่มีระดับการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรีมีการใช้สูงกว่า ผู้ใช้บริการที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนปัญหาการใช้สารสนเทศรดกทางวัฒนธรรม จำแนกตามระดับ การศึกษา พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศรดกทางวัฒนธรรมโดยรวมไม่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 6 ดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม จำแนกตามระดับการศึกษา

การใช้/ปัญหา	สูงกว่าปริญญาตรี		สูงสุดระดับปริญญาตรี		t	P
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
การใช้	3.39	0.74	3.58	0.72	-2.184	.029*
ปัญหา	3.45	0.85	3.51	0.81	-.665	.506

*p < .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้ใช้บริการมีวัตถุประสงค์เพื่อหาความรู้ในสิ่งที่สนใจและเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเองอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มผู้ใช้มีความหลากหลายและสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมได้รับความสนใจมากขึ้นในปัจจุบันซึ่งทั้งหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา และคนในชุมชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับมรดกทางวัฒนธรรมนั้น ๆ เห็นความสำคัญที่จะอนุรักษ์ไว้และเผยแพร่ออกไป สารสนเทศมรดกวัฒนธรรมจึงถูกนำไปบูรณาการให้สามารถใช้ประโยชน์ได้หลายด้านทั้งทางด้านการศึกษา สังคม เศรษฐกิจ โดยด้านประเภทของสารสนเทศที่ใช้ พบว่า ผู้ใช้บริการเลือกใช้ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล เช่น ไฟล์เอกสารโบราณ ไฟล์หนังสือพิมพ์เก่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ไฟล์เสียง ไฟล์เพลง ฯลฯ ค้นหาจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของสำนักหอสมุดแห่งชาติและหอสมุดแห่งชาติสาขาและฐานข้อมูลฉบับเต็มและฐานข้อมูลอื่น ๆ ที่มีให้บริการ รวมถึงใช้แหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตมากที่สุด อาจเป็นเพราะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วส่งผลให้ผู้ใช้มีพฤติกรรมการใช้สารสนเทศที่อยู่รูปแบบดิจิทัลและรูปแบบออนไลน์มากขึ้นเนื่องจากเข้าถึงง่าย เข้าถึงได้หลากหลายแหล่งหลากหลายแพลตฟอร์มที่มีลักษณะการให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน รวมทั้งนำไปใช้งานได้อย่างสะดวก ในขณะที่หอสมุดแห่งชาติมีการพัฒนาการให้บริการสารสนเทศในรูปแบบดิจิทัลมากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน (Lamngam, Warunyanugrai & Saenwa, 2017) โดยมีการประยุกต์ใช้ดิจิทัลในการจัดการพัฒนาระบบห้องสมุดดิจิทัลสำหรับการจัดเก็บ การค้นหา การอนุรักษ์ การเผยแพร่ข้อมูลดิจิทัลมรดกภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถค้นหาข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ทุกสถานที่ ทุกเวลาผ่านทางอินเทอร์เน็ต ส่วนด้านเนื้อหาและภาษาของสารสนเทศที่ใช้พบว่า ผู้ใช้บริการมีการใช้เนื้อหาวรรณกรรมพื้นบ้านและวรรณคดี ได้แก่ วรรณคดี นิทาน ตำนานพื้นบ้าน บทร้องพื้นบ้านบทสวดหรือบทกล่าวนิพจน์กรรม สำนวน ภาษิต ปริศนาคำทายคำดำรัสต่าง ๆ และใช้ภาษาไทยมากที่สุด อาจเป็นเพราะเนื้อหาของสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้มีการใช้เพื่อประกอบการเรียนการสอนในทุกระดับของการศึกษา และเป็นสารสนเทศที่สำคัญสำหรับการค้นคว้าวิจัยของบุคคลกลุ่มอาชีพต่าง ๆ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Unnankat, 2017; Juntalun & Arayaphan, 2018) ที่ศึกษาสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมประเภทเอกสารโบราณและหนังสือหายากและพบว่าผู้ใช้ส่วนใหญ่ใช้เนื้อหาด้านวรรณกรรม วรรณคดีอยู่ในลำดับแรกๆ และอยู่ในระดับมาก ส่วนที่มีการใช้ภาษาไทยมากที่สุดเนื่องจากสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมส่วนใหญ่ถูกบันทึกด้วยภาษาไทย ส่วนสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นภาษาโบราณและภาษาถิ่นที่ได้รับความนิยมน้อยกว่าอาจเป็นเพราะผู้ใช้บริการจะต้องมีความรู้ในการอ่าน แปล ถ่ายถอดภาษาจึงจะสามารถอ่านเข้าใจได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Panyawon, 1995) ที่ศึกษาการใช้และมีความต้องการสารสนเทศของนักวิจัยในสาขาล้านนาคดีศึกษาที่พบว่าใช้สารสนเทศที่เป็นภาษาไทยในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Baleeket (2002) และ Juntalun & Arayaphan (2018) ที่พบว่าผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ใช้หนังสือหายากที่เป็นภาษาไทยมากที่สุด ส่วนบริการสารสนเทศที่ใช้มาก

ที่สุด คือ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า อาจเป็นเพราะบริการดังกล่าวเป็นบริการสำคัญที่ช่วยให้ผู้ใช้บริการทราบถึงข้อมูลและรายละเอียด เกี่ยวกับตัวทรัพยากรสารสนเทศ โดยผู้ใช้มีความคาดหวังกับการใช้บริการตอบคำถามที่จะทำให้ได้รับสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการของตนเอง อีกทั้งเมื่อผู้ใช้มีปัญหาในการใช้ไม่ว่าจะด้านการเข้าถึงและค้นหา อีกทั้งวิธีการค้นหาสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม แต่ละประเภทซึ่งมักมีการจัดระบบวิธีการค้นหาที่แตกต่างกัน เมื่อผู้ใช้ประสบปัญหาบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าจึงเป็นบริการหลักที่ช่วยเหลือผู้ใช้ได้มากที่สุด

2. ปัญหาในการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะสภาพปัจจุบันของหอสมุดแห่งชาติได้มีการพัฒนาระบบการจัดเก็บสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมประเภทต่าง ๆ ในรูปแบบดิจิทัลมากขึ้น แต่เมื่อพิจารณาปัญหารายด้านและรายข้อพบว่า ผู้ใช้มีปัญหาด้านการเข้าถึงและการค้นหา โดยมีปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรบางประเภทถูกจำกัดการเข้าถึงทำให้ไม่สามารถใช้บริการได้มากที่สุด เช่น กรณีที่มีทรัพยากรนั้นรายการเดียว ฯลฯ อาจเป็นเพราะสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมที่ให้บริการในหอสมุดแห่งชาตินั้นให้บริการแบบชั้นปิด ทำให้ผู้ใช้บริการไม่สามารถเดินเลือกค้นหาที่ชั้นได้ด้วยตนเอง และยังมีขั้นตอนในการเข้าใช้บริการที่แตกต่างกันไปแต่ละประเภทของสารสนเทศ อาจทำให้ผู้ใช้รู้สึกว่าการเข้าถึงและค้นหาได้ยาก อีกทั้งสารสนเทศบางรายการมีรายการเดียวจึงทำให้เป็นข้อจำกัดหากมีผู้ใช้บริการต้องการใช้ในเวลาพร้อมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยกลุ่มที่ศึกษาเกี่ยวกับสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมประเภทหนังสือ เอกสารโบราณ ที่พบว่าผู้ใช้มักประสบปัญหาด้านการเข้าถึงจากการมีขั้นตอนยุ่งยาก และไม่สามารถเข้าถึงหนังสือหายากฉบับตัวเล่มจริงได้ (Baleeket, 2002) ซึ่งเอกสารเหล่านี้มักถูกเก็บอยู่ในระบบชั้นปิดที่ทุกครั้งที่จะใช้บริการต้องแสดงหลักฐานการขออนุญาตต่อเจ้าหน้าที่และจำนวนไฟล์สำเนาเอกสารโบราณบางประเภทมีจำนวนจำกัดทำให้เกิดความไม่สะดวกในการใช้บริการ (Unnankat, 2017) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับประเด็นที่ว่าผู้ใช้มีปัญหาเกี่ยวกับที่ไม่มีเครื่องมือช่วยค้นโดยเฉพาะสำหรับเอกสารบางประเภท (Juntalun & Arayaphan, 2018)

3. การเปรียบเทียบการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม จำแนกตามตัวแปรอายุ อาชีพ และระดับการศึกษา จากผลการเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมจำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีอายุแตกต่างกันมีการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมโดยรวมแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะอายุและช่วงวัยเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิดและพฤติกรรม เนื่องจากการสังสมประสบการณ์ตามเวลาที่ผ่านไป บุคคลที่มีช่วงวัยแตกต่างกันจะมีความต้องการหรือมีความสนใจในสารสนเทศที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพฤติกรรมการค้นหาและการใช้สารสนเทศ ทำให้ผู้ใช้บริการแต่ละบุคคลมีความแตกต่างพฤติกรรมการใช้สารสนเทศแตกต่างกัน (Kheokao, 2014) ส่วนผลการเปรียบเทียบด้านอาชีพและระดับการศึกษาพบว่าสอดคล้องกับตัวแปรอายุในด้านการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม โดยผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้บริการที่มีอาชีพและระดับการศึกษาต่างกันมีการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมโดยรวมแตกต่างกัน ในขณะที่เดียวกันก็พบว่าผู้ใช้บริการที่มีอาชีพแตกต่างกันมีปัญหาในการใช้สารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมโดยรวมแตกต่างกันเช่นกัน ทั้งนี้เป็นอาจเป็นเพราะผู้ใช้บริการที่มีอาชีพและระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีความสนใจในสารสนเทศแตกต่างกัน ซึ่งปัจจัยทางด้านอาชีพย่อมส่งผลต่อการใช้สารสนเทศเนื่องจากอาชีพเป็นคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้ใช้ในการกำหนดความต้องการและพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเช่นเดียวกัน เช่น นิสิต/นักศึกษามีความต้องการสารสนเทศหลักเพื่อประกอบการเรียน การศึกษา และค้นคว้าวิจัย ซึ่งแตกต่างจากผู้ให้บริการที่มีอาชีพข้าราชการ พนักงานของรัฐ ที่ต้องการสารสนเทศเพื่อประกอบการปฏิบัติงาน การทำผลงานเพื่อเลื่อนระดับ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าปัจจัยทางด้านอาชีพ ภารกิจ หน้าที่การงาน สาขาวิชาที่บุคคลประกอบอาชีพ และตำแหน่งหน้าที่ปฏิบัติงานมีอิทธิพลต่อการใช้สารสนเทศของผู้ใช้ ส่วนระดับการศึกษา คือ ความรู้ของบุคคลในระดับต่าง ๆ เช่น ระดับวิชาชีพ ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นคุณลักษณะส่วนบุคคลเช่นเดียวกัน จึงอาจทำให้ผู้ใช้บริการมีความแตกต่างกันในทั้งในด้านพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ การค้นหาสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ (Kheokao, 2014; Lumsakul, 2016; Suebsonthi, 2003) และเมื่อประสบปัญหาที่สืบเนื่องมาจากพฤติกรรมการใช้สารสนเทศที่ต่างกันจึงอาจทำให้ประสบปัญหาแตกต่างกันไปด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้ใช้บริการสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมมีปัญหาด้านการเข้าถึง และการค้นหาโดยมีปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรมรดกทางวัฒนธรรมบางประเภทถูกจำกัดการเข้าถึงทำให้ไม่สามารถใช้บริการได้ และมีปัญหาด้านทรัพยากรสารสนเทศโดยมีปัญหาด้านทรัพยากรสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม เสื่อมสภาพ เสียหายส่งผลให้ข้อมูลลบล้างหายไปไม่สามารถอ่านได้มากที่สุด ดังนั้นหอสมุดแห่งชาติควรพัฒนาสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลให้ครบทุกประเภทโดยจัดทำเป็นคลังสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรมที่รวบรวม จัดเก็บ และสามารถให้ผู้เข้าใช้เข้าถึงและค้นหาได้จากจุดเดียวผ่านระบบออนไลน์เพื่อให้ผู้ใช้เข้าถึงได้ง่าย รวดเร็ว และสะดวกต่อการนำไปใช้งาน อีกทั้งยังเป็นการสงวนรักษาและอนุรักษ์เอกสารต้นฉบับ ป้องกันการชำรุด เสียหาย เสื่อมสภาพได้อีกด้วย

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้ใช้มีปัญหาด้านการบริการ กฎและระเบียบการใช้บริการ โดยมีปัญหาเกี่ยวกับการที่หอสมุดแห่งชาติมีกฎระเบียบและขั้นตอนการใช้บริการที่ยุงยาก เข้มงวด ไม่สะดวกในการใช้บริการมีค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด ดังนั้นหอสมุดแห่งชาติควรปรับปรุง หรือยืดหยุ่นในด้านกฎระเบียบ และขั้นตอนการใช้บริการให้เอื้อต่อการใช้บริการ เป็นมิตรกับผู้ใช้บริการ และสอดคล้องกับพฤติกรรมการค้นหา และการใช้สารสนเทศของผู้ใช้ในยุคปัจจุบัน อีกทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของ สำนักหอสมุดแห่งชาติในการเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- Baleeket, P. (2002). *The use of rare books in libraries in Bangkok and the vicinity*. Master's thesis, Chulalongkorn University, Thailand.
- Bureau of International Cooperation, Ministry of Education. (2020). *World memory heritage*. Retrieved from <https://www.bic.moe.go.th/index.php/unesco-othersmenu/unesco-menu/mow-22-7-2562>
- Chaichuay, V. (2017). Cultural heritage information: concept and research issues. *Journal of Information Science*, 35(2), 130-153.
- The Fine Arts Department. (2020). *About the Fine Arts Department*. Retrieved from <https://finearts.go.th/main/categorie/about?fbclid=IwAR2AFLfJeITfPLPYJVOvEhyoYi2tlpPg2ZXmr5qQ-JnRSQ0bF9arJeKfCKc>
- The Fine Arts Department. (2020). *Database system for cultural heritage sites*. Retrieved from <http://mis.finearts.go.th/Default.aspx>
- Juntalun, S., & Arayaphan, W. (2018). The usage of rare books in Thai National Libraries. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 11(1), 1136-1156.
- Kheokao, J. (2014). *Information management for Communication Arts*. Bangkok: Faculty of Communication Arts, University of the Thai Chamber of Commerce. (In Thai)
- Lamngam, W., Warunyanugrai, S., & Saenwa, S. (2017). *Development of information service strategy of the National Library of Thailand*. Master's thesis. Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand.
- Lerdarunratn, P. (1989). *Inscript and manuscript service of the national library*. Master's thesis,

Chulalongkorn University, Thailand.

Lumsakul, M. (2016). Information Science, information management and information science In

Introduction to Information Science. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.

National Library of Thailand. (2020). *History of the National Library, Fine Arts Department*. Retrieved from <https://www.nlt.go.th/>

Panyawong, W. (1995). *Information uses and needs of researchers in Lanna studies*. Master's thesis, Chulalongkorn University, Thailand.

Puttapithakporn, S. (2018). Information users. In *Introduction to Information Science*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.

Suebsonthi, P. (2003). Information needs. In *Information resources development*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.

UNESCO World Heritage Centre. (2021). *Convention concerning the protection of the world cultural and natural heritage*. Retrieved from <https://whc.unesco.org/archive/convention-en.pdf>

Unnankat, S. (2017). *Usage and problems using ancient documents services of the National Library of Thailand*. Master's thesis. Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand.

กระบวนการสื่อสารเชิงนวัตกรรมเพื่อสร้างสรรค์การท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรม

ของจังหวัดสมุทรสงครามในยุคการหลอมรวมสื่อ¹

Innovative communication process to create cultural tourism in Samut Songkhram province in the media convergence era

วิโรจน์ ศรีหิรัญ (Wiroj Srihirun)²

สุวิมล อาภาผล (Suwimol Apapol)³

ปุณรภา ประดิษฐพงษ์ (Punrpha Praditpong)⁴

Received: 2022-08-22

Revised: 2022-12-27

Accepted: 2023-01-06

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารเชิงนวัตกรรมเพื่อสร้างสรรค์การท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรมและความสามารถในการยกระดับจังหวัดสมุทรสงครามให้เป็นการท่องเที่ยวระดับชาติบนฐานกระบวนการสื่อสารเชิงนวัตกรรมฯ โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึกกับกลุ่มตัวอย่างประชาชนสมุทรสงคราม แกนนำหรือตัวแทนชุมชนนักท่องเที่ยว นักวิชาการด้านการสื่อสารและการท่องเที่ยว รวมจำนวน 42 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การตีความเพื่อนำเสนอในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัย ปรากฏดังนี้ 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่ากระบวนการสื่อสารเชิงนวัตกรรมโดยภาพรวมควรเปลี่ยนวิธีการสื่อสารที่ใช้กันทั่วไป มาเป็น “การสื่อสารเชิงนวัตกรรมเพื่อการท่องเที่ยว” โดยปรับเปลี่ยนทุกองค์ประกอบของการสื่อสารและหลอมรวมสื่อไปพร้อมกัน และนวัตกรรมที่ควรเน้นคือนวัตกรรมเชิงผลิตภัณฑ์ที่ควรใช้สื่อวีล็อก (Vlog) เน้นเนื้อหาการบันทึกเรื่องราววิถีชีวิตชุมชนและนวัตกรรมเชิงกระบวนการที่ควรเน้นการสื่อสารที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมเผยแพร่ความประทับใจในการมาเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ 2) สมุทรสงครามมีความสามารถในการยกระดับให้เป็นการท่องเที่ยวระดับชาติได้ โดยทุกภาคส่วนต้องร่วมกันบูรณาการกระบวนการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรม โดยภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณอย่างเต็มที่ ภาคเอกชนควรทำธุรกิจการค้าควบคู่ไปกับการสื่อสารเชิงนวัตกรรมเพื่อพัฒนาแหล่งการค้าไปในตัว และภาคประชาชนชาวชุมชนเองก็ควรปรับตัวที่จะเรียนรู้การสื่อสารเชิงนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ทันสมัย

คำสำคัญ : การสื่อสารเชิงนวัตกรรม, การท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรม, สมุทรสงคราม, การหลอมรวมสื่อ

¹บทความวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (This article was funded by Suan Sunandha Rajabhat University.)

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (Assistant Professor, College of Communication Arts. Suan Sunandha Rajabhat University. E-mail: wiroj.sr@ssru.ac.th)

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (Assistant Professor, College of Communication Arts. Suan Sunandha Rajabhat University. E-mail: suwimol.ap@ssru.ac.th)

⁴อาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (Lecturer, College of Communication Arts. Suan Sunandha Rajabhat University. E-mail: punrapha.pr@ssru.ac.th)

Abstract

This research aims to study the innovative communication process for creating cultural tourism and the ability to upgrade Samut Songkhram province to be a national tourism based on the innovative communication process. It is qualitative research. An in-depth interview with a sample of Samut Songkhram residents was used. Community leaders or representative tourist academics in communication and tourism, totaling 42 people. Data was analyzed using interpretations to present it in a descriptive and analytical manner. The results of the research were as follows: 1) The majority of the respondents felt that the overall innovation communication process should change the commonly used communication method. It becomes an “innovative communication for tourism” by transforming all elements of communication and merging media together. And innovations that should be emphasized are product-oriented innovations that should use Vlog media, focusing on content recording stories of community lifestyles, and procedural innovations that should focus on communication that tourists participate in, disseminating impressions of their visits through social media online. 2) Samut Songkhram has the ability to upgrade to national tourism. All sectors must work together to integrate the communication process for cultural tourism. The government should allocate the budget fully. The private sector should do business in parallel with innovative communication to develop a trading resource. And the people's sector and the community themselves should adapt to learn modern innovative communication.

Key Words: Innovative communication, Cultural way tourism, Samut Songkhram, Media Convergence.

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวโดยภาพรวมของประเทศไทย เนื่องจากเมืองไทยเรามีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอันดีงามซึ่งเป็นที่น่าสนใจของทั้งคนไทยกันเองและคนทั่วโลก ทั้งนี้การท่องเที่ยวมี

ความสำคัญโดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน อีกทั้งยังเป็นอุตสาหกรรมหลักซึ่งสามารถทำรายได้จำนวนมากให้กับประเทศไทย แต่สถานการณ์การท่องเที่ยวประเทศไทยก็ยังขาดการจัดการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (Office of the Permanent Secretary, Ministry of Tourism and Sports, 2017) ระบุแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2560-2564 ไว้ว่าต้องส่งเสริมให้ ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยไม่ควรละทิ้งวิถีวัฒนธรรมอันงดงามของไทย

อย่างไรก็ตาม ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวดังกล่าวได้เน้นเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานของมรดกและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งการสื่อสารมีบทบาทอย่างมากในการช่วยพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการสื่อสารในปัจจุบันที่เน้นนวัตกรรมการสื่อสารในยุคที่สื่อหลอมรวมนำเสนอเนื้อหาชุดเดียวกันได้ในทุกแพลตฟอร์มของสื่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เล็งเห็นความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรสงครามที่สามารถได้รับการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนได้ โดยจำเป็นต้องคำนึงถึงความสามารถในการดำรงอยู่ของชุมชนอย่างยั่งยืน นั่นคือคนรุ่นต่อไปยังสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวได้ ทั้งนี้การพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงคือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นหลัก ทั้งในด้านการจัดการ ด้านการผลิต ด้านการให้บริการ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการใช้การสื่อสารของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรมของสมุทรสงครามให้เป็นรูปธรรม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารเชิงนวัตกรรมเพื่อสร้างสรรค์การท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรสงคราม อันจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงครามในยุคการหลอมรวมสื่อและในสถานการณ์วิกฤตโรคระบาดโควิด-19 ให้มีความยั่งยืนและเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งในเชิงวิชาการยังสามารถสะท้อนปรากฏการณ์ทางการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวที่สำคัญได้ ซึ่งนำไปสู่การสร้างแนวคิดเชิงวิชาการด้านการสื่อสารเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งจะเป็นประโยชน์มากที่สุดกับประชาชนในชุมชนและผู้ประกอบการของแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงครามในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวและพัฒนามาเกิดของคนสมุทรสงครามต่อไป

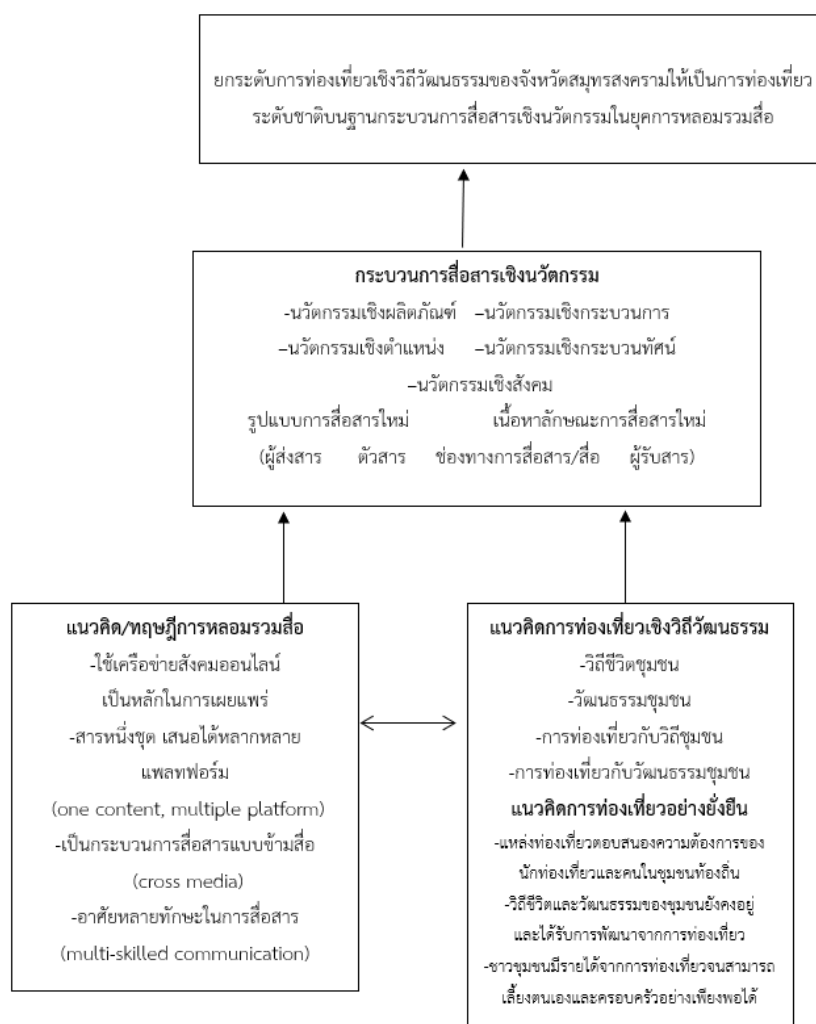
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารเชิงนวัตกรรมเพื่อสร้างสรรค์การท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรสงครามในยุคการหลอมรวมสื่อ

2. เพื่อศึกษาความสามารถในการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรสงครามให้เป็นการท่องเที่ยวระดับชาติบนฐานกระบวนการสื่อสารเชิงนวัตกรรมในยุคการหลอมรวมสื่อ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องกระบวนการสื่อสารเชิงนวัตกรรมเพื่อสร้างสรรค์การท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรสงครามในยุคการหลอมรวมสื่อ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมสื่อสาร (Daengkhae,2014), ทฤษฎีการหลอมรวมสื่อ (Sothanasatian,2013), แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Gale,2005) และสามารถนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Method) ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึก (In-depth Interview) ที่มีแนวทางแบบกึ่งมีโครงสร้าง(Semi Structured) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีจำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ 1.กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 20 คน 2.กลุ่มแกนนำหรือตัวแทนชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 5 คน 3.กลุ่มนักท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 15 คน และ 4.กลุ่มนักวิชาการด้านการสื่อสารและนักวิชาการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 2 คน รวมทั้งหมดจำนวน 42 คน ทั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงครามมาอย่างน้อย 5 ปี และเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นผู้ที่มีความสะดวกและเต็มใจในการให้ข้อมูลวิจัยเพื่อจะได้ผลการวิจัยที่ถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด

ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นใช้การตีความเพื่อนำเสนองานวิจัยในลักษณะของการบรรยายเชิงพรรณนาหรือพรรณนาวิเคราะห์ จากนั้นผู้วิจัยจะตรวจสอบข้อมูลซ้ำอีกครั้ง ด้วยการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) โดยการนำผลสรุปการวิจัยตรวจสอบความถูกต้องกับผู้ให้ข้อมูล งานวิจัยของคนอื่นที่ทำเรื่องคล้ายคลึงกัน รวมทั้งตรวจสอบแนวคิดกับผู้เชี่ยวชาญหลาย ๆ คนอีกด้วย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษากระบวนการสื่อสารเชิงนวัตกรรมเพื่อสร้างสรรค์การท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรสงครามในยุคการหลอมรวมสื่อ

1.1 กระบวนการสื่อสารเชิงนวัตกรรมโดยภาพรวม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่าโดยภาพรวมแล้วควรเปลี่ยนวิธีการสื่อสารที่ใช้กันทั่วไปมาเป็น “การสื่อสารเชิงนวัตกรรมเพื่อการท่องเที่ยว”(Innovative Communication for Tourism) โดยปรับเปลี่ยนทุกองค์ประกอบของการสื่อสารและหลอมรวมสื่อไปพร้อมกัน เน้นการประยุกต์ใช้สื่อที่ทันสมัยทุกสื่อทุกแพลตฟอร์ม(Channel/Platform) ที่สามารถใช้ส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ ปรับเนื้อหา(Message)ให้ดึงดูดความสนใจ และเปลี่ยนวิธีการนำเสนอของผู้ส่งสาร(Source) ให้ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย(Receiver) ที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ รองลงมามองว่าควรปรับเปลี่ยนมุมมองต่อการสื่อสารในลักษณะ “วิถีวัฒนธรรมยุคใหม่” โดยนำวัฒนธรรมอันดีงามที่มีอยู่มาแนะนำผ่านมุมมองวิธีการ และแพลตฟอร์มสื่อใหม่ๆ ในยุคดิจิทัลที่สามารถใช้เนื้อหาชุดเดียวกันนำเสนอผ่านสื่อทุกแพลตฟอร์มได้

1.2 กระบวนการสื่อสารของนวัตกรรมเชิงผลิตภัณฑ์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่านวัตกรรมเชิงผลิตภัณฑ์ควรใช้สื่อวีล็อก (Vlog) ซึ่งเป็นรูปแบบการนำเสนอวิถีทัศน์ที่มีความยาวไม่มาก แนะนำผ่านทางช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ โดยเน้นเนื้อหาการบันทึกเรื่องราววิถีชีวิตชุมชน ความชอบต่อกิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยว ทั้งนี้ต้องสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และมีวิธีการนำเสนอที่สนุกสนานน่าสนใจ รองลงมาเห็นว่านวัตกรรมเชิงผลิตภัณฑ์คือ การเปลี่ยนแปลงโดยเน้นการใช้แพลตฟอร์มสื่อใหม่อย่างสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ (Social Media Platforms) โดยเฉพาะเฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ไลน์ ยูทูบ รวมทั้งสื่อดั้งเดิมเช่นการขึ้นป้ายโฆษณาและการบอกเล่าแบบปากต่อปาก ทั้งนี้สื่อต่างๆ เหล่านี้ควรใช้ผสมผสานกันไปตามความสนใจของนักท่องเที่ยว กลุ่มเป้าหมายบนฐานเนื้อหาที่เน้นการสะท้อนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอันดีงามต่างๆ ของชุมชนสมุทรสงคราม

1.3 กระบวนการสื่อสารของนวัตกรรมเชิงกระบวนการ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่า นวัตกรรมเชิงกระบวนการฯควรเน้นการสื่อสารที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรมของสมุทรสงคราม โดยมุ่งให้นักท่องเที่ยวมีความกระตือรือร้นมากขึ้นในการขับเคลื่อนนวัตกรรมนี้ ซึ่งก็คือชาวชุมชนสร้างกิจกรรมส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมเผยแพร่ความประทับใจในการมาเที่ยวจังหวัดสมุทรสงครามผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เป็นการรณรงค์แคมเปญ “เที่ยวสุขใจ ไปสมุทรสงคราม” รองลงมามองว่าควรเน้นการสื่อสารเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะ แนวคิด และกระบวนการแปรสภาพในการผลิตสินค้า ซึ่งก็คือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ส่งเสริมให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวและสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรมใหม่ๆ ให้ทันต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

1.4 กระบวนการสื่อสารของนวัตกรรมเชิงตำแหน่ง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่านวัตกรรมเชิงตำแหน่งฯควรเน้นการสื่อสารเกี่ยวกับการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เข้าถึงการบริการใหม่ๆ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว โดยอาจตั้งกลุ่มในสื่อสังคมออนไลน์อย่างเฟซบุ๊กและไลน์ว่า “สมุทรสงคราม..เมืองน่าเที่ยว” หรือ “Samut Songkram, the city to visit” เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้บริการสื่อสังคมออนไลน์อย่างเฟซบุ๊กและไลน์กันอยู่แล้ว เพียงสร้างการเปลี่ยนตำแหน่งจากการสื่อสารมวลชนกลุ่มใหญ่ทั่วไป มาเป็นการสื่อสารเฉพาะกลุ่มยิ่งขึ้น โดยเน้นผู้ที่เคยมาเที่ยวสมุทรสงคราม และให้พวกเขาบอกต่อคนใกล้ชิดที่สนใจมาเที่ยวสมุทรสงคราม ให้เข้ามาชมกลุ่มเฟซบุ๊กและกลุ่มไลน์นี้ ทางชาวชุมชนสมุทรสงครามก็จะส่งข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรม ทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรมใหม่ๆ เช่น ตลาดเปิดใหม่ ศูนย์เรียนรู้เปิดใหม่ รวมทั้งกิจกรรมเชิงวิถีวัฒนธรรมใหม่ๆ เช่น การทำอาหารพื้นบ้านแม่กลอง เป็นต้น ทั้งนี้ตำแหน่งทางการสื่อสารใหม่นี้สามารถใช้พูดคุยโต้ตอบระหว่างชาวชุมชนสมุทรสงครามและนักท่องเที่ยวได้ทุกที่ทุกเวลาอีกด้วย

1.5 กระบวนการสื่อสารของนวัตกรรมเชิงกระบวนการทัศน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่านวัตกรรมเชิงกระบวนการทัศนฯควรเน้นการสื่อสารว่า การมาเที่ยวสมุทรสงคราม โดยเฉพาะการมาตลาดอัมพวาและตลาดร่มหุบ เป็นรายการสำคัญที่สุดข้อหนึ่งในชีวิต หรือที่เรียกว่า “Once in a Lifetime” เป็นการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมาเยือนสมุทรสงครามอย่างจริงจัง เน้นสื่อสารเพื่อสร้างค่านิยมและความรู้สึกตระหนักถึงคุณค่าดังกล่าวให้รู้สึกว่าการมาเที่ยวสมุทรสงครามจะต้องเดินทางมาดูหิ้งห้อยอันงดงามและดูการหุ้มน้ำของพ่อค้าแม่ค้าที่น่าตื่นตาตื่นใจเพื่อหลบรถไฟที่จังหวัดสมุทรสงครามให้ได้สักหนึ่งครั้ง ทั้งนี้ยังเป็นการสร้างความรู้สึกผูกพัน ก่อให้เกิดเป็นตำนานการบอกกล่าว ภายใต้ชุดความเชื่อที่ถูกประกอบสร้างให้เป็นกลยุทธ์การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพต่อไป อันจะส่งผลให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อสมุทรสงครามต่อไปในระยะยาว

1.6 กระบวนการสื่อสารของนวัตกรรมเชิงสังคม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่า นวัตกรรมเชิงสังคมฯควรเน้นการสื่อสารในลักษณะ “ทุกคนที่สมุทรสงครามมีความสุข” หรือ “Happy Everyone” กล่าวคือ นักท่องเที่ยวได้รับการบริการที่ดี ได้ความสนุกสนาน ได้ผ่อนคลาย และได้ประสบการณ์เชิงวิถีวัฒนธรรมใหม่ๆ เพื่อเสริมคุณภาพชีวิตของนักท่องเที่ยว ส่วนชาวชุมชนสมุทรสงครามก็ได้รับน้ำใจไมตรี ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนมุมมองความคิดเห็นต่างๆ และได้มีรายได้จากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน นับเป็นการใช้สื่อเพื่อเป้าหมายทางสังคมเชิงการท่องเที่ยว รองลงมามองว่าควรเน้นการสื่อสารที่สะท้อนว่า การท่องเที่ยว

สมุทรสงครามมีส่วนช่วยสร้างอาชีพให้แก่คนในชุมชน และยังมีส่วนช่วยลดปัญหาการย้ายถิ่นฐานและการกระจายรายได้ อยู่เสมอ

1.7 รูปแบบการสื่อสารใหม่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่ารูปแบบการสื่อสารใหม่ ๆ ควรเน้นการสื่อสารในลักษณะที่สะท้อนให้เห็นว่า ชาวชุมชนส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวแนะนำหรือริ้วการท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรมสมุทรสงครามด้วยตนเองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ภายใต้รูปแบบ “Samut Songkram Caster” รองลงมา มองว่าควรเน้นการสื่อสารในลักษณะ “สมุทรสงครามวันนี้” หรือ “Samut Songkram Today” เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

1.8 เนื้อหาหลักของการสื่อสารใหม่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่าเนื้อหาหลักของการสื่อสารใหม่ ๆ ควรสื่อสารโดยเน้นข้อความใหม่เชิงวิถีวัฒนธรรมที่นักท่องเที่ยวยังไม่ค่อยทราบกัน ตัวอย่างเช่น “ชุมชนบ้านบางพลับ” ซึ่งเป็นชุมชนต้นแบบของการสร้างอาชีพ โดยภายในชุมชนจะประกอบอาชีพทำการเกษตรแบบผสมผสานและไม่ใช้สารเคมี รวมทั้งยึดหลักแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 มานานจนได้รับคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่นด้วย รองลงมา มองว่าควรเน้นการสื่อสารที่สะท้อนให้เห็นถึงการสร้างความร่วมมือกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงอื่นๆ เช่น ความร่วมมือกับจังหวัดราชบุรีซึ่งเป็นเมืองรองด้านการท่องเที่ยวที่มีวิถีวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าเช่นเดียวกัน อาจเน้นเนื้อหาใหม่ว่า “เที่ยวคุ้มค่ามาสมุทรสงครามและราชบุรี” โดยอาจจัดเป็นกรุ๊ปทัวร์หรือแพคเกจทัวร์ให้บริการร่วมกันของชาวชุมชนทั้งสองจังหวัดนี้

2. ผลการศึกษาความสามารถในการยกระดับการท่องเที่ยวสมุทรสงครามให้เป็นระดับชาติบนฐานกระบวนการสื่อสารเชิงนวัตกรรมในยุคการหลอมรวมสื่อ

2.1 ความสามารถในการยกระดับการท่องเที่ยวสมุทรสงคราม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่า การท่องเที่ยวสมุทรสงครามมีความสามารถในการยกระดับให้เป็นการท่องเที่ยวระดับชาติได้ โดยทุกภาคส่วนต้องร่วมกันบูรณาการในการส่งเสริมกระบวนการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรม โดยภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณอย่างเต็มที่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองอย่างสมุทรสงครามให้กลายเป็นเมืองหลักให้ได้ในอนาคตอันใกล้ ส่วนภาคเอกชนควรทำธุรกิจการค้าควบคู่ไปกับการสื่อสารเชิงนวัตกรรมเพื่อพัฒนาแหล่งการค้าสมุทรสงครามไปในตัว และภาคประชาชนชาวชุมชนในสมุทรสงครามเองก็ควรปรับตัวที่จะเรียนรู้การสื่อสารเชิงนวัตกรรมใหม่ ๆ เนื่องเพราะการสื่อสารในปัจจุบันได้หลอมรวมการใช้สื่อทุกแพลตฟอร์มในการนำเสนอเนื้อหาการท่องเที่ยวชุดเดียวกันได้แล้ว

2.2 กระบวนการสื่อสารเชิงนวัตกรรมกับการยกระดับการท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่าควรใช้นวัตกรรมการสร้างสรรค์เนื้อหาโดยใช้วิธีการ “เล่าเรื่องผ่านคนในชุมชนสมุทรสงคราม” เช่น เล่าผ่านผู้นำชุมชน เล่าผ่านชาวบ้านที่ค้าขายในชุมชน เพื่อสร้างความใกล้ชิดกับผู้ที่มาเป็นนักท่องเที่ยวเป้าหมาย เป็นการสื่อสารแบบเพื่อนบอกเพื่อน ใช้ภาษาและคำพูดที่ไม่เป็นทางการ มีการบรรยายโดยสอดแทรกประเด็นที่ผู้ชมอาจมองข้ามหรือบอกสิ่งที่ต้องการเน้นเป็นพิเศษเพื่อช่วยเสริมประเด็นของเรื่องให้มีคุณค่าเด่นชัดมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นวิธีที่ได้รับความนิยมในสื่อเพื่อการสื่อสารการท่องเที่ยวในปัจจุบัน

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่น่าสนใจจากผลการวิจัยมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การสื่อสารเชิงนวัตกรรมที่ควรเน้นทั้งกระบวนการ

มุ่ง“วิถัฒนธรรมยุคใหม่”ของการท่องเที่ยวสมุทรสงคราม จากผลการวิจัยที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่าการท่องเที่ยวเชิงวิถัฒนธรรมของสมุทรสงครามในยุคการหลอมรวมสื่อควรปรับเปลี่ยนทุกองค์ประกอบของการสื่อสารและหลอมรวมสื่อไปพร้อมกัน เน้นการประยุกต์ใช้สื่อที่ทันสมัยทุกสื่อทุกแพลตฟอร์ม(Channel) ที่สามารถใช้ส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ ปรับเนื้อหา(Message)ให้ดึงดูดความสนใจ และเปลี่ยนวิธีการนำเสนอของผู้ส่งสาร(Source) ให้ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย(Receiver)ที่เรียกร้องความเปลี่ยนแปลงอยู่แทบตลอดเวลา รวมทั้งต้องใช้การสื่อสารเพื่อปรับเปลี่ยนมุมมองในลักษณะ“วิถัฒนธรรมยุคใหม่” โดยนำวัฒนธรรมอันดีงามที่มีอยู่มานำเสนอผ่านมุมมอง วิธีการ และแพลตฟอร์มสื่อใหม่ๆ ในยุคดิจิทัลที่สามารถใช้เนื้อหาชุดเดียวกันนำเสนอผ่านสื่อทุกแพลตฟอร์มได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง“การพัฒนาการสื่อสารภาพลักษณ์และตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยวอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม บนฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน” (Rungsrisawad, 2015) ที่พบว่า *บางคน*ที่ซึ่งเป็นอำเภอหนึ่งในสมุทรสงคราม มีตราสินค้าที่โดดเด่นที่สุดคือ แหล่งท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศน์ที่เน้นวิถีชีวิตชาวบ้านชาวสวนที่พอเพียง มีสวนผลไม้ ถิ่นผลไม้ เช่น ลิ้นจี่ ส้มโอ ไข่ไก่ หักท่องเที่ยว “ชม ชิม และซื้อ”กลับบ้านได้ในราคาถูก รสชาติดี และสดใหม่ ร่องลงมาคือตราสินค้าหรือแบรนด์เชิงประวัติ นำโดย “โบสถ์ปรกโพธิ์ ที่เป็น Unseen Thailand” ค่ายบางกุ้ง ที่เป็นค่าทหารสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช,วัดเก่าแก่อย่างวัดบางกุ้ง วัดเจริญฯ วัดไทร วัดปรามโทย์ และตลาดน้ำเก่าแก่อย่างตลาดน้ำบางน้อย ตลาดเก่า100ปีบางนกแขวก นอกจากนั้นยังโดดเด่นเรื่อง“กุ้งแม่น้ำ” ที่ขึ้นชื่อไม่แพ้ที่อื่น ทั้งนี้เห็นได้ว่าการสื่อสารเชิงนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวิถัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรสงครามนั้น ควรเน้นบูรณาการทั้งกระบวนการสื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่งสารคือชาวชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สารคือเนื้อหาการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ สื่อที่สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างทันสมัยทุกสื่อทุกแพลตฟอร์ม รวมทั้งการนำเสนอที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้รับสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอยู่บนพื้นฐานของการมุ่งสื่อสารเกี่ยวกับวิถัฒนธรรมยุคใหม่ของการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม

2. ยกระดับท่องเที่ยววิถัฒนธรรมสมุทรสงครามให้เป็นระดับชาติได้

เน้น“เล่าเรื่องผ่านคนในชุมชน” และทุกภาคส่วนต้องร่วมกันบูรณาการ จากผลการวิจัยที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่าการท่องเที่ยวสมุทรสงครามมีความสามารถในการยกระดับให้เป็นการท่องเที่ยวระดับชาติได้ โดยทุกภาคส่วนต้องร่วมกันบูรณาการในการส่งเสริมการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวิถัฒนธรรม โดยภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณอย่างเต็มที่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองอย่างสมุทรสงครามให้กลายเป็นเมืองหลักให้ได้ในอนาคตอันใกล้ ส่วนภาคเอกชนควรทำธุรกิจการค้าควบคู่ไปกับการสื่อสารเชิงนวัตกรรมเพื่อพัฒนาแหล่งการค้าสมุทรสงครามไปในตัว และภาคประชาชนชาวชุมชนในสมุทรสงครามเองก็ควรปรับตัวที่จะเรียนรู้การสื่อสารเชิงนวัตกรรมใหม่ ๆ เนื่องเพราะการสื่อสารในปัจจุบันได้หลอมรวมการใช้สื่อทุกแพลตฟอร์มในการนำเสนอเนื้อหาการท่องเที่ยวชุดเดียวกันได้แล้ว สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง“การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในจังหวัดสมุทรสงคราม” (Hunnak, 2016) ที่พบว่า การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดสมุทรสงคราม มีจุดแข็งที่สำคัญ คือ มีมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า ซึ่งหมายถึงสิ่งต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น และตกทอดจากอดีต คงอยู่จนถึงปัจจุบัน โดยมรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้ ได้แสดงให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ ความเป็นชุมชน

สังคมนับตั้งแต่อดีตเป็นต้นมา รูปธรรมที่ชัดเจน แสดงถึงรากเหง้า ความเป็นมา และความงดงามของจังหวัดสมุทรสงคราม คือ มรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ (tangible cultural heritage) ได้แก่ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ทั้งอุทยาน ร.2 วัดบางกุ้ง วัดจุฬามณี วัดศรัทธาธรรม อาสนวิหารแม่พระบังเกิด ศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ พิพิธภัณฑสถานบ้านเขาอีสาร พิพิธภัณฑสถานวัดไทร และพิพิธภัณฑสถานไพนไบ “ตั้งเชียมชะ” เป็นต้น ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรสงครามสามารถยกระดับการท่องเที่ยวให้เป็นระดับชาติได้ โดยเน้นการเล่าเรื่องผ่านคนในชุมชนด้วยสื่อวีดิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยว และทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชนต้องร่วมกันบูรณาการการยกระดับไปพร้อมๆ กัน ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณอย่างเต็มที่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองอย่างสมุทรสงครามให้กลายเป็นเมืองหลักให้ได้ในอนาคตอันใกล้ ภาคเอกชนควรทำธุรกิจการค้าควบคู่ไปกับการสื่อสารเชิงนวัตกรรมเพื่อพัฒนาแหล่งการค้าสมุทรสงครามไปในตัว และภาคประชาชนชาวชุมชนในสมุทรสงครามเองก็ควรปรับตัวที่จะเรียนรู้การสื่อสารเชิงนวัตกรรมเพื่อการท่องเที่ยวสมุทรสงคราม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

- 1.1 ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดสมุทรสงครามควรช่วยกันใช้กระบวนการสื่อสารเชิงนวัตกรรมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่การท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรม อันเป็นการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวเพิ่มมากขึ้น
- 1.2 พัฒนาและสื่อสาร “คุณภาพและคุณประโยชน์” ที่แท้จริงของแหล่งท่องเที่ยวสมุทรสงคราม เพื่อให้เกิดความประทับใจและพฤติกรรมกลับมาเที่ยวซ้ำอีกอย่างสม่ำเสมอ
- 1.3 ควรศึกษาความพึงพอใจต่อการสื่อสารเชิงนวัตกรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรมจากนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาการอย่างสม่ำเสมอ
- 1.4 ควรจัดอบรมทักษะความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเชิงนวัตกรรมให้ชาวชุมชนสมุทรสงคราม เพื่อเป็นฐานในกระบวนการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์การท่องเที่ยวในยุคการหลอมรวมสื่อ
- 1.5 ผู้บริหารและผู้นำด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงครามต้องร่วมกับชาวชุมชนในการตีโจทย์การท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นและแตกต่างจนนักท่องเที่ยวต้องมาสมุทรสงครามและไม่ไปที่อื่น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารเชิงนวัตกรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรมสมุทรสงครามด้วยการวิจัยในรูปแบบอื่นๆ เช่น วิธีการสนทนากลุ่ม การวิจัยเชิงสำรวจ การศึกษาแบบชาติพันธุ์วรรณา (Ethnography) น่าจะทำให้ได้ผลการวิจัยที่มีมุมมองที่หลากหลายและลึกซึ้งมากขึ้น
- 2.2 ค้นหาตัวแปรหรือแง่มุมทางการสื่อสารที่น่าสนใจและทันสมัยเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารเชิงนวัตกรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรมของสมุทรสงคราม
- 2.3 ศึกษาจากตัวอย่างอื่นๆ ในประเด็นเดียวกันนี้ เช่น ศึกษาจากผู้บริหารระดับสูงด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงคราม ผู้บริหารจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย อาจได้มุมมองความรู้ความเข้าใจที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Daengkhaio, S. (2014). *The government's innovations in communicating the concept of 12 values of Thai people. (General Prayut Chan-o-cha)*. Thesis, Master of Journalism, Thammasat University (In Thai)
- Gale,R.(2005).*Sustainable Tourism: The Environmental Dimensions of Trade Liberalization in China*. D. Shrubsole and N. Watson (Eds.), *Sustaining Our Futures : Perspectives on Environment, Economy and Society*University of Waterloo , Waterloo, Ontario.
- Hunnak, C. (2016). *Historical Tourism Development in Samut Songkhram Province*. College Management Innovation, Rajamangala University of Technology Rattanakosin. (In Thai)
- Office of the Permanent Secretary, Ministry of Tourism and Sports. (2017). *Action plan to drive tourism Development by Sustainable and Creative Communities 2018-2022 and the selection criteria of*
- Rungsisawad, S. (2015). *Development of communication, image and brand of tourist attractions in Bang Khonthi District, Samut Songkhram Province, based on a creative economy and sustainable community participation*. Office of the National Research Council. (In Thai)
- Sothanasatian, S. (2013). *Communication Theory*. Bangkok, Rabiangthong. (In Thai)

แบบทดสอบโคลซ ดัชนีวัดความยากง่ายของแบบทดสอบ และการพัฒนาแบบทดสอบโคลซ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

**A Cloze Test, Readability Indexes, and Developing a Cloze Test
for Matthayomsuksa 6 Students**

ทศพร โศภิตฐธรรมกุล (Thoseporn Sophitthammakun)¹

Received: 2022-10-12

Revised: 2022-12-17

Accepted: 2022-12-31

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์แบบทดสอบโคลซที่เลือกกล่คำที่ต้องการ 4 แบบทดสอบ ที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 201 คน ได้คะแนนน้อยกว่า 30% และไม่ผ่านข้อสอบกลางภาคในรายวิชา ภาษาอังกฤษอ่านเขียน 5) ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้ดัชนีวัดความยากง่ายของแบบทดสอบ กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 228 คน แบ่งเป็นนักเรียนจำนวน 27 คน ซึ่งมีคะแนนแบบทดสอบโคลซมากกว่า 30% และนักเรียนจำนวน 201 คน ซึ่งมีคะแนนแบบทดสอบโคลซน้อยกว่า 30% โดยยึดคะแนนแบบทดสอบโคลซใน 4 ส่วนเป็นหลัก ของข้อสอบกลางภาคในรายวิชานี้ กลุ่มตัวอย่างนี้ได้รับการทดสอบ และคะแนนแบบทดสอบโคลซใน 4 ส่วนของนักเรียนจำนวน 27 คน, จำนวน 201 คน และรวมทั้งหมดจำนวน 228 คน ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย คะแนนความยากง่ายของการอ่านแบบกันนึ่งหมอก และคะแนนความยากง่ายของแบบต่างๆ ผลการวิจัย พบว่า เพื่อที่จะยอมรับสมมติฐาน เหตุผลหนึ่งของระดับความยากง่ายของแบบทดสอบ ที่ทำให้นักเรียนจำนวน 201 คน ไม่ผ่านการสอบกลางภาคของรายวิชานี้ คือ เมื่อร้อยละของคะแนนที่แตกต่างกันมากของแบบทดสอบโคลซที่เลือกกล่คำที่ต้องการของนักเรียน นำมาคำนวณโดยใช้ดัชนีวัดความยากง่ายของบทอ่านดัชนีเดียว หรือดัชนีวัดความยากง่ายของบทอ่านหลายดัชนีรวมเข้าด้วยกัน เมื่อวัดแล้ว สมมติฐานไม่ได้รับการยืนยัน เมื่อร้อยละของคะแนนแบบทดสอบโคลซของนักเรียนไม่แตกต่างกันมาก ไม่ว่าคะแนนของดัชนีวัดความยากง่ายของบทอ่านดัชนีเดียว หรือคะแนนดัชนีวัดความยากง่ายของบทอ่านหลายดัชนีรวมเข้าด้วยกันจะเป็นอย่างไรก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากการจัดอันดับบางส่วน ของคะแนนความยากง่ายของแบบทดสอบโคลซมีอันดับเหมือนกัน

คำสำคัญ: แบบทดสอบโคลซ ดัชนีวัดความยากง่าย รายวิชาภาษาอังกฤษอ่านเขียน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

¹ Bachelor's degree, Bachelor of Education (English) Faculty of Education, Chulalongkorn University
Master's degree, Master of Arts (Teaching English as a Foreign Language) Language Institute Thammasat University

Abstract

The purpose of the study was to analyze the 4 rational cloze tests which the 201 high-school Matthayomsuksa VI students had below 30% and failed the midterm exam of E33201 (Reading and Writing English 5) through readability indexes. 228 subjects were divided into the 27 students who had test scores above 30% and the 201 students who had test scores below 30% based on cloze test scores on the 4 parts of the exam. These subjects were tested and their cloze test scores in 4 parts of the 27 students, the 201 students, and all 228 students were analyzed by means of frequency, percentage, mean, Gunning-Fog Score, and a variety of readability scores. Results indicated that to accept the hypothesis, one reason for the readability level could cause 201 students fail the exam when high different percentages of the students' test scores in rational cloze tests were calculated by one readability index alone or a variety of readability indexes together. The hypothesis was not confirmed when the percentages of the students' cloze test scores were not different much no matter how scores one readability index alone was or a variety of readability indexes together was because some rankings of the readability scores were the same.

Keyword: Cloze tests, Readability indexes, Reading and writing English course, High-school students

Introduction

English is an international language which is a medium for approaching new sciences and technology around us. We can know the world movement of everything with them and English is also a cultural medium for us to understand people worldwide.

Currently, reading English is vitally important and plays a significant role in Thai societies. Martiarini (2017) mentioned that reading can be special interest and attention for the students to read materials not only inside the classroom but also in outside and wider space so that the students will acquire more words to develop their skills in language competence.

To measure their competence, test is an essential part in learning. The cloze procedure, as a readability technique, can be designed as a test to evaluate the student's achievement in language. According to Ulusoy (2008) the cloze test is based on the Gestalt concept of closure which was first developed by Wilson Taylor in the early 1950's to assess the readability of texts and subsequently assess the reading comprehension in both first and second languages.

From testing the 228 Matthayomsuksa VI students with the midterm exam of E33201 (Reading and Writing English 5) which were 4 word lists cloze tests in the first semester of the academic year 2022 at Panyaworakun School, it was found that the 201 Matthayomsuksa VI students of the 228 students (88.16%) had the cloze test scores below 30% in 4 parts and failed the exam. As a consequence, the 4 rational cloze

tests which the 201 students had below 30% and failed the exam were analyzed through readability indexes.

One important problem for English teachers is selecting the texts which are suitable for the students' reading level. Chattiwat (2000) pointed out that in teaching reading in America where teaching English is as the first language, texts are selected to be suitable for the students' reading level through readability formula which measures from complex words containing three or more syllables and complex sentence structures. One method to inform readability is employing a cloze technique which is popular to test. In this present study, the 4 rational cloze tests which were the 4 word lists cloze tests of the midterm exam of E33201 (Reading and Writing English 5) are tested by a variety of readability indexes especially the Gunning Fog Index to find out why the 201 Matthayomsuksa VI students of the 228 students (88.16%) had the cloze test scores below 30% in 4 parts and failed this midterm exam of E33201 (Reading and Writing English 5).

With reference to Srisunakruea and Chumworatayee (2019) the research study was readability of reading passages in English textbooks and the Thai National Education English Test: a comparative study. In this study, to compare the readability levels of reading passages in English textbooks (CPET) and the Thai National Education English Test (CONET), three types of readability formulas were employed: Flesch Reading Ease, Flesch-Kincaid Grade Level, and Coh-Metrix L2 Readability were used and eight linguistic characteristics consisting of narrativity, syntactic simplicity, word concreteness, referential cohesion, deep cohesion, verb cohesion, connectivity, and temporality, were analyzed. In terms of all three readability formulas employed in this study, the results revealed that the readability level of the reading passages in CPET was easier for the readers than the reading passages in CONET. In this field of language testing, Srisunakruea and Chumworatayee (2019) studied a comparison of the readability levels of teaching and testing materials. In this case, the readability indexes; therefore, were used for this comparison of the average readability levels of passages from CPET and CONET. However, the present study uses a variety of readability indexes for analyzing the 4 rational cloze tests which all 228 students (100%) had, which the 27 students (11.84%) had above 30%, and which the 201 students (88.16%) had below 30%.

Gopal, Maniam, Madzlan, Shukor, and Neelamegam (2021) studied readability formulas: an analysis into reading index of prose forms. The results showed that there was no match between the reading index calculated and students' reading age on one prose form, a full text on chapter three (pp. 51-52) from 'Fairs Fair' by Narinder Dhami and the other prose form, two pages (pp. 102-103) from 'Cheat' by Alan Baillie. The average readability index calculated for one is 3.01 falling at grade three, while the average readability index for the other is 5.70 falling at grade five. In the American grade level, the target age group for one and the other is for primary students. Unlike the American grade level, the two prose forms are for lower secondary students, ages 13 and 14 in the Malaysian context after these American grades were converted. The reading index is measured by using four readability formulas which are Dale-Chall, Fog, SMOG, and

Flesh-Kincaid concentrating on the words, sentences, syllables, and polysyllable words through one go using a computer program by Alain Trottier called Words to count of <https://www.wordscount.info/>. The research determined whether the readability indexes were compatible with the age of the students who would read and understand the two prose forms or not. The readability indexes in this study were employed for finding out the readability level of the two prose forms. For the present study, the readability indexes are utilized for analyzing the 4 rational cloze tests which the 201 students had below 30% and failed the exam.

In all, Gopal, Maniam, Madzlan, Shukor, and Neelamegam (2021) indicated that readability measurement aims to ensure what grade level is necessary for a reader to read and comprehend a text. As a result, readability is an evaluation of the ease or difficulty of reading materials. Readability indexes are designed to predict text difficulty so that suitable texts will be selected for students.

Objective

To analyze the 4 rational cloze tests which the 201 students had below 30% and failed the exam by ways of readability indexes.

Research questions

To achieve the research purpose, five questions were posed for measuring the accordance between the students who took the 4 parts of the midterm exam and the readability index. The questions were:

1. Whether the cloze test scores above 30% in 4 parts of the 27 students of the 288 students (11.84%) are in accordance with the average means of Fog's readability indexes or not.
2. Whether the cloze test scores below 30% in 4 parts of the 201 students of the 228 students (88.16%) who failed the exam are in accordance with the average means of Fog's readability indexes or not.
3. Whether the scores of the 4 rational cloze tests of all 228 students (100%) are in accordance with the average means of Fog's readability indexes or not.
4. Whether the scores of the 4 rational cloze tests of all 228 students (100%) are in accordance with other readability indexes or not.
5. To which group between the cloze test scores in 4 parts of the 27 students of the 228 students (11.84%) and the cloze test scores in 4 parts of the 201 students of the 228 students (88.16%) is in accordance with the readability indexes.

Hypothesis

One reason for the readability level can cause the 201 students of the 228 students (88.16%) fail the midterm exam of E33201 (Reading and Writing English 5) which was the 4 rational cloze tests.

Methodology

1. Subjects

The subjects in this study were 228 high-school students of Matthayomsuksa 6/1, 6/3, 6/6, 6/7, 6/8, and 6/9 who studied E33201 (Reading and Writing English 5) and took the midterm exam of E33201 (Reading and Writing English 5) in the first semester of the academic year 2022 at Panyaworakun School. The sample size was from the sample size table of Kanjanawasee, Pitayanon, and Srisukho (2012). Determined by the size of the population in the table, a sample size of 228 constructed a 99% confidence interval with a Margin of Error of $\pm 5\%$. The subjects were selected by purposive sampling technique because the teacher-researcher was assigned to teach them in these 6 classes and they were in the teacher-researcher's responsibility. Besides, the subjects were from a large variety of programs for a wide spread of the whole population. They were from the 6 classes consisting of Matthayomsuksa VI students from the Thai-Social-Home Economics Program, the Thai-Social-English Program, the English-Math Program, the Science-Math Program, and the Gifted Program. Taking the midterm exam of E33201 (Reading and Writing English 5), the 228 students were divided into two groups for this study. One was the 27 students of the 228 students (11.84%) who had test scores above 30%. The other was the 201 students of the 228 students (88.16%) who had test scores below 30% and failed their midterm exam of E33201 (Reading and Writing English 5).

2. Research Instruments

2.1 The Average of Fog's Readability Indexes

The Fog's readability indexes calculated by the 3 resources of <https://charactercalculator.com/gunning-fog-index/>, <https://www.textcompare.org/readability/gunning-fog-score/>, and <https://gunning-fog-index.com> and the Fog's readability indexes were analyzed by using mean. Regarding Bik (2005), the Fog's readability index is concerned simply with the length of sentences and the number of syllables so that the problem of matching between the reader and the text is found. With reference to the table of Gunning-Fog Score, the more the Fog scores are, the more difficult the texts are to read.

2.2 Readability

As well as the Fog's readability indexes, there are a lot of readability indexes to test whether the texts are simple or difficult, such as Flesch Kincaid Grade Level (FKGL), Flesch Kincaid Reading Ease (FKRE), New Dale-Chall Score (NDCS), SMOG Index (SMOGI), Coleman-Liau Index (CLI), and Automated

Readability Index (ARI). These tests to find the readability index were calculated by <https://www.textcompare.org/readability/> for matching between the reader and the text. Like Gunning-Fog Score, the more the FKGL scores, the NDCS scores, the SMOGI scores, the CLI scores, and the ARI scores are, the more difficult the texts are to read except the FKRE scores. The more the FKRE scores are, the simpler the texts are to read.

2.3 The Midterm Exam of E33201 (Reading and Writing English 5) (See Appendix.)

The midterm exam of E33201 (Reading and Writing English 5) consisted of the 4 rational cloze tests used to assess the vocabulary knowledge of the students. The 4 rational cloze tests were designed from a conversation in *MegaGoal Workbook 5* (Santos & O' Sullivan, 2011) a conversation in *New World Student Book 6* (Santos, 2015) a reading in *MegaGoal Student Book 5* (Santos & O' Sullivan, 2014) and an audioscript in *New World Teacher's Guide 6* (Santos, 2014). The 4 rational cloze tests were 4 word lists cloze tests composed of 8, 7, 8, and 7 items respectively. From the list of words given, the students had to choose the one which is most suitable for each blank and write only the letter of the correct word after each number on their answer sheet. They had to use each word once only. (Heaton, 1995, pp. 58-59) There are 4 parts, 30 items and 4 pages in this exam.

3. Procedures

3.1 The teacher-researcher randomly chose the words from *New World Teacher's Guide 6* and Word Building in *MegaGoal Student Book 5*

3.2 The teacher-researcher taught the students the selected words retrieved from *New World Teacher's Guide 6* and Word Building in *MegaGoal Student Book 5* in terms of pronunciation, spellings, parts of speech, word meanings, word translation, filling in each blank with the correct word, and making sentences from the selected words. The selected words the students learned would be tested in the midterm exam of E33201 (Reading and Writing English 5).

3.3 The teacher-researcher designed the midterm exam of E33201 (Reading and Writing English 5) according to Heaton (Heaton, 1995, pp. 58-59).

3.4 The students took the midterm exam of E33201 (Reading and Writing English 5) on the 19th of July, 2022 from 8.20 a.m. to 9.20 a.m. The students took 60 minutes to do the exam. In this exam, there are 4 parts, 30 items and 4 pages.

3.5 The teacher-researcher marked all 228 students' papers and found that the 201 students failed the exam, while the 27 students passed the exam. For this reason, not many students passed the exam.

3.6 To analyze why the 201 students had test scores below 30% on 4 rational cloze tests and failed the exam, the 5 research questions were conducted.

3.7 All the scores of the 228 students consisting of the 27 students who had test scores above 30% and the 201 students who had test scores below 30% in the 4 rational cloze tests were analyzed

through the average means of Fog's readability indexes, Flesch Kincaid Grade Level (FKGL), Flesch Kincaid Reading Ease (FKRE), New Dale-Chall Score (NDCS), SMOG Index (SMOGI), Coleman-Liau Index (CLI), Gunning-Fog Score (GFS), and Automated Readability Index (ARI) to find out the 5 research questions.

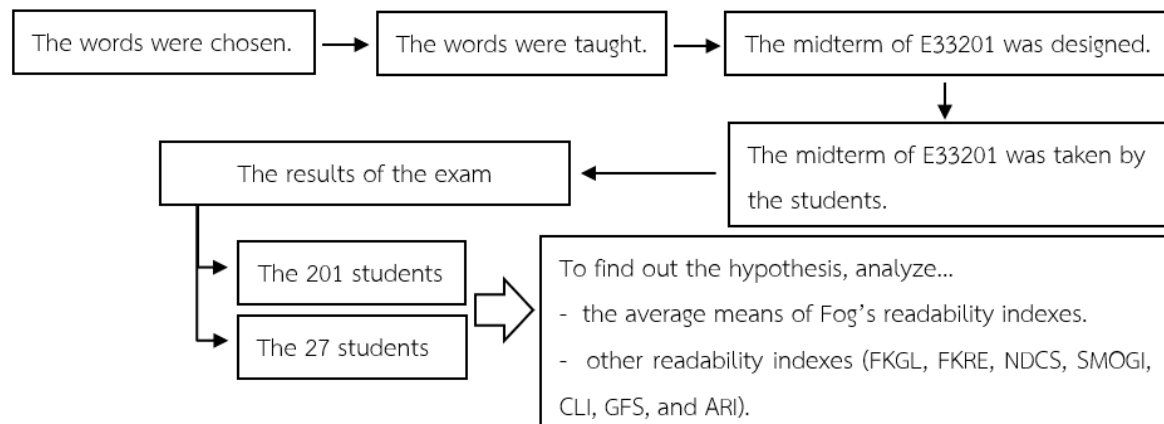

Figure 1 *Conceptual framework of this study*

4. Data Collection

The midterm exam of E33201 (Reading and Writing English 5) were administered to all 228 students on the first day of the midterm exam (the 19th of July, 2022) from 8.20 a.m. to 9.20 a.m. The students sat for the 4 parts of the rational cloze tests which were 4 word lists cloze tests for 60 minutes. After finished, the midterm exam papers of E33201 (Reading and Writing English 5) were collected.

5. Data Analysis

5.1 All the items of the 4 word lists cloze tests of the midterm exam papers were marked for all 228 students who were divided afterwards into the 27 students who had test scores above 30% and passed the exam, and the 201 students who had test scores below 30% and failed the exam.

5.2 All the scores of the 27 students who had test scores above 30% in 4 parts were counted and turned into the percentage for comparing with the average mean of 3 Fog scores and the score rankings.

5.3 All the scores of the 201 students who had test scores below 30% in 4 parts were counted and turned into the percentage for comparing with the average mean of 3 Fog scores and the score rankings.

5.4 All the scores of the 228 students who took the 4 rational cloze tests of the exam were counted and turned into the percentage for comparing with the average mean of 3 Fog scores and the score rankings.

5.5 All the scores of the 228 students who took the 4 rational cloze tests of the exam were counted and turned into the percentage for comparing with the 7 readability scores and the average mean of the 4 rankings of the 7 readability scores. These 7 readability scores were Flesch Kincaid Grade Level (FKGL), Flesch Kincaid Reading Ease (FKRE), New Dale-Chall Score (NDCS), SMOG Index (SMOGI), Coleman-Liau Index (CLI), Gunning-Fog Score (GFS), and Automated Readability Index (ARI).

Findings

Table 1: The average of Fog's readability indexes in 4 parts of the midterm exam of E33201 (Reading and Writing English 5)

4 Parts	Fog Scores Resource 1	Fog Scores Resource 2	Fog Scores Resource 3	The Average of the Fog Scores
Part 1: A conversation in <i>MegaGoal Workbook 5</i>	7.35	7.11	5.41	6.62
Part 2: A conversation in <i>New World Student Book 6</i>	6.98	6.84	5.47	6.43
Part 3: A reading in <i>MegaGoal Student Book 5</i>	12.28	12.22	10.55	11.68
Part 4: An audioscript in <i>New World Teacher's Guide 6</i>	7.52	6.91	5.41	6.61

From table 1, the average means of Fog's readability indexes from the easiest part to the most difficult part were Part 2: A conversation in *New World Student Book 6* (6.43), Part 4: An audioscript in *New World Teacher's Guide 6* (6.61), Part 1: A conversation in *MegaGoal Workbook 5* (6.62), and Part 3: A reading in *MegaGoal Student Book 5* (11.68).

Table 2: Percentage rankings of the cloze test scores in 4 parts of the 27 students who passed the exam comparing with the Fog score rankings

Parts	Test Scores	N	%	Rank (%)	$\bar{x}$	Max.	Min.	Fog Readability Index	
								Fog Score	Fog Rank
Part 1	81/216	27	37.50%	3	3	8	0	6.62	3
Part 2	133/189	27	70.37%	1	4.93	7	1	6.43	1
Part 3	70/216	27	32.41%	4	2.59	8	0	11.68	4
Part 4	121/189	27	64.02%	2	4.48	7	1	6.61	2

Table 2 reported that the percentage rankings of the 27 students' cloze test scores in Part 2: A conversation in *New World Student Book 6* (70.37%), Part 4: An audioscript in *New World Teacher's Guide 6* (64.02%), Part 1: A conversation in *MegaGoal Workbook 5* (37.50%), and Part 3: A reading in *MegaGoal Student Book 5* (32.41%) were in accordance with the average means of Fog's readability indexes of 6.43, 6.61, 6.62 and 11.68 respectively.

Table 3: Percentage rankings of the cloze test scores in 4 parts of the 201 students who failed the exam comparing with the Fog score rankings

Parts	Test Scores	N	%	Rank (%)	$\bar{x}$	Max.	Min.	Fog Readability Index	
								Fog Score	Fog Rank
Part 1	215/1,608	201	13.37%	3	1.07	4	0	6.62	3
Part 2	219/1,407	201	15.57%	2	1.09	5	0	6.43	1
Part 3	178/1,608	201	11.07%	4	0.89	4	0	11.68	4
Part 4	221/1,407	201	15.71%	1	1.10	5	0	6.61	2

Table 3 demonstrated that the percentage rankings of the 201 students' cloze test scores in Part 1: A conversation in *MegaGoal Workbook 5* (13.37%) at the third percentage ranking and Part 3: A reading in *MegaGoal Student Book 5* (11.07%) at the fourth percentage ranking were in accordance with the average means of Fog's readability indexes at 6.62 and 11.68 respectively. This meant that the more the Fog scores were, the lower the percentages of the cloze test scores which the 201 students could do in Part 1 and Part 3 were according to the table of Gunning-Fog Score. On the other way round, the percentage rankings of the 201 students' cloze test scores in Part 2: A conversation in *New World Student Book 6* (15.57%) at the second percentage ranking and Part 4: An audioscript in *New World Teacher's Guide 6* (15.71%) at the first percentage ranking were not in accordance with the average means of Fog's readability indexes at 6.43 and 6.61 respectively. This meant that the more the Fog scores were, the higher the percentages of the cloze test scores which the 201 students could do in Part 2 and Part 4 were. Unlike Part 1 and Part 3, Part 2 and Part 4 were not according to the table of Gunning-Fog Score.

Table 4: Percentage rankings of the cloze test scores in 4 parts of all 228 students comparing with the Fog score rankings

Parts	Test Scores	N	%	Rank (%)	$\bar{x}$	Max.	Min.	Fog Readability Index	
								Fog Score	Fog Rank

Part 1	296/1,824	228	16.23%	3	1.30	4	0	6.62	3
Part 2	352/1,596	228	22.06%	1	1.54	5	0	6.43	1
Part 3	248/1,824	228	13.60%	4	1.09	4	0	11.68	4
Part 4	342/1,596	228	21.43%	2	1.50	5	0	6.61	2

It was illustrated in Table 4 that the percentage rankings of the 228 students' cloze test scores in Part 2: A conversation in *New World Student Book 6* (22.06%), Part 4: An audioscript in *New World Teacher's Guide 6* (21.43%), Part 1: A conversation in *MegaGoal Workbook 5* (16.23%), and Part 3: A reading in *MegaGoal Student Book 5* (13.60%) were in accordance with the average means of Fog's readability indexes at 6.43, 6.61, 6.62 and 11.68 respectively.

Table 5: Percentage rankings of the cloze test scores in 4 parts of the 27 students, the 201 students, and all 228 students comparing with the 7 readability scores

Parts	27 Rk (%)	201 Rk (%)	228 Rk (%)	FKGL	Rk	FKRE	Rk	NDCS	Rk	SMOGI	Rk	CLI	Rk	GFS	Rk	ARI	Rk
Part 1	3	3	3	3.91	3	83.71	3	8	2	8.2	3	4.54	2	7.11	3	2.08	1
Part 2	1	2	1	3.57	1	84.88	2	10	3	8.01	2	5.32	3	6.84	1	2.55	2
Part 3	4	4	4	7.85	4	61.75	4	10	3	11.75	4	10.11	4	12.22	4	7.61	4
Part 4	2	1	2	3.75	2	93.64	1	6	1	6.87	1	4.08	1	6.91	2	3.3	3

Concerning Table 5, the FKGL score rankings and the Fog score rankings were in accordance with the percentage rankings of the 27 students' cloze test scores which were above 30% and the percentage rankings of all 228 students' cloze test score. However, the FKRE score rankings and the SMOGI score rankings were in accordance with the percentage rankings of the 201 students' cloze test scores which were below 30%. Besides, the NDCS score rankings were almost the same as the CLI Score rankings, while the ARI score rankings were different from the others and could not be grouped or paired with the others.

Table 6: Percentage rankings of the cloze test scores in 4 parts of the 27 students, the 201 students, and all 228 students comparing with the 4 rankings of the average means of the 7 readability scores

Parts	27 Rk (%)	201 Rk (%)	228 Rk (%)	4 Rankings of the Average Means of the 7 Readability Scores							$\bar{x}$	Rk
				FKGL	FKRE	NDCS	SMOGI	CLI	GFS	ARI		
Part 1	3	3	3	3	3	2	3	2	3	1	2.43	3
Part 2	1	2	1	1	2	3	2	3	1	2	2.00	2

Part 3	4	4	4	4	4	3	4	4	4	4	3.86	4
Part 4	2	1	2	2	1	1	1	1	2	3	1.57	1

Pertaining to Table 6, the 4 rankings of the average means of the 7 readability scores were in accordance with the percentage rankings of the 201 students' cloze test scores which were below 30%.

Discussions

1. This study is the way how to develop a cloze passage for a specific group of students. Farhady (1996) stated that "First, three to five passages are selected from the students' textbook. Second, the average readability for these passages would serve as a criterion for the selection of a new passage for the cloze procedure for the particular group of students." However, Bik (2005) pointed out that "The formulae give a numerical value which is the American grade level." Therefore, Part 2: A conversation in *New World Student Book 6* should be selected the most. The material selected should not be American grade level because the students in this study are non-native speakers. The highest percentage or 22.06% of the 228 students' cloze test scores in Part 2: A conversation in *New World Student Book 6* with the average means of Fog's readability indexes at 6.43 is the most the students can do.

2. Farhady (1996) indicated on a clear definition of cloze that "cloze is a passage of around 240 words with every 7th word deleted providing that the first and the last sentences are left intact." As a result, the number of deletions, the distance among deletions, and the length of the passage should be considered. In terms of the parts of speech of words for filling in the cloze test, eliminating verbs is the easiest and eliminating nouns, verbs, and adjectives or the three parts of speech together are easier than eliminating nouns alone or adjectives alone as well as eliminating content words which are nouns, verbs, adjectives, and adverbs has a better result than eliminating several kinds of words systematically (Sukamolson, 2015 as cited in Portten, 1968, 26). Furthermore, Tiara (2019) explained that level of deletion influences the validity of a cloze test, while other factors are also involved. This explanation results in weaknesses in the reliability of the cloze test. Sukamolson (2015) suggested that the test takers read a completed text before taking the cloze test or they read a completed text and taking the cloze test from a summary text. By this way, level of familiarity will increase and the cloze test will not be too difficult for the students.

3. In addition to cloze tests for English subjects, cloze tests can also be used for Thai subjects. Regarding Farhady (1996), "Educators can utilize varieties of cloze in the learners' mother tongue. Research has shown that cloze is a useful technique in improving students' command in their mother tongue as well." With reference to Saepu (2004), due to Thai language constructing a cloze test for developing Thai reading comprehension of Prathomsuksa II students. (Preparatory level) could use six options and two

distractors in the test. For this reason, Thai cloze tests cannot be used for general non-native Thai speakers. Conversely, English cloze tests cannot be used for general non-native English speakers as well. This present study showed that the 228 Matthayomsuksa VI (Grade 12) Thai students had the highest percentage of the test scores in a word lists cloze test with the average means of Fog's readability indexes at 6.43 which is for the 6th grade of American students. However, besides English and Thai subjects, this study will be beneficial for development of exam in any other subjects.

4. Tiara (2019) defined a rational cloze test as "a word where certain types of words are removed according to linguistic principles, such as nouns, verbs, adjectives, etc." The midterm exam of E33201 (Reading and Writing English 5) was a type of rational cloze tests. Benjama & Palanukulwong (2015) regarded that the students needed to apply their grammar knowledge and reading competence in order to select the correct words for the rational cloze test. Besides vocabulary knowledge, other underlying skills were needed in doing the rational cloze test. Therefore, the midterm exam of E33201 (Reading and Writing English 5) was more than testing vocabulary. The words from a conversation in *MegaGoal Workbook 5*, a conversation in *New World Student Book 6*, a reading in *MegaGoal Student Book 5*, and an audioscript in *New World Teacher's Guide 6* should not take for the 4 rational cloze tests if the students do not have other skills. Benjama & Palanukulwong (2015) indicated on their study that "It implies that not only vocabulary knowledge, but that the rational cloze test could assess the reading comprehension and grammar ability of the students." As a result, cloze tests are much more difficult than multiple-choice tests. Bormuth's study demonstrated that if the test takers have 43% of cloze test scores, they will be equal to 75% of multiple-choice test scores and if the test takers have 50% of cloze test scores, they will be equal to 90% of multiple-choice test scores (Sukamolson, 2015 as cited in Bormuth, 1967, 291).

Conclusion

Overall, to analyze the 4 rational cloze tests which the 201 students had below 30% and failed the exam through readability indexes. The results of this study could be summarized that the FKRE score rankings, the SMOGI score rankings, and the 4 rankings of the average means of the 7 readability scores were in accordance with the percentage rankings of the 201 students' cloze test scores which were below 30%. The scores of Fog's readability index alone or the average means of Fog's readability indexes alone were not in accordance with the percentages of these students' cloze test scores which were not different much in Part 2: A conversation in *New World Student Book 6* and Part 4.: An audioscript in *New World Teacher's Guide 6*. These findings meant that one readability index should not be selected to use. For this reason, if the percentages of these students' cloze test scores are different much, the readability indexes can be differentiated. However, if these percentages are not different much, the readability indexes cannot distinguish no matter how scores one readability index alone was or a variety of readability indexes together was in this study. In terms of high different percentages of the students' test scores in rational cloze tests

on one hand, readability level could cause the students fail the 4 word lists cloze tests. On the other hand, the percentages of the students' cloze test scores which were not different much could not validate the effect of the readability indexes because some rankings of the readability scores were the same. To conclude, the former concurred with the hypothesis, whilst the latter could not confirm the hypothesis.

Recommendations

Based on the findings, conclusions and discussions of this study, how to improve the cloze tests for 201 Matthayomsuksa VI students who had the test scores below 30% and failed the test at Panyaworakun School is recommended as follows.

1. Instead of seven or eight options for the word lists cloze tests as the midterm exam of E33201 (Reading and Writing English 5), there should be only four options. This is because if the students have one incorrect option in cloze tests, the other incorrect option will occur. Overall, the more options there are in cloze tests, the more chances of incorrect options the students will get.

2. In place of a conversation, a reading or an audioscript with the seven or eight options for the word lists cloze tests, use four sentences with four options for choosing the correct word to complete each sentence. A conversation, a reading or an audioscript are too long to read in terms of the length of the texts.

3. In line with Bormuth (1967), the students will have vast higher test scores in comprehension multiple-choice tests than in cloze tests. For this reason, comprehension multiple-choice tests should be used rather than cloze tests.

4. For testing vocabulary which the students need only vocabulary knowledge, the vocabulary test seems more valid than any cloze tests as which the students need both grammar knowledge and reading comprehension combined together. Therefore, the vocabulary tests should be used in preference to the cloze tests.

I hope that this research will be interesting to assist English teachers to develop better instruction in the classrooms and to design language tests for their students.

Recommendations for Further Research

Based on the findings, conclusions and discussions of this study, the following recommendation is made for further research.

Another research study can be conducted together with the results of this study to improve the midterm exam papers of E33201 (Reading and Writing English 5) consisting of the 4 rational cloze tests which were 4 word lists cloze tests for testing and trying out the 228 subjects in this once more in the

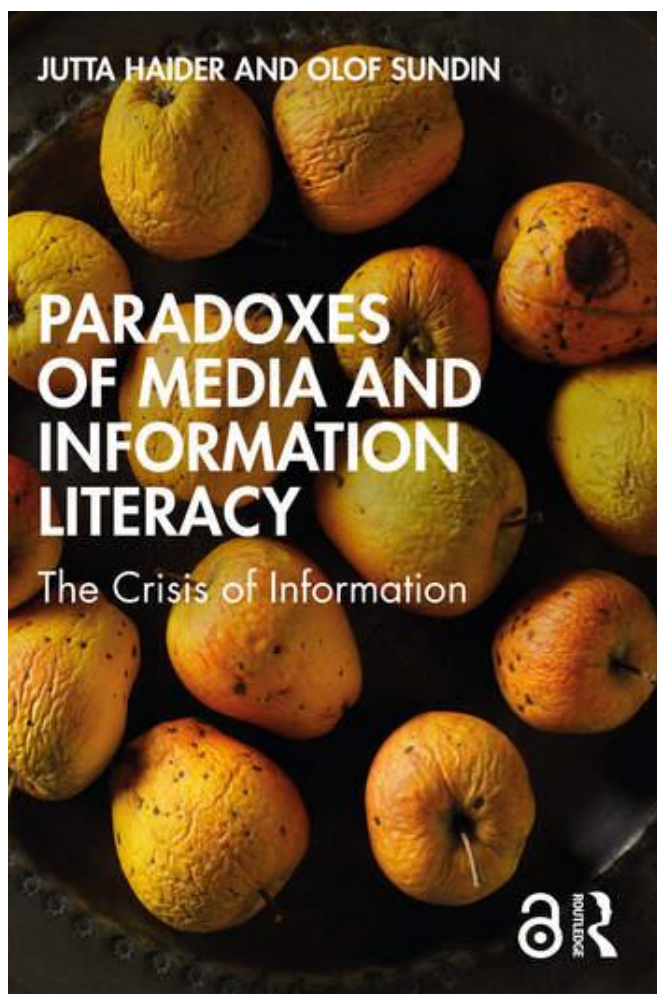
second semester to find the effectiveness of a new midterm exam papers of E33201 (Reading and Writing English 5) designed again by the results of this study.

References

- Benjama, N., & Palanukulwong, T. (2015). Rational cloze test: A valid measure of vocabulary?. *International (Humanities, Social Science and arts)*, 8(4), 113-126.
- Bik, K. (2005). *An analysis of the English textbook, 'Different Student Book 2' by Jim Lawley and Rodrigo Fern and Carmona*. Unpublished Master's research paper, Thammasat University, Language Institute, Teaching English as a Foreign Language.
- Bormuth, J. R. (1967). Comparable cloze and multiple-choice comprehension test scores. *Journal of Reading*, 10, 291-299.
- Charactercalculator. (2022). *The Gunning fog index readability formula*. Retrieved August 13, 2022 from <http://charactercalculator.com/gunning-fog-index/>.
- Chattiwat, W. (2000). *Teaching English reading comprehension*. (2nd ed.). Bangkok: Faculty of Education, Silpakorn University. (In Thai)
- Farhady, H. (1996). Varieties of cloze procedure in EFL education. *Roshd Foreign Language Teaching Journal*, 12(44), 217-229.
- Gopal, R., Maniam, M., Madzlan, N. A., Shukor, S. S., & Neelamegam, K. (2021). Readability formulas: An analysis into reading index of prose forms. *Studies in English Language and Education*, 8(3), 972-985.
- GunningFogIndex. (2022). *The Gunning fog index readability formula*. Retrieved August 13, 2022, from <https://gunning-fog-index.com>.
- Heaton, J. B. (1995). *Writing English language tests* (6th impression). England: Longman.
- Kanjanawasee, S., Pitayanon, T., & Srisukho, D. (2012). *Selection of appropriate statistics for research*. (6th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University. (In Thai)
- Martiarini, E. (2017). Contrasting multiple choice and cloze task on student's reading comprehension. *DEIKSIS*, 9(3), 292-299.
- Portten, T. C. (1968). *A taxonomy of cloze research, part I: Readability and reading comprehension*. Calif: SW Regional Laboratory for Educational Research.
- Saepu, S. (2004). *Constructing a cloze test for developing Thai reading comprehension of Prathomsuksa II students (Preparatory Level)*. Master project. M.Ed. (Educational Measurement). Bangkok: Graduate school, Srinakharinwirot University. (In Thai)
- Santos, M. D. (2014). *New world teacher's guide 6* (2nd ed.). New York: McGraw-Hill Education.
- Santos, M. D. (2015). *New world student book 6*. Bangkok: Thai Watana Panich.
- Santos, M. D., & O'Sullivan, J. K. (2011). *MegaGoal workbook 5*. Bangkok: Thai Watana Panich.
- Santos, M. D., & O'Sullivan, J. K. (2014). *MegaGoal student book 5* (4th ed.). Bangkok: Thai Watana Panich.

- Srisunakruea, T. & Chumworatayee, T. (2019). Readability of reading passages in English textbooks and the Thai national education English test: A comparative study. *Arab World English Journal*, 10(2), 257-269.
- Sukamolson, S. (2015). *Cloze tests and the applications of them*. Retrieved from https://portal.edu.Chula.ac.th/pub/jrm/index.php/jrm/article/download/308/pdf_254.
- Textcompare (2022a). *The Gunning fog index readability formula*. Retrieved August 13, 2022, from <https://www.textcompare.org/readability/gunning-fog-score/>.
- Textcompare (2022b). *The Readability formula*. Retrieved August 13, 2022, from <https://www.Textcompare.org/readability/>.
- Tiara, E. (2019). Effectiveness of test design between of cloze test and multiple choice test for reading comprehension. *ELLITE Journal of Education, Linguistics, Literature and Language Teaching*, 2(2), 53-68.
- Ulusoy, M. (2008). Evaluating sixth graders' reading levels with different cloze test formats. *Egitim Arastirmalari-Eurasian Journal of Educational Research*, 31, 115-133.

Paradoxes of Media and Information Literacy: The Crisis of Information

บทวิจารณ์หนังสือ

Book Review

โดย

เบญจมาศ แสนหลวง¹

Benjamart Saenluang

หนังสือ Paradoxes of Media and Information Literacy: The Crisis of Information เกิดขึ้นในช่วงที่สังคมเกิดความขัดแย้งทางความคิด ซึ่งถูกถ่ายทอดจากมุมมองของผู้เขียนที่ศึกษาและวิจัยในเรื่องการรู้เท่าทันสารสนเทศมาอย่างยาวนาน โดยผู้เขียนให้ความเห็นว่าหนังสือเล่มนี้ถูกเขียนขึ้นบนความขัดแย้งอย่างแท้จริง และมีความพยายามที่จะพิสูจน์เพื่อหาเหตุผลว่าทำไมการรู้เท่าทันสารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อจึงเป็นกุญแจไขปัญหาความเข้าใจผิดเพี้ยนที่เกิดขึ้นในยุคที่วิถีชีวิตดั้งเดิมเกิดความผันผวน ทำให้ข้อมูลที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าวจะกระจายอยู่ในแหล่งสารสนเทศต่างๆ ทั้งในรูปแบบดิจิทัลและรูปแบบสิ่งพิมพ์ส่งผลให้ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ความเชื่อและอคติปะปนกันอยู่อย่างมีอาจแยกได้

หนังสือเล่มนี้สะท้อนให้เห็นผลจากสถานการณ์แพร่ระบาดของ COVID -19 ที่ทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นและการขยายตัวของสารสนเทศทางการแพทย์ซึ่งแปรผันตามปริมาณความต้องการสารสนเทศที่เพิ่มขึ้นของสังคม ทำให้คนเริ่มแสวงหาสารสนเทศอย่างง่ายจากแหล่งสารสนเทศที่สะดวก รวดเร็วและเข้าถึงได้ทันที ทำให้ช่องทางออนไลน์และสื่อโทรทัศน์กลายเป็น

¹ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ช่องทางหลักในการรับสารเหล่านั้น ผู้รับสารจึงต้องใช้วิจารณญาณในการกลั่นกรองและวิเคราะห์ความเชื่อถือได้ของสารสนเทศมากยิ่งขึ้น เหตุเพราะเมื่อปริมาณสารสนเทศและปริมาณสื่อเพิ่มขึ้นพร้อมกัน ข้อเท็จจริงบางส่วนอาจขัดแย้งกันหรือเป็นสารสนเทศจากแหล่งข่าวที่มีความน่าเชื่อถือไม่มากพอ

หนังสือเล่มนี้มีความหนาเพียง 174 หน้า ทว่าอัดแน่นด้วยเนื้อหาอันเป็นสาระสำคัญที่เหมาะสมสำหรับบุคลากรในกลุ่มสังคมวิชาการหรือนิสิตด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศึกษา สื่อโทรทัศน์และการสื่อสาร วารสารศาสตร์และศึกษาศาสตร์ เนื่องจากการผนวกรวมของทักษะการรู้เท่าทันสื่อและการรู้เท่าทันสารสนเทศซึ่งปรากฏเป็นแนวความคิดร่วมในช่วงภาวะการณดังกล่าว เพื่อให้ผู้รับสารสามารถเข้าถึงและนำสารสนเทศไปใช้ได้อย่างมีวิจารณญาณ

หนังสือเล่มนี้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 บท ได้แก่

บทที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความขัดแย้งในการรู้หนังสือ กล่าวถึงวิกฤติการณ์ของข้อมูลที่เกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19 การอธิบายความหมายของข้อเท็จจริงและความคิดเห็น ความหมายการรู้เท่าทันสื่อและการรู้เท่าทันข้อมูล และความหมายของความขัดแย้ง

บทที่ 2 ความรับผิดชอบและวิกฤตของข้อมูล เป็นบทที่ผู้เขียนต้องการตรวจสอบความรับผิดชอบต่อความน่าเชื่อถือขององค์ความรู้ที่เผยแพร่ในสาธารณะ ซึ่งโดยปกติการรู้เท่าทันสื่อและการเท่าทันสารสนเทศจะมุ่งเน้นที่ตัวบุคคลหรือบทบาทของบุคคล แต่เมื่อพิจารณาในแง่มิติของสังคมแล้วนั้นจะพบว่าผู้มีส่วนรับผิดชอบในความขัดแย้งนี้หมายรวมถึงสถานที่ เช่น ห้องสมุดสาธารณะ สถาบันบริการสารสนเทศ หน่วยบริการประชาชน และองค์กรที่ทำหน้าที่ในการผลิตสารสนเทศ

บทที่ 3 สถานการณ์ของการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ สะท้อนให้เห็นแนวคิดเชิงทฤษฎีและเป้าหมายการรู้เท่าทันสื่อและการรู้เท่าทันสารสนเทศ และกล่าวถึงจุดยืนที่สำคัญของการรู้เท่าทันสื่อและการรู้เท่าทันสารสนเทศในมุมมองของการเป็นบรรทัดฐานสำคัญของสังคม

บทที่ 4 การรู้เท่าทันสื่อและการรู้เท่าทันสารสนเทศคือความหวัง บทนี้กล่าวถึงความขัดแย้งของการรู้เท่าทันสื่อและการรู้เท่าทันสารสนเทศที่เกิดขึ้นเป็นช่วงเวลาสั้นๆ ตามการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย ประเด็นหลักของบทนี้เป็นบทสรุปและบทอธิบายความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมซึ่งเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในระยะสั้น

บทที่ 5 การให้ความรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อและการรู้เท่าทันสารสนเทศ บทนี้กล่าวถึงวิธีการตรวจสอบการรู้เท่าทันสื่อและแนวคิดที่เกี่ยวข้องอันเป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตรและแนวทางปฏิบัติด้านการศึกษาของประเทศต่างๆ โดยยกตัวอย่างหลักสูตรและมาตรฐานจากประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และสวีเดน ซึ่งถือว่าเป็นประเทศที่มีแนวทางที่แตกต่างกัน

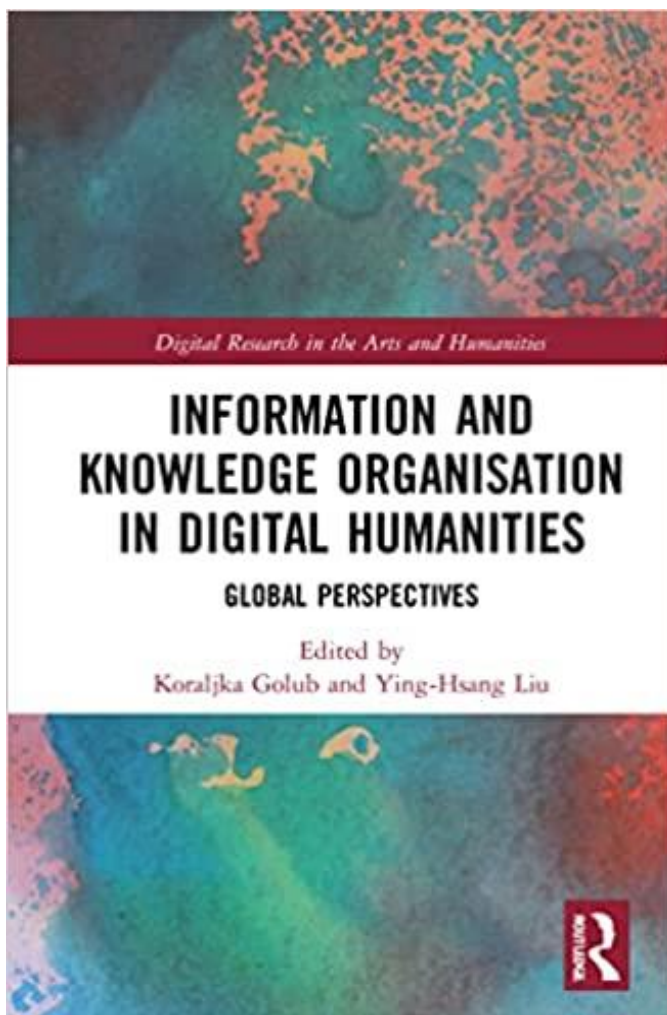
บทที่ 6 การแบ่งขั้วของการรู้เท่าทันสื่อและการรู้เท่าทันสารสนเทศ: กรณีตัวอย่างของประเทศสวีเดน เป็นกรณีศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าการกำหนดเกณฑ์การรู้เท่าทันสื่อและการรู้เท่าทันสารสนเทศมีประสิทธิภาพอย่างไร โดยมีใช้แค่การตรวจสอบความน่าเชื่อถือเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการตั้งข้อสงสัยในแหล่งที่มาของสารสนเทศนั้นด้วย ซึ่งในสวีเดนมีการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อและการรู้เท่าทันสารสนเทศ

บทที่ 7 บทสรุป ถือเป็นบทสุดท้ายของหนังสือเล่มนี้ที่กล่าวถึงการมองวิกฤติการณ์ของข้อมูลที่เกิดขึ้นในสังคมผ่านมิติของการรู้เท่าทันสื่อและการรู้เท่าทันสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นมุมมองในแง่ของความรับผิดชอบ การสร้างบรรทัดฐานให้แก่สังคม ความน่าเชื่อถือ ความเป็นกลาง รวมถึงการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งดังกล่าวในเชิงโครงสร้าง

เอกสารอ้างอิง

Haider, J., & Sundin, O. (2022). *Paradoxes of Media and Information Literacy: The Crisis of Information*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003163237>.

Information and Knowledge Organisation in Digital Humanities

บทวิจารณ์หนังสือ
Book Review

โดย

ฉัตรสิรินทร์ วะศิริ¹
Chatsiporn Wasasiri

สารสนเทศ และองค์ความรู้ในด้านมนุษยศาสตร์ดิจิทัล: มุมมองระดับโลก

หนังสือ Information and Knowledge Organization เป็นการสำรวจบทบาทของการใช้องค์ความรู้กับมนุษยศาสตร์ดิจิทัล โดยมุ่งเน้นไปที่วิธีการอธิบาย การนำเสนอ และการจัดระเบียบข้อมูล ทั้งในการวิจัยและการปฏิบัติ โดยรวบรวมมุมมองและการประยุกต์ใช้มาจากทั่วโลก

หนังสือกล่าวถึงมนุษยศาสตร์ดิจิทัลซึ่งเป็นศาสตร์ที่ผสมผสานระหว่างการศึกษาข้อมูลจากวิชาด้านมนุษยศาสตร์ดั้งเดิมและนำมาประมวลผลข้อมูลด้วยวิธีทางดิจิทัล และการดำเนินการแบบองค์ความรู้ซึ่งมีส่วนช่วยให้สามารถจัดแบ่งทรัพยากรได้อย่างเป็นระบบทั้งทรัพยากรในรูปแบบดั้งเดิมและทรัพยากรในรูปแบบดิจิทัล

หนังสือเล่มนี้แบ่งเนื้อหาออกเป็นสามส่วน ส่วนแรกกล่าวถึงการสร้างแบบจำลองและเมทาตาตา เพื่อรองรับเนื้อหาที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้โครงสร้างข้อมูลเดิมที่มีอยู่ครอบคลุมไม่เพียงพอ นำเสนอการปรับปรุงโครงสร้างข้อมูลให้มีความเชื่อถือ เช่นเดียวกับระบบโครงสร้างข้อมูลที่ใช้ร่วมกับห้องสมุด หอจดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์ หยิบยกรณ์ที่เป็นการให้บริการในรูปแบบข้อมูลเปิดที่ต้องพัฒนาประสิทธิภาพการเข้าถึงและ

¹ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ E-mail: chatsiporn.chat@swu.ac.th

ลดความซ้ำซ้อนของข้อมูลลง เนื่องด้วยข้อมูลทางมนุษยศาสตร์มีหลากหลายจึงต้องพัฒนาโครงสร้างทางการวิจัยเพื่อเพิ่มมูลค่าข้อมูล นำเสนอการนำเทคโนโลยีการประมวลผลภาษาธรรมชาติมาช่วยในเรื่องการวิเคราะห์ความหมาย การเชื่อมโยง ช่วยให้ผู้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการเผยแพร่แบบข้อมูลเปิดได้ดียิ่งขึ้น แสดงถึงการสร้างมาตรฐานการเชื่อมโยงข้อมูลซึ่งช่วยผลักดันให้ผู้สามารถใช้อข้อมูลทางมนุษยศาสตร์ทั้งในเชิงแบ่งปันระหว่างองค์กรได้อย่างยุติธรรม และใช้งานด้านการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เสนอปัญหาด้านการใช้งานจากนักวิจัยที่ได้ทดลองใช้งานจริงเนื่องจากเนื้อหาขยายขอบเขตอยู่เสมอทำให้โครงสร้างที่กำหนดไว้ครอบคลุมในระยะเวลาสั้นๆ เท่านั้น แสดงแนวทางแก้ปัญหาโดยการส่งเสริมให้นักวิจัยเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างแบบจำลอง เป็นตัวแทนข้อมูล และรวมออกแบบระบบสารสนเทศ

ส่วนที่สองกล่าวถึงการจัดการข้อมูล ซึ่งประเด็นในเรื่องการส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลทางมนุษยศาสตร์ดิจิทัลนั้นเป็นเรื่องท้าทายต่อกฎหมายลิขสิทธิ์โดยตรง กล่าวถึงการพัฒนาเครื่องมือต่างๆ เพื่อช่วยให้สามารถเข้าถึงเนื้อหาได้โดยไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ นำเสนอการสร้างพจนานุกรมศัพท์ตามแนวคิดการให้ความหมายศัพท์ที่เกี่ยวข้องช่วยให้การเข้าถึงข้อมูลมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น แสดงวิธีบูรณาการสาขาวิชาต่างๆ เช่นวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษยศาสตร์ดิจิทัล วิทยาศาสตร์ข้อมูล และพจนานุกรมศัพท์ โดยใช้มาตรฐานการเข้ารหัส TEI และใช้หลัก SKOS ช่วยกำหนดโครงสร้างข้อมูลและสร้างพจนานุกรมศัพท์ขึ้น นำเสนอการจัดการข้อมูลที่เป็นผลงานวิจัยที่อยู่ในรูปแบบดิจิทัลที่ใช้การจัดเก็บและเผยแพร่ในรูปแบบเว็บไซต์ ฐานข้อมูล แสดงกระบวนการพัฒนาเพื่อให้สามารถจัดเก็บในระยะยาว เข้าถึงและสืบค้นได้ดียิ่งขึ้น โดยพัฒนาโครงสร้างข้อมูลในส่วนการจัดเก็บแยกออกจากการเข้าถึงและใช้งาน

ส่วนที่สามกล่าวถึงแพลตฟอร์มและเทคนิค นำเสนอเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ช่วยให้ดึงข้อมูลจากเนื้อหาและนำมาวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือดิจิทัลได้ มีการอธิบายเทคนิค พารามิเตอร์ การสร้างแผนภูมิ เชื่อมโยงข้อมูลแบบเปิด แสดงวิธีการประยุกต์ใช้วิทยาการสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) และระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) สำหรับการวิเคราะห์เนื้อหา รวมถึงการใช้แมชชีนเลิร์นนิง อัลกอริทึมในการจัดการและประเมินเนื้อหาที่ไม่มีโครงสร้างในปริมาณมาก นำเสนอการใช้ อัลกอริทึมสำหรับสร้างอินเทอร์เฟซพหุพหุภัณฑ์เสมือนโดยอัตโนมัติสำหรับคอลเล็กชันที่ไม่มีโครงสร้าง

หนังสือ Information and Knowledge Organization นี้ เหมาะสำหรับนักวิจัย นักเรียน และผู้เชี่ยวชาญที่สนใจในบทบาทขององค์กรความรู้ในด้านมนุษยศาสตร์ดิจิทัล และยังเหมาะสำหรับผู้ทำงานด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ วิทยาการคอมพิวเตอร์ และผู้ที่ทำงานสายมนุษยศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

Golub, K., & Liu, Ying-Hsang. (2021). Information and Knowledge Organisation in Digital Humanities. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003131816>

JLIS**SWU**

ISBN: 0125- 2836

E-ISBN: 2651-0707